

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM BİLİM DALI

**ALAN MEZUNU VE ALAN DIŞI LİSANS PROGRAMLARINDAN
MEZUN ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ
YETERLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Doç. Dr. Hakan SARI

Hazırlayan

Kürşat ÖĞÜLMÜŞ

Konya – 2014

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Kürşat ÖĞÜLMÜŞ
	Numarası	128306011016
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Özel Eğitim / Özel Eğitim
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tezin Adı	Alan Mezunu ve Alan Dışı Lisans Programlarından Mezun Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerinin Değerlendirilmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Kürşat ÖĞÜLMÜŞ

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Kürşat ÖĞÜLMÜŞ
	Numarası	128306011016
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Özel Eğitim / Özel Eğitim
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hakan SARI
Tezin Adı	Alan Mezunu ve Alan Dışı Lisans Programlarından Mezun Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerinin Değerlendirilmesi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Alan Mezunu Ve Alan Dışı Lisans Programlarından Mezun Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma ..28.../..05.../2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç. Dr. Hakan SARI	Danışman	
Prof. Dr. Ali Murat SÜNBÜL	Üye	
Yrd. Doç. Dr. Yahya ÇIKILI	Üye	

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Kürşat ÖĞÜLMÜŞ		
	Numarası	128306011016		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Özel Eğitim / Özel Eğitim		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐	
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hakan SARI		
	Tezin Adı	Alan Mezunu ve Alan Dışı Lisans Programlarından Mezun Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerinin Değerlendirilmesi		

ÖZET

Bu araştırma, alan mezunu ve alan dışı lisans programlarından mezun özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan Survey 'Genel Tarama' yönteminin kullanıldığı 'Betimsel' bir araştırmadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen 'Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği' (ÖMYÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Verilerin analizi iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, faktör analizi yapmak üzere ölçek 2013 – 2014 eğitim yılında Konya ilinde görev yapan 223 özel eğitim öğretmenine uygulanmıştır; ikinci aşama da ise ana uygulamayı gerçekleştirmek üzere geliştirilen ölçek farklı illerde ve farklı okullarda görev yapan 377 özel eğitim öğretmenine uygulanmıştır. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılarak verilerin analizi SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Madde-test puanı korelasyonları, test-tekrar test korelasyonu ve Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine de iç

tutarlık katsayıları ile bakılmıştır. Ana uygulamada, verilerin analizi yine SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistik metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Nicel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı belirlemek üzere t Testi, ikiden fazla grup arasındaki farkı belirlemek için ise tek yönlü One-Way Anova testi kullanılmıştır. Farklılığa neden olan grubun tespitinde ise Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenleri arasında Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin genel anlamda mesleki yeterlik düzeylerinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Özel eğitim alanından mezun olanların alan bilgisi ve mesleki yeterlik genel puanları sınıf öğretmenliği ve diğer alanlardan mezun olan öğretmenlerin puanlarından yüksek bulunmuştur.

Sınıf öğretmenliği alanından mezun olan katılımcıların mesleki gelişim puanları özel eğitim ve diğer alan mezunlarının mesleki gelişim puanlarından yüksek bulunmuştur. İletişim, mesleki etik, liderlik puanları gibi diğer alt boyutlarda ise mezuniyet değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin yaşları arttıkça liderlik alt boyutunda aldıkları puanların da arttığı görülmüştür. İletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, liderlik ve mesleki yeterlik genel puan ortalamalarında görev yapılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin özel eğitim alanında ve toplam hizmet süresindeki artış mesleki yeterlik puanlarını etkilemekte; hizmet süresi arttıkça yeterlik düzeyleri de artmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerinin katıldığı hizmetiçi eğitim programlarının iletişim, mesleki gelişim ve liderlik alt boyutlarındaki yeterlik düzeylerini etkilediği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin katıldığı sertifika programlarının ise liderlik alt boyutunu olumlu yönde etkilediği ancak diğer alt boyutlarda etkili olmadığı belirlenmiştir. Liderlik alanında erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlerden fazla puana sahip

oldukları ancak diğer alt boyutlarda cinsiyet değişkeninin herhangi bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Ölçek alt boyutlarının birbiriyle olan ilişkisi ele alındığında alt boyutlar arasında güçlü bir ilişkinin mevcut olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim Öğretmeni, Özel Eğitim Alanında Öğretmen Yetiştirme, Mesleki Yeterlik

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Kürşat ÖĞÜLMÜŞ	
	Numarası	128306011016	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Özel Eğitim / Özel Eğitim	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hakan SARI	
	Tezin İngilizce Adı	Evaluation of Special Education Teachers' Professional Competency who Graduated From Special Education and Other Programs	

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the professional competency of special education teachers who graduated from special education and other programs. The data were collected by using the quantitative research method 'Survey', in other words, the 'General Search' method with the help of 'Professional Competency Scale for Special Education Teachers' (PCSSET) developed by the researcher.

In the study, the data analysis was completed in two stages. In the first stage, which was the development of scales, the scale was applied to 223 special education teachers who work in Konya in 2013 - 2014 academic year; in the second stage, which was the main application stage, the scale was applied to 377 special education teachers who graduated from special education and other programs.

At the “scale development” stage, the data obtained by the researcher using 'Professional Competency Scale for Special Education Teachers' (PCSSET) were transferred to a computer and the data analysis was performed using SPSS 21.0 statistical software package. For the construct validity of the scale, factor analysis was conducted. In addition, item-test score correlations test -retest reliability and internal consistency, Cronbach's Alpha coefficient was calculated. Primarily

exploratory factor analysis was also conducted on the data obtained from the scales for construct validity. The internal consistency reliability coefficients of the scale were examined with the internal consistency coefficient.

In the main application stage, the data analysis was made by using SPSS 21.0. During the evaluation of data, descriptive statistics methods (number, percentage, mean, standard deviation) were used. For the comparison of quantitative data, t Test was used for the difference between the two groups. With more than two groups, for the inter-group comparisons of parameters, One-Way ANOVA test; and for determining the group which cause difference, Scheffe test was used. Pearson's correlation analysis was applied between the variables of the study. The findings were evaluated at the 95% confidence interval with 5% significance level.

According to the research findings, professional competencies of teachers who participated in the survey were found to be very high in general. The field knowledge and professional competencies of the teachers who graduated from “special education” departments was found to be higher than those of teachers who graduated from other disciplines.

Professional development scores of teachers who graduated from “classroom teaching” departments were found to be higher than graduates of special education and other programs. No significant difference was found for other sub-dimensions such as communication, professional ethics and leadership scores according to the graduation variable.

It was observed that with special education teachers who participated in the study that, as their age increased their score in the sub-dimensions of leadership increased as well. No significant difference was observed between participants working at different institutions in terms of communication, professional development, field knowledge, professional ethics, leadership and professional competence mean scores.

In terms of length of service in the field of special education and in total, affect professional competence scores; as the duration of services increase, proficiency levels increase as well. In addition, it was seen that in-service training programs affected the proficiency levels in sub-dimensions like communication, professional development and leadership.

It was seen that teacher certification programs taken by teachers affected the leadership sub-dimension positively, although it did not have any effect on other sub-dimensions. It was detected that male teachers had higher scores than females in terms of leadership, whereas “gender” variable did not make any difference in other sub-dimensions. When the relation between sub-dimensions of the scale was considered, it was seen that there was a strong relationship between the sub-dimensions.

Keywords: Special Education Teacher, Teacher Training in Special Education, Professional Competency.

ÖNSÖZ

Son zamanlarda *özel eğitim alanında, özellikle öğretmen yetiştirme ve istihdamında* bir takım sorunlar yaşandığı bu durumun birçok akademisyen, sivil toplum kuruluşları ve lisans programına devam eden öğretmen adayları tarafından tartışılarak *özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin* sorgulandığı görülmektedir.

Yapılan tartışmalara ek olarak mevcut durumun bilimsel bir araştırmayla ortaya konulmasının gerekliliği, bu tezin çıkış noktasını oluşturmuştur. Ayrıca özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerini ölçmek üzere geliştirilen *Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği'nin (ÖMYÖ)* konuyla ilgili ölçme aracı ihtiyacını karşılayacağı umulmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda getirilen önerilerin planlandığı üzere yerini bulması ümidiyle, bu süreci danışmanlığında yürüttüğüm *Doç. Dr. Hakan SARI*'ya şükranlarımı sunarım.

Son olarak; beni yetiştiren, bu günlere getiren *anne ve babama*, tezin hazırlanması aşamasında bana her türlü konuda destek olan *sevgili eşim Canan ÖĞÜLMÜŞ'e* ve varlığıyla bana moral veren *kızım Beyhan İREM'e* sonsuz teşekkürler...

Kürşat ÖĞÜLMÜŞ

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Sayıtlar	5
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM II: ALANYAZINI	7
2.1. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme	7
2.2. Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Öğretmen Yetiştirme	10
2.3. Öğretmenlerin Mesleki Yeterlikleri	19
2.4. Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Belirlemeye Yönelik Yapılan Çalışmalar	23
2.5. İngiltere, ABD, Japonya ve Diğer Ülkelerdeki Öğretmen Yetiştirme ve Mesleki Yeterlik Uygulamaları.....	25
2.5.1. İngiltere	26
2.5.2. Amerika Birleşik Devletleri	29
2.5.3. Japonya.....	32
BÖLÜM III: YÖNTEM	35
3.1. Araştırmanın Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.3. Veri Toplama Araçları	38

3.3.1. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirlik Bulguları	39
3.4. Verilerin Analizi.....	43
BÖLÜM IV: BULGULAR	45
BÖLÜM V: TARTIŞMA.....	60
BÖLÜM VI: SONUÇLAR VE ÖNERİLER	65
5.1. Sonuçlar.....	65
5.2. Öneriler	67
KAYNAKLAR	68
EKLER.....	84

TABLOLAR

Tablo 2.1: Özel Eğitim Lisans Programları Teorik, Uygulama ve Toplam Kredileri (Yükseköğretim Kurumu (YÖK) Verileri).....	14
Tablo 2.2: 2008 – 2012 Yılları Arası Özel Eğitim Lisans Programlarındaki Öğrenci ve Mezun Sayıları (ÖSYM, 2008–2009; ÖSYM, 2009–2010; ÖSYM, 2010–2011; ÖSYM, 2011–2012; ÖSYM, 2012–2013).....	15
Tablo 2.3: Yıllara Göre Özel Eğitim Programlarında Görevli Öğretim Elemanlarının Sayıları (ÖSYM, 2008–2009; ÖSYM, 2009–2010; ÖSYM, 2010–2011; ÖSYM, 2011–2012, ÖSYM, 2012–2013).....	16
Tablo 2.4: 2006–2013 Özel Eğitim Kurumlarında Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayısı (MEB, 2006–2007; MEB, 2007–2008; MEB, 2008–2009, MEB, 2010–2011, MEB, 2011–2012, MEB, 2012–2013).....	17
Tablo 2.5: Kategorilerine ve Özel Eğitim İhtiyaçlarının İçeriğine Göre Özel Eğitim Koordinatörünün (SENCO) Yeterlikleri (Dempsey ve Dally, 2014).	27
Tablo 2.6: Özel Gereksinimli Bireyler Kurulu (CEC) Tarafından Hazırlanan Özel Eğitim Öğretmeni Mesleki Yeterlik ve Becerileri (CEC, 2013, Aktaran: Dempsey ve Dally, 2014)	32
Tablo 2.7: 2010 Yılı Dünya’da Özel Eğitim Öğretmen Eğitimi, INCA Karşılaştırmalı Tablolar (http://www.inca.org.uk).....	34
Tablo 3.1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları	36
Tablo 3.2: Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımları	36
Tablo 3.3: Katılımcıların Mezuniyete Göre Dağılımları.....	36
Tablo 3.4: Katılımcıların Özel Eğitim Sertifikası Durumuna Göre Dağılımları	37
Tablo 3.5: Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Durumuna Göre Dağılımları.....	37
Tablo 3.6: Katılımcıların Toplam Hizmet Süresine Göre Dağılımları	37
Tablo 3.7: Katılımcıların Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Dağılımları	38
Tablo 3.8: Ölçeğin Kesim Noktalarını Belirleyen Düzeyler.....	39
Tablo 3.9: Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği Faktör Yapısı	41
Tablo 3.10: Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği Güvenirlik Katsayıları	43
Tablo 4.1: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeyleri	45

Tablo 4.2: Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Mezuniyete Göre Ortalamaları	45
Tablo 4.3: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Yaşa Göre Ortalamaları .	47
Tablo 4.4: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Görev Yapılan Kuruma Göre Ortalamaları	48
Tablo 4.5: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Toplam Hizmet Süresine Göre Ortalamaları	49
Tablo 4.6: İletişim Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları	50
Tablo 4.7: Mesleki Gelişim Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları.....	51
Tablo 4.8: Alan Bilgisi Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları.....	52
Tablo 4.9: Mesleki Etik Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları.....	53
Tablo 4.10: Liderlik Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları	54
Tablo 4.11: Mesleki Yeterlik Genel Özel Eğitim Alanında Hizmet Süresine Göre Ortalamaları	55
Tablo 4.12: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Hizmetiçi Eğitim Alma Durumuna Göre Ortalamaları	56
Tablo 4.13: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Sertifikaya Göre Ortalamaları	57
Tablo 4.14: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları	58
Tablo 4.15: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki	59

KISALTMALAR LİSTESİ

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

ÖMYÖ: Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği

TTK: Talim ve Terbiye Kurulu

TDK: Türk Dil Kurumu

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlıkları, sayıltıları ve araştırma ile ilgili tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir (Koçer, 1967; Öztürk, 1996; Kavcar, 2002; Üstüner, 2004; Akyüz, 2003; Karagözoğlu, 2003; Okçabol, 2005; Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; MEB, 2006; Başkan, Aydın ve Madden, 2006; Dilekmen, 2010; Çiltaş ve Akıllı, 2011). Çağdaş eğitim anlayışında; öğretmen, öğrenci, yönetici, müfettiş, okul, çevre ve aile birbiri ile sıkı sıkıya etkileşim içinde olan, bir bütünün parçalarıdır. Bu parçalardan oluşan eğitim sisteminin verimli ve istenilen hedefler doğrultusunda çalışmasında ise öğretmen kilit konumdadır (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007). Öğretici vasıfları öğretmenlere bir milletin geleceği olan yeni nesillerin yetiştirilmesinde önemli roller yüklemektedir (Öğülmüş, 2012). Öğretmenlik, sadece okul ve sınıf ortamında öğrencilerle değil, okul dışında veliler ve toplumla da iç içe olan bir meslektir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenlik, "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir" şeklinde ifade edilmektedir. 1962 Anayasasında "Türk insanının maddi ve manevi yönünü geliştirecek şekilde dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, din ve mezhep ayrımı yapmadan, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına uygun olarak eğitim ve öğretim yapan kişilerdir " şeklinde ifade edilen öğretmenlik mesleği 1982 Anayasasında ise "Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre öğretim araştırma ve inceleme yapmayı alışkanlık haline getirmiş Anayasa ve Kanunlara sadık kalarak görev yapan kişiler " şeklinde ifade edilmektedir. Hem 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunda hem de 1962 ve 1982 Anayasalarında öğretmenlere oldukça büyük sorumluluklar yüklendiği görülmektedir. Bu sorumluluklar doğrultusunda öğretmenlerin kişisel ve mesleki olarak bazı yeterliklere sahip olmaları ve mesleki gelişimlerini sağlayacak çabayı göstermeleri gerekmektedir. Donanımlı ve çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliklere sahip olmak ve bu doğrultuda gelişen teknolojiyi yakından takip ederek her türlü sınıf ve

eğitim ortamında öğrencilere aktarmak öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerdendir. Gelen ve Özer (2008) işi eğitmek olan öğretmenlerin de eğitim gördüğünü vurgulayarak ülkelerin zamanın gereklerini bilen, teknolojik materyale ulaşma ve kullanma, öğrencilerini de zamanın özellikleri doğrultusunda eğitime yetisine sahip öğretmenler yetiştirme zorunluluğu taşıdığını ifade etmektedir. Çıltaş ve Akıllı'ya göre (2011) öğretmenlik mesleğini icra edebilmek için sadece mesleki alan bilgisi yeterli değildir. Öğretmenlik mesleği, alan bilgisinin yanında öz yeterlik duygusunun ve mesleğe olan inancın da önemli olduğu kutsal bir meslektir.

Ülkemizde son yıllarda eğitim sistemiyle ilgili en önemli sorunlardan birinin, öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenlerin niteliğinin oluşturduğu gözlenmektedir (Ataman, 2004; Fer, 2007; Özyürek, 2008; Sünbül ve Arslan, 2009; Şen ve Erişen, 2011; Vuran, 2012; Özyürek, 2012). Toplumlar uzun vadede, eğitim öğretimde kaliteyi arttırmak ve bu doğrultuda vatandaşlarının geleceğini garanti altına almak için, öğretmen yeterliliği eğitime gereken önemi vermelidirler (Cheung, 2008). Öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterliklerin ve tutumların kazanıldığı eğitim fakültelerinin sahip olduğu olanaklar (ekonomik, öğretim elemanı sayısı, bina ve tesis durumu) bu fakültelerde yetiştirilen öğretmen adaylarının kendilerini mesleki olarak yeterli ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum kazanmış birer öğretmen olarak algılamalarında oldukça önemli bir role sahiptir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008). Öğretmeyi öğretmede eğitim fakültelerinin yeri önemli ve farklıdır. Öğretilenin deneyimle pekiştirilmesi, öğrencinin memnuniyet düzeyi oldukça önemlidir. Bu yüzden öğretmenleri hazırlayan bir program nerde olursa olsun örneğe dayalı, gösterme ve model olmayı içermelidir (Mcardle, 2010). Öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitimi, uygulama dönemi ve bu dönemdeki izleme-değerlendirme çalışmalarını, hizmetiçi eğitim gibi konular, tümüyle öğretmen yetiştirme kavramını içine girmektedir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Numanoğlu ve Bayır'ın da (2009) ifade ettiği gibi öğretmen adaylarının belirli yeterlikleri kazanabilmeleri için, hizmet öncesi eğitim sürecinin beklenen nitelikte olması önemlidir. Yüksel'e göre (2010) öğretmen adaylarının eğitim aldıkları dönemde yaşayacakları herhangi bir yetersizlik onların mesleki anlamda sorun yaşamalarına sebep olacağı için öğretmenlerin kendilerini yetkin hissetmelerini sağlayacak şekilde mezun edilmeleri gerekmektedir.

Özellikle eğitim fakültelerinin özel eğitim gibi bazı bölümleri farklı özel alan yeterliklerinin kazandırılmasını gerektirmektedir. Çünkü özel eğitime gereksinim duyan bireylerle çalışan öğretmenler normal gelişim gösteren öğrencilerle çalışan öğretmenlerin yerine getirmek durumunda oldukları eğitim öğretim sorumluluklarının yanı sıra daha farklı görevleri de yerine getirmek durumundadırlar (Beck ve Gargiulo, 1983; Akçamete, Sucuoğlu ve Kaner, 2001). Eripek (2005) zihinsel yetersizliği olan bireyleri normal yaşlılarından ayıran en belirgin özelliklerinin öğrenmede gösterdikleri yetersizliklerinin olduğunu ifade ederek bu durumun öğretmenleri en çok zorlayan faktör olduğunu belirtmektedir. Akdoğan'a (2009) göre, zihinsel yetersizliği olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin sabır ve özveri gibi kişilik özelliklerine sahip olmalarının yanında çalıştıkları öğrenci grubunun doğası gereği duruma özgü sorunlarla baş edebilmek için mesleklerinde yeterli oldukları yönündeki inançlarının olumlu olması gerekmektedir. Akçemete'ye (2002) göre ise özel eğitim öğretmenlerinin mesleki anlamda yeterli olmaları özel eğitim hizmetlerinin kalitesini doğrudan etkilemektedir.

Dolayısıyla, bu çalışmanın problem cümlesi “Özel eğitim alanında görev yapan alan mezunu ve alan dışı lisans programlarından mezun özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin ne düzeyde olduğunun belirlenmesidir”.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, araştırmacı tarafından geliştirilen “Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği” kullanılarak, özel eğitim öğretmenlerinin sahip olduğu mesleki yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu temel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi mezun olunan lisans programa göre farklılaşmakta mıdır?
2. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
3. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi katıldıkları sertifika programına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi katıldıkları hizmetiçi eğitim programına göre farklılaşmakta mıdır?

5. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi öğretmenlikteki hizmet süresine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi alandaki hizmet süresine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
8. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyi görev yaptıkları kurum türüne göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken genel ve özel alan yeterliklerin bilinmesi, daha sonra, bu yeterliklerin, hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim programlarıyla öğretmen adaylarına ve öğretmenlere kazandırılması ile mümkündür. Eğitim ve öğretimin bütün boyutlarıyla dinamik bir yapıya sahip olması, bu süreçte önemli bir rol üstlenen öğretmenin görevinin ve bu görevin gerektirdiği niteliklerin sürekli sorgulanmasını ve geliştirilmesini gerekli kılar (MEB, 2006).

Nitelikli öğretmen yetiştirmenin ilk adımı gereksinim duyulan öğretmenin yeterliklerini belirlemektir. Hizmet öncesi ve hizmetiçi öğretmen eğitimlerinin belirlenen yeterlikler çerçevesinde yapılması ikinci aşamadır. Öğretmenlerin kendilerini nasıl algıladıklarının, yeterlik algılarının ve kendilerini yetersiz gördükleri noktaların belirlenmesi bir zorunluluk göstermektedir (Karacaoğlu, 2008).

İlgili alanyazını incelendiğinde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin yetiştirilmesi açısından oldukça önemli olan ‘Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi’ ve ‘Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken Yeterlikler’ ile ilgili çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeylerini belirlemeye yönelik olarak yapılan böyle bir araştırmanın alanyazınına önemli bir katkı sağlayacağı beklenmektedir. Aynı zamanda, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerini belirlemeye yönelik henüz bir ölçek olmaması ve araştırmacılar tarafından geliştirilen ‘Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği’nin (ÖMYÖ) bu açığı kapatabileceği ve benzer

çalışmalarda araştırmacılar tarafından kullanılarak ilgili alanyazına katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Bu araştırma, eğitimde belirlenen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için eğitimin en önemli bileşenlerinden olan öğretmenlerin mesleki yeterliklerin ne düzeyde olduğunun ortaya konulması, ğretmen yetiştirme politikasının etkililiğinin ölçülmesi, ğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesi ve ilgili alanda uygun müfredat ve etkili ğretmen yetiştirme programları hazırlanmasına katkı sağlaması açısından oldukça önemlidir. Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların;

1. Özel eğitim ğretmenlerinin, mesleki yeterlik düzeylerinin belirlenmesine,
2. Özel eğitim ğretmenlerinin, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak için yapmaları gereken düzenleme ve etkinlikleri belirleyebilmelerine,
3. Özel eğitim ğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine,
4. Özel eğitim ğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliklerin neler olduğunun belirlenmesine,
5. Özel eğitim ğretmenlerinin başarılarını artırmada yapmaları gereken çalışmaların belirlenmesine,
6. Özel eğitim lisans programlarının nitelikli özel eğitim ğretmeni yetiştirmeye olan etkisinin belirlenmesine katkıda bulunacağı umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2013–2014 eğitim yılında görev yapan özel eğitim öğretmenleriyle,
2. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı zel Eğitim Kurumlarında ve özel zel Eğitim Kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşleriyle,
3. Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracı ‘zel Eğitim Mesleki Yeterlik lği’ (MY) ile sınırlıdır.

1.5. Sayılılar

Araştırmanın sayılıları;

1. Araştırmada kullanılan görüşme formundaki soru sayısı ve niteliğinin araştırmanın amacına uygun olduğu,

2. Araştırmacı tarafından geliştirilen ve uygulanan ölçeğın amaç için gerekli bilgileri toplayabilecek nitelikte olduğu,
3. Araştırmaya katılan katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtların doğru ve güvenilir olduğudur.

1.6. Tanımlar

Aşağıda bu araştırma ile ilgili bazı terimlerin tanımları sunulmuştur.

1.6.1. Öğretmen Yetiştirme: Yüksek öğretim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi alarak yetişmiş olan ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile kurs ve seminerlerde eğitim-öğretim hizmetlerini yürütmek üzere atanan öğretmenlerin, mesleğıyle ilgili gerekli niteliklerin kazandırılarak öğretmenlik mesleğine hazır hale getirilmesidir (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2010).

1.6.2. Yeterlik: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (MEB, 2006).

1.6.3. Mesleki Yeterlik: Her türlü eğitim-öğretim faaliyetinin aksamadan sürdürülebilmesi için gereken hazır bulunuşluk düzeyidir (Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu, 2006).

1.6.4. Öğretmenlik Mesleğı Genel Yeterlikleri: Öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken genel bilgi, beceri ve tutumlardır (MEB, 2006).

1.6.5. Özel Eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürölen eğitim (MEB, 2012).

BÖLÜM II: ALANYAZINI

Öğretmen yetiştirme ve özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyleri genel eğitimin her düzeyinde önemli olduğu kadar, özel eğitimde de önemli bir konudur (Sarı, 2013). Özel eğitim hizmetlerinin kalitesi önemli oranda bu hizmetleri sağlayacak olan öğretmenin yetkinliğine bağlıdır (Kargın, 1997; Akçamete, 2002; Sarı, 2004; Vuran, 2012). Özel gereksinimli çocukların gereksinimlerini kendi kendilerine karşılayabilmesi, toplumda en az destekle ya da bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri için her bir gelişim dönemlerine ait gerekli bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması gerekmektedir. Dolayısıyla, bu eğitimi onlara sunabilecek, onları iyi tanıyan, etkili öğretim yöntemlerini uygulama yeterliliğine sahip, davranış yönetimi stratejilerini bilen, sınıf yönetimini sağlayabilecek, işbirliğine açık, bu alanda özel olarak yetiştirilmiş öğretmenlere ihtiyaç vardır (Vuran, 2012). Engelli öğrencilerin eğitimlerinin olabildiğince en az kısıtlayıcı çevre içinde ve bu çevrelerden birini oluşturan normal eğitim düzenlemesi içinde gerçekleştirilmesi görüşlerinin benimsendiği günümüzde, öğretmen yetiştirmenin önemi daha da artmaktadır (Ataman, 2012). Tarihsel sürece bakıldığında kişi hak ve özgürlüklerine geçmişten günümüze aşamalı olarak daha çok önem verildiği görülmektedir. Son günlerde Türkiye’de ve Dünya’da bu alanda meydana gelen gelişmelerle birlikte engelli bireylerin eğitiminde önemli görevleri olan nitelikli ve yetkin öğretmenlere olan ihtiyaç giderek artmaktadır.

2.1. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme

Öğretmen yetiştirme konusu Türk Millî Eğitim Sisteminin en önemli sorunlarından birisidir (Aydın,1998; Başkan, 2001; Akyüz, 2003; Gurbetoğlu, 2010; Azar, 2011; Öğülmüş, 2012). Sorunun çözümüne yönelik olarak farklı dönemlerde farklı çözümler düşünülmüş ve uygulanmıştır. Eğitimin, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilecek, teknoloji ile barışık, rekabet gücü yüksek bireyler yetiştirmeye odaklanması zorunludur. Bir eğitim sisteminin kalitesi, sistemde yer alan öğretmenlerin kalitesiyle doğru orantılıdır (Gurbetoglu, 2010).

Türkiye’de, öğretmen yetiştirme sisteminin tarihçesi incelendiğinde göze çarpan ilk gelişme, 1848 yılında rüştiyelere öğretmen yetiştirmek üzere Darülmuallimin adıyla ilk öğretmen okulunun açılmasıdır (Başkan, Aydın ve

Madden, 2006; Aydın,1998). Bu kurumlar Cumhuriyetin ilk yıllarında Muallim Mektebi ve daha sonra da Öğretmen Okulu adıyla 1982 yılına kadar öğretmen yetiştirme işlevini sürdürmüşlerdir (Gurbetoglu, 2010). Öğrenim süresi üç yıl olan bu kuruma girebilmek için, adayların, Arapçayı anlayıp Türkçeye çevirebilecek bilgiye sahip olmaları ve bunun yanında kötü hal ve davranışlarının bulunmaması koşullarını karşılamaları gerekmektedir. Mezunların göreve atanmalarında ise, mezuniyet başarı dereceleri göz önünde bulundurulmaktadır (Akyüz, 2001).

Sonraki yıllarda okul sayılarındaki hızlı artışlarla ortaya çıkan öğretmen ihtiyacını karşılamada Darümuallimin'in yetersiz kalması, "ihtiyaca binaen bir defaya mahsus olmak üzere" gerçekleştirilen uygulama olumsuz bir geleneğin başlamasına sebep olmuştur. Bu gelenek, 1860'da alan dışından sekiz öğretmenin atanmasıyla bir kereliğine başlatılmış fakat 1990'ların sonlarına kadar devam etmiştir (Gurbetoglu, 2010).

Cumhuriyet döneminin öğretmen yetiştiren kurumları incelendiğinde, kuruluşundan bugüne kadar, örgün öğretimin değişik kademelerine öğretmen yetiştirme görevinin, değişik tip ve düzeydeki eğitim kurumları tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Her düzeyde öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmesini öngören, 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na kadar Türkiye'de ilkokullara öğretmen yetiştirmenin temel kaynağı ilk öğretmen okulları ve köy enstitüleri olmuştur (Başkan, 2001).

İlköğretime öğretmen sağlamak amacıyla 11 Ekim 1960 tarihli ve 97 sayılı kanunla lise ve dengi okul mezunları yedek subaylığa alınmış ve öğretmen olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na verilmiştir. Benzer bir uygulama, 5 Ocak 1961 tarihli 222 sayılı kanunla, ortaokul ve dengi okul mezunlarından 18 yaşını bitirmiş olanların, kursa tabi tutularak geçici öğretmen olarak atanmalarıdır. 1970'li yıllarda da devam eden bu uygulama için 15 yıl süre öngörülürken, süre daha sonra uzatılarak, 1980-81 öğretim yılına kadar devam etmiştir. 1974 yılında başlatılan "mektupla öğretim", 1975 yılında hızlandırılmış programla öğretmen yetiştirme uygulamaları Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin saygınlığını ciddi ölçüde zedeleyen uygulamalara en çarpıcı örneklerdir (Akyüz, 2003).

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim kanun ve 20 Temmuz 1982 tarih ve 41 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkındaki Kanun

Hükmündeki Kararname ile bütün öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları üniversitelere devredilerek öğretmen yetiştirme görevi yeni bir yapı ve statüye kavuşturulmuştur (Aydın,1998).

Eğitim fakülteleriyle, öğretmen yetiştirme sisteminin istikrara kavuşması beklenirken, MEB 1996 yılında her türlü yükseköğretim programdan mezun olanlardan hiçbir koşul aranmaksızın kitle halinde öğretmen atanması, 1999 yılında açık öğretim yolu ile İngilizce ve okul öncesi öğretmeni yetiştirilmesi sistemin geleceği konusunda ciddi kuşkuların doğmasına yol açmıştır (Gurbetoglu, 2010).

Türkiye’de 1996 yılına kadar öğretmen yetiştirme uygulamalarındaki aksaklıklar dikkate alınarak Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Başkanlığı tarafından 1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması yoluna gidilmiştir. Ataman’a (1998) göre yeni yapılanma ile öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerinin akademik ve örgütsel yapıları ve programlarının tümü köklü değişikliklere uğramıştır. Yeni yapılanmaya kadar, öğretmen yetiştirme sorumluluğu, lisans ve öğretmenlik sertifikası programları ile Eğitim Fakültelerinde iken bu yapılanma ile yetki, Fen Edebiyat fakülteleri ile eşit ağırlıkta paylaşıldığı izlenimini vermektedir.

Yeni düzenlemeyle Eğitim fakültelerinde ki ilköğretim bölümlerinde, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Eğitimi, Matematik Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalları açılmıştır. Ayrıca, Türkçe Eğitimi Bölümü kapsamında Türkçe Eğitimi Anabilim dalı yer alacaktır. Ortaöğretim alan öğretmenleri ise, yabancı dil, güzel sanatlar ve beden eğitimi dışında 3,5+1,5 veya fen-edebiyat fakültesi mezunları için 4+1,5 şeklinde formüle edilen lisans+tezsiz yüksek lisans programları ile yetiştirilecektir. Ayrıca yeniden yapılanma ile Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık dışındaki eğitim bilimleri programları, 1998–1999 öğretim yılından itibaren lisans düzeyinde öğrenci alamayacaklardır. Başka bir anlatımla, Eğitim Fakültelerinde yer alan Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Halk Eğitimi, Eğitim Programları ve Öğretim, Ölçme ve Değerlendirme gibi bölümler ancak lisansüstü düzeyde etkinlik gösterebileceklerdir (YÖK, 1999).

Yeniden yapılanma programının en önemli parçalarından biri fakülte-okul işbirliği programıdır. Böylece eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının okullarda daha fazla pratik yapmaları sağlanmıştır (YÖK, 1999). 2006–2007 eğitim ve öğretim yılı itibariyle Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması

dersi, Topluma Hizmet Uygulamaları ve Özel Eğitim gibi dersler müfredata eklenmiştir. Bu derslerin müfredata konulmasının amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine uyum sağlamaları, toplumsal ilişki düzeylerini geliştirmeleri ve öğrenim süresince kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim-öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını sağlamaktır. Dolayısıyla öğretmen yetiştirme programlarında öğretmenlik uygulamalarına ağırlık verilmesi de yeni düzenlemenin temel noktalarından birisidir (Başkan, 2001).

Lisans eğitimini tamamlayan öğretmen adayları, bir devlet okulunda göreve başlayabilmek için, Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) girmek zorundadırlar. Adaylar, bu sınavdan aldıkları puan esas alınarak, kontenjanlar ölçüsünde atanmaktadırlar (Başkan, Aydın ve Madden, 2006; Eraslan, 2006).

Akyüz'e göre (2009) öğretmen yetiştirmede farklı dönemlerde geçici ve acele tedbirlere başvurulduğu görülmektedir. Öğretmenlerin nitelikleri, yetişme ortam ve koşulları henüz bir netliğe kavuşmamıştır. Öğretmenliğin, herkesin yapabileceği sıradan bir iş, bir geçim kapısı olarak görülmesi mesleğe zarar vermekte ve saygınlığını olumsuz etkilemektedir. Gurbetoğlu'nun da (2010) belirttiği gibi özellikle son dönemlerde gerçekleştirilen alan dışı atamalarla öğretmenliği isteyerek, tercih eden öğrenciler kendi alanlarında gerçekleştirilen alan dışı atamalarla tedirginlik yaşamaktadırlar.

2.2. Türkiye'de Özel Eğitim Alanında Öğretmen Yetiştirme

Özel eğitim öğretmeni yetiştirmeyi; engelli öğrenci sayısı, yetersizlikten etkilenme derecesi, yetersizliğin türü, öğrencilere sağlanan hizmet türü, alandaki uzmanların liderlikleri, ulusal yardım programları, yükseköğretim kurumlarına devam eden öğrencilere sağlanan burslar, yasalar ve yönetmelikler etkilemektedir (Özyürek, 2008). Özel eğitim alanında ilk çalışmalar üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların eğitim ve öğretimi ile başlamıştır. (Akkutay, 1999; Çağlar, 2004; Akarsu 2004; Enç, 2005). Üstün zekâlı ve yetenekli bireylere eğitim vermek amacıyla 15. yüzyılın ortalarında II. Murat tarafından kurulan Enderun mektepleri, Fatih Sultan Mehmet tarafından yeniden düzenlenerek devletin üst düzey yönetimini üstlenecek

kadroların yetiştirilmesini sağlayan bir kurumdur. Akarsu (2004) Enderun Mekteplerinin bazı karakteristik özelliklerini;

1. Öğrencilerin beceri ve yeteneklerine göre seçilmesi,
2. Özgürlükçü sanat, beden eğitimi ve mesleki eğitimden oluşan iyi dengelenmiş bir müfredat,
3. Bedenin sistemli ve uzun dönemli eğitimi; fiziksel gelişmede yüksek standartlar,
4. Müziğe verilen önem, özellikle koro müziği, müzik ve matematiğin entegre edilmesi,
5. Öğrencilerin konu seçiminde eğilimlerine uygun tercihlerine fırsat verilmesi,
6. Öğrenim ve yaşlanan çevrenin bir araya getirilerek, bütünleştirilmesi,
7. Ceza ve ödülünden oluşan, iyi şekilde yerleştirilmiş bir değer (liyakat) sistemini içermesi şeklinde özetlemektedir;

Osmanlı Devleti'nin her alanda gelişmesinde bu okuldan mezun olanların katkısı büyük olmuştur (Akkutay, 1999; Çağlar ve Akarsu 2004; Enç, 2005). Çağlar'a (2004) göre, bu başarının sağlanmasında öğretmen seçimi ve yeterliklerinin payı oldukça büyüktür ve Enderun mekteplerinde görev alacak öğretmenlerin seçim aşamaları halen günümüze ışık tutacak özelliklere sahiptir. Bu kurumlara öğretmen seçilirken göz önüne alınan ölçütler şu şekilde sınıflandırılabilir;

1. **Donanım:** Öğreticiler kendilerini alanlarında, hayattaki başarıları ile kanıtlamış, sivrilmiş, çok yönlü üstünlükleri toplum tarafından kabul edilmiş öğretmenler, öğreticiler, sanatkârlar ve yöneticiler arasından seçilirdi.
2. **Uzmanlaşma:** İşine göre yetiştirilir, denenir ve bütün bu aşamalarda her bakımdan başarılı olan üstün karakterli öğretmenler çalıştırılırdı.
3. **Özlük Hakları:** Görevli öğretmenler sıkı bir disiplin altında, doyurucu maaşla çalışırlardı.
4. **Kişisel gelişim:** Alanında yenilikleri öğrenmek üzere gerekli görülenler dış ülkelere gönderilip yeni bilgi ve beceri kazanmaları sağlanırdı.

Özel İzmir Sağırılar Körler Okulunda görev yapacak öğretmenler seçilirken; adaylar alanında uzman seçici bir kurul tarafından mülakata tabi tutulurdu. Mülakatta fiziki yapı, sinirsel ve duygusal yaşam, sosyal olgunluk düzeyi, öğretmenlik meslek bilgisi, alana olan ilgisi, aile durumu ve kişilik özellikleri gibi durumlar göz önünde

bulundurulur, durumu uygun olanlar seçilirdi. Seçilen öğretmen adayları okul müdürü ve tecrübeli öğretmenler tarafından en az bir ders yılı işbaşında yetiştirilir. Bir yıllık gözlem ve deneme neticesinde çalışması kurulca uygun görülenler asil öğretmen olarak atanırdı. Atanan öğretmenlerden başarılı olanlar ise yurt dışına gönderilerek ileri eğitim yapmaları sağlanırdı (Çağlar, 2004).

1944 yılında, Sağır-Dilsiz ve Körler Tesanüt Cemiyeti tarafından İstanbul'da 38 öğrenci ile "İstanbul Sağır-Dilsiz ve Körler Özel Okulu" açılmıştır. Bu okulda da eğitim ve öğretim personeli Özel İzmir Sağırlar-Körler Okulunda olduğu gibi kendi bünyesinde mülakatla seçilerek yetiştirilmiştir. Bu okul 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir (Çağlar, 2004).

1979 yılına kadar olan dönemde özel eğitim okul ve sınıflarında çalışan öğretmenlerin tümü normal okul öğretmenlerinden oluşmaktaydı. Bu öğretmenlerin bir kısmı 2-3 haftalık hizmetiçi eğitim seminerlerine katılmıştır. Büyük bir çoğunluğu ise engellilerin eğitimi konusunda hiç eğitim almamışlardır (Akçamete, 2002). Türkiye'de özel gereksinimli bireylere hizmet vermeye yönelik ilk sistemli çalışma 1953 yılında Gazi Eğitim Enstitüsünde Mitat Enç'in çabalarıyla başlamıştır (Akçamete, 2002; Çağlar, 2004; Özyürek, 2008). 1953-1954 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde ilk Özel Eğitim Bölümü açılmıştır (Ataman, 2004; Özyürek, 2008). Bu bölüme öğretmen okullarından mezun olan ve en az üç yıllık öğretmenlik yapan kişiler seçilerek alınmıştır. Özel eğitim bölümü mezunları rehberlik araştırma merkezlerinde var olan özel eğitim bölümlerine atanmıştır. Özel eğitim bölümünü seçen öğrencilerin sayısı 1982 yılına kadar üçle on beş arasında değişmiştir. Özel eğitim alanında yüksek lisans yapan öğrenci sayısı da sınırlı kalmıştır. Sınırlı sayıda özel eğitim uzman yardımcısı yetiştirilmiştir. Özel eğitim bölümünün programında yer alan dersler, özel eğitim sınıflandırmalarını temel alan yetersizlik gruplarının özellikleri ve eğitimleri üzerinde odaklanmış, bilgi ağırlıklıdır (Özyürek, 2008).

1979 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, 27 kredilik 9 dersten oluşan Özel Eğitim Sertifika programını başlatmıştır. Bu program 1982 yılında yükseköğretimin yeniden yapılanmasına kadar devam etmiştir. Yeni yapılanma ile program kapatılmış, Bölüm Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümüne Anabilim Dalı olarak bağlanmıştır. 1981 yılında Eskişehir İktisadi Ticari Bilimler

Akademisi ile MEB arasında işbirliği programı çerçevesinde, özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler için Engelli Çocukların Eğitimi Sertifikası Programı açılmıştır. 33 kredilik 11 dersten oluşan program 1986 yılına kadar devam etmiştir (Ataman, 2004).

1983–1984 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 4 yıllık “özel eğitim öğretmenliği programı” açılmıştır (Akçamete, 2002; Ataman, 2004). Eğitim fakültelerinde açılan özel eğitim öğretmenliği programları sınıflandırma yapılmadan çok amaçlı özel eğitim sınıf ve alan öğretmeni yetiştirmektedir (Ataman, 2004; Özyürek, 2008). 1986 yılında ilk mezunlarını veren bu program, daha sonra kapatılarak Eğitim Fakültesi bünyesinde işitme ve zihin engelliler alanına öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır (Akçamete, 2002; Ataman, 2004). Sınıf kontrolü, bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme, eğitsel değerlendirme, öğretim yöntemleri ve özel eğitim sınıflarında öğretmenlik uygulaması öğretmen yetiştirme programında ilk kez yer almıştır (Ataman, 2004; Özyürek, 2008).

Türkiye’de özel eğitimin gelişimi ve şu andaki mevcut duruma bakıldığında, özel gereksinimli çocukların gerek tanılanmasında gerekse kurumlara yerleştirilmesinde geleneksel yaklaşımın yani tıbbi tanılanmanın esas alındığı görülmektedir. Planlama, yöntem geliştirme, parasal kaynak ayırma, hizmet grubunun büyüklüğünü belirleme, özel gereksinimli çocuklar için aynı eğitim ortamları düzenleme gibi açılardan etiketlemenin doğru bir yaklaşım olduğunu savunan görüşler bulunmaktadır. Bu gerekçelerle özel gereksinimli çocuklara yönelik hizmetleri etiketlere göre planlamayı öne çıkartan görüşün hâkim olması kendisini öğretmen yetiştirme alanında da göstermiştir. Böylece lisans düzeyinde, görme, işitme ve zihin engelliler ve üstün zekâlılar alanlarında görev alacak ayrı öğretmen yetiştirme programları uygulanmaktadır. Dolayısıyla, 1989 yılından bu yana uygulanmakta olan Özel Alan Öğretmeni yetiştirme biçiminin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir (Ataman, 2004).

Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması sırasında öğretmenin rolü gözetilerek öğretmen yetiştirmeyi etkileyen etmenlerden program, ortamlar ve programın işleyişini dikkate alarak eğitim fakültelerinde ve üniversitelerde bulunması gereken standartlar belirlenerek eğitim fakültelerinin bu standartlara

ulaşmalarını sağlayıcı uygulamalara yer verilmiştir. Zihin Engelliler Öğretmenliği lisans programında (Bakınız Ek 5) ilk üç yıl zihin engelliler, tanılanmaları, yapabildiklerine göre program geliştirme, özelliklerine göre öğretim yöntemleri ve davranış değiştirmeyle ilgili yoğun bir eğitim verilmektedir. Son yıl, bir yıl süreyle MEB'e bağlı okullarda anabilim dalı öğretim elemanlarının denetiminde öğretim uygulamasında başarılı olanlar zihin engelliler öğretmeni olmaya hak kazanmaktadır (Özyürek, 2012). Benzer şekilde Görme ve İşitme Engelliler Öğretmenliği ile Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Öğretmenliği dört (4) yıl eğitim süresi olan lisans programlarıdır. Dersler (8) sekiz yarıyıl da verilmektedir. Dersler içerik olarak alan ve alan eğitimi dersleri, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ve genel kültür derslerinden oluşmaktadır (Bakınız Ek 5). Lisans programlarının teorik uygulama ve toplam kredileri aşağıda tablo halinde sunulmaktadır.

Tablo 2.1: Özel Eğitim Lisans Programları Teorik, Uygulama ve Toplam Kredileri (Yükseköğretim Kurumu (YÖK) Verileri).

Özel Eğitim Lisans Programları	Teorik	Uygulama	Toplam Kredi
Zihin Engelliler Öğretmenliği	134	26	147
Görme Engelliler Öğretmenliği	139	38	158
İşitme Engelliler Öğretmenliği	139	28	153
Üstün Zekâlılar Öğretmenliği	132	66	165

Talim ve Terbiye Kurulu'nun (TTK) 20 Ocak 2014 Tarih ve 9 Sayılı Kararı ile yeniden düzenlenen "Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları" kararına göre "Görme, İşitme ve Zihin Engelliler Öğretmenliği" alanları "Özel Eğitim" adı altında birleştirilmiştir. Bu karara göre "İşitme, Görme ve Zihin Engelliler Öğretmenliği" alanlarından mezun olan herkes "Özel Eğitim" alanında, "Üstün Zekâlılar Öğretmenliği" lisans programından mezun olanlar ise "Sınıf Öğretmenliği" alanında istihdam edilebilecektir. Aynı zamanda özel eğitim alanında öğretmen ihtiyacının karşılanamaması durumunda bu alana, öğretmenlik alanları mezunu olup görme, işitme, zihin engellilerin eğitimi alanında tezli-tezsiz yüksek lisans veya doktora mezunlarının atanmalarına imkân tanınmıştır. Alınan bu kararlar henüz uygulanamadığı için yansımaları ancak ilerleyen zamanlarda görülebilecektir.

Özel eğitim yükseköğretim programlarına kayıtlı öğrenci sayıları yeni kayıt

olma, toplam öğrenci ve mezun sayılarına göre Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) 2008–2013 istatistiklerinden faydalanılarak tablo haline getirilmiş ve aşağıda sunulmuştur. Mevcut verilere göre mezun sayılarındaki artış öğrenci ve kurum sayılarındaki artışa göre oldukça düşüktür.

Tablo 2.2: 2008 – 2012 Yılları Arası Özel Eğitim Lisans Programlarındaki Öğrenci ve Mezun Sayıları (ÖSYM, 2008–2009; ÖSYM, 2009–2010; ÖSYM, 2010–2011; ÖSYM, 2011–2012; ÖSYM, 2012–2013).

	Yeni Kayıt			Toplam Öğrenci Sayısı			Mezun Durumu		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2008–2009	291	544	835	825	2086	2911	103	415	518
2009–2010	388	621	1009	1043	2197	3240	164	488	652
2010–2011	820	732	1552	1709	2475	4184	144	458	102
2011–2012	749	924	1673	2327	2958	5285	156	514	670
2012–2013	850	982	1832	2967	3400	6367	246	538	784
Toplam	3098	3803	6901	8871	13116	21987	813	2413	3226

Tablo 2.2’ye göre mevcut lisans programlarında özel eğitim alanında yeni kayıt ve mezun sayısında çok fazla bir artış olmadığı gözlenmektedir. Genel anlamda toplam öğrenci sayısında bir artış vardır. Mevcut verilere göre, İşitme Engelliler, Görme Engelliler ve Üstün Zekalılar öğretmenlikleri de dahil edilmiştir (Bakınız Ek 2). Yüksek Öğretim Kurumunun öğrenci sayısındaki artışa paralel olarak artan öğretmen ihtiyacını karşılamaya yönelik tedbirler alması gerekmektedir. Mezun olan öğretmenlerin ihtiyacı karşılamayacağı Tablo 2.1 ve 2.4’de açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 2.3: Yıllara Göre Özel Eğitim Programlarında Görevli Öğretim Elemanlarının Sayıları (ÖSYM, 2008–2009; ÖSYM, 2009–2010; ÖSYM, 2010–2011; ÖSYM, 2011–2012, ÖSYM, 2012–2013).

YIL	Profesör		Doçent		Yrd. Doç.		Öğrt. Gör.		Arş. Gör.		Toplam	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
2006–2007	8	8	4	4	18	12	35	22	18	9	85	58
Toplam	16		8		30		57		27		143	
2007–2008	7	7	6	4	16	13	37	25	30	10	98	63
Toplam	14		10		29		62		40		161	
2008–2009	5	7	7	4	19	15	36	24	28	10	97	64
Toplam	12		11		34		60		38		161	
2009–2010	7	2	6	-	14	10	17	12	24	11	69	35
Toplam	9		6		24		29		35		104	
2010–2011	8	1	7	1	17	12	15	12	22	10	70	36
Toplam	9		8		29		27		32		106	
2011–2012	11	1	4	1	21	17	13	12	31	17	81	48
Toplam	12		5		38		25		48		129	
2012–2013	11	2	3	7	26	18	16	9	50	30	107	63
Toplam	14		10		44		25		80		170	

Tablo 2.3’de yıllara göre özel eğitim lisans programlarında görevli öğretim elemanları sayısı verilmektedir. 2012-2013 yıllarına ait verilere göre üniversitelerde ders veren öğretim elemanı sayısının özel eğitim lisans programında kayıtlı öğrenci sayısına oranına bakıldığında öğretim elemanı başına 70 öğrenci düştüğü görülmektedir. Yıllara göre profesör ve doçent sayılarında fazla bir değişiklik olmadığı, yardımcı doçent ve araştırma görevlisi sayısında artış olduğu, öğretim görevlileri sayısında ise düşüş olduğu görülmektedir.

Tablo 2.4: 2006–2013 Özel Eğitim Kurumlarında Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayısı (MEB, 2006–2007; MEB, 2007–2008; MEB, 2008–2009, MEB, 2010–2011, MEB, 2011–2012, MEB, 2012–2013).

Yıl	Okul/sınıf/kurum			Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
	Örgün	Yaygın	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	
2006–2007	489	155	644	15099	24424	39520	6811
2007–2008	579	165	744	12779	20257	33036	6574
2008–2009	583	362	945	13088	20848	33936	7135
2009–2010	602	534	1136	24275	37526	61801	7579
2010–2011	612	522	1134	91564	81943	173507	10344
2011–2012	714	323	1037	92792	146125	238917	9005
2012–2013	1261	218	1479	97923	154102	252025	11013

Tablo 2.4'e göre, 2012–2013 Eğitim-Öğretim yılında özel eğitim kurumlarına devam eden öğrenci sayısı 252025 iken öğretmen sayısı 11013'tir öğretmen başına yaklaşık 23 öğrenci düşmektedir. Bu şartlar altında, öğretmen ihtiyacı giderilmedikçe eğitim öğretim faaliyetlerinin nitelikli bir şekilde yapılması söz konusu değildir (Bakınız Ek 3). Bu tablodan yola çıkarak ciddi anlamda öğretmen ihtiyacı olduğunu ifade edilebilir. Özyürek (2008) MEB bünyesinde yetersizliği olan çocuklar için açılan okul ve sınıf sayılarındaki artışa özel özel eğitim kurumlarının sayılarındaki artış da eklenince özel eğitim öğretmeni açığının arttığını, ayrıca MEB'in zaman zaman öğretmen atamalarında yapmış olduğu düzenlemelerle mezun özel eğitim öğretmenlerinin atanmasını engellediğinden özel eğitim öğretmeni açığının daha da büyüdüğünü ifade etmiştir.

2012-2013 eğitim-öğretim yılında bu açığı kapatmak için alan değişikliği yoluyla diğer branşlardan zihin engelliler sınıf öğretmenliğine geçiş hakkı verilmiştir. Talim ve Terbiye Kurulunun 12.09.2012 tarihli ve 5110 sayılı mütalaası doğrultusunda özel eğitimle ilgili hiçbir alan dersi almamış ve bu alanla ilgili mesleki yeterliliği olmayan, alanlarında açık norm kadro olmaması nedeniyle özür durumundan yer değişikliği gerçekleştirilemeyen sınıf öğretmenlerinin, zihin engelliler sınıf öğretmenliğine alan değişikliği adı altında geçiş hakkı verilmesiyle sınıf

öğretmenlerinin zihin engelliler sınıf öğretmeni olarak atanması nitelik sorunlarını da beraberinde getirmiştir (Vuran, 2012). Nartgün'ün (2004) yapmış olduğu çalışmadan elde edilen veriler özel eğitim öğretmenliği programları dışında iki aylık kısa süreli eğitimle özel eğitim öğretmeni olarak yetiştirilen ve atanan sınıf öğretmenlerinin mutlu olamadıklarını göstermektedir. Öğülmüş, Sarı, Sadan ve Uzun (2013) alan dışı lisans programlarından mezun öğretmenlerin birçok yetersizlikle karşılaştıklarını belirlemişlerdir. Yine Nartgün (2010) yaptığı başka bir çalışmada özel eğitim alanında görev yapan bir gurup akademisyene 'Özel eğitim alanında kimin istihdam edilmesi gerekmektedir?' sorusunu yöneltmiştir. Bütün katılımcılar istisnasız bu alanda özel eğitim alanından mezun olmayanların istihdam edilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar bunun sebeplerini şu şekilde sıralamışlardır: 1) Diğer meslekler gibi bu alanda uzmanlık gerektirmektedir, 2) Nasıl ki mühendis olabilmek için mühendislik fakültesinden mezun olmak gerekiyorsa, özel eğitim öğretmeni olabilmek içinde bu alandan mezun olmak gereklidir, 3) Özel eğitim öğretmenleri diğer alan mezunlarından daha yeterlidir, 4) Eğitim programları bu alanda görev yapmak üzere düzenlenir ve geliştirilir, 5) Özel eğitim öğretmenliği adanmışlık sabır ve gönüllülük ister ve bu programdan mezun olanların çoğu gönüllülük esasına göre hizmet eder, 6) Bu mesleği herkes yapamaz çünkü bu mesleği yerine getirebilmek için gerekli bilgi ve beceriler kısa sürede elde edilemez.

Yukarıda tartışılan sebeplerden dolayı alan dışı lisans programlarından mezun öğretmenlerin özel eğitim alanında istihdam edilmesi gibi geçici çözümler bir yıl bile tamamlanmadan açılan davalar neticesinde Danıştay tarafından 2013 yılında iptal edilmiştir. Bu kararla öğretmen açığının daha kalıcı ve sağlıklı yöntemlerle çözülmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Alınan karar neticesinde alan değişikliği yapan öğretmenlerin önceki görev yerlerine dönmeleri istenirken 540 saatlik Zihin Engelliler Sınıfı Öğretmenliği Sertifika Programı'nı tamamlayanların istemeleri halinde zihin engelliler sınıfı öğretmenliği görevine devam edebilecekleri belirtilmiştir. Alınan bu karara istinaden gönderilen bir resmi yazı ile (Bakınız Ek.7) talepler toplanmış ve ilgili şartı sağlamak ve alınan yargı kararını aşmak üzere tamamlama kursları (Bakınız Ek.7.1;7.2;7.3;7.4) açılmasına karar verilmiştir.

2.3. Öğretmenlerin Mesleki Yeterlikleri

Yeterlik kavramı Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğünde yeterli olma durumu, bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet; görevini yerine getirme gücü olarak tanımlanmaktadır (2013). MEB ‘Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri’ klavuzunda (2008) yeterlik; bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu şeklinde tanımlanırken, öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri; öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken genel bilgi, beceri ve tutumlar şeklinde tanımlanmıştır.

Bireylerin bir davranışa başlayabilmesi, başarılı bir şekilde bu davranışı sürdürebilmesi ve karşısına çıkan engelleri aşmada kararlı olması bireyin mesleki anlamda ne kadar yeterli olduğunun bir göstergesidir (Shapley ve Ridgway, 1993). Bir mesleğe ilişkin olarak belirlenen yeterlik alanları sayesinde çalışanların yapılan işle ilgili yeterlikleri hakkında daha doğru değerlendirmeler yapılabilir. Ayrıca bu yeterlik alanları geri bildirimde bulunmanın ve ödüllendirmenin etkili bir aracı olarak kullanılabilir (Konuk, 2011). Mesleki anlamda gereken yeterliklere sahip olan öğretmenlerin yeterlik duyguları yüksek olacağından yürüttüğü öğrenme ve öğretme faaliyetleri de daha başarılı olacaktır (Rice, 2003; Karacaoğlu, 2008; Cheung 2008; Sünbül ve Arslan, 2009; Hamid, Hassan, Sariah ve İsmail, 2012). Dolayısıyla, öğretmenlerin gereken yeterlik düzeyine sahip olmalarını sağlamak için Goh ve Wong’un (2014) belirttiği gibi öğretmen eğitime çok özen gösterilmesi gerekmektedir.

MEB (2006) tarafından hazırlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” klavuzunda öğretmenlerin sürekli öz değerlendirme yapmaları ve gelişim için çaba sarf etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Karacaoğlu (2008) öğrenci gereksinimlerini karşılayan, ulusal ve evrensel değerleri benimseyerek öğrencilerine de benimseten, hem sorun çözen hem de sorun çözmeyi öğreten bir öğretmen ancak sorumluluklarını yerine getirebileceğini ifade ederken, Koç (2010) öğretmenlik mesleğinde en önemli yeterliklerden birini, öğretmenlerin kişisel ve mesleki olarak bazı niteliklere ve değerlere sahip olmaları ve mesleklerinde gelişimlerini sağlayacak samimi bir çaba göstermeleri olduğunu ifade etmektedir.

Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olduğuna göre bu mesleği tercih eden insanların, mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliliklere sahip olması gerekir (Şişman, 2001). Fer'e göre (2007) öğretmenin ne tür yeterliliklere, niçin sahip olması gerektiği, Eğitim Fakülteleri ve MEB tarafından net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Çünkü Konuk'un (2011) da belirttiği gibi öğretmen yeterlikleri önemli performans göstergeleridir. Benzer şekilde Akdağ ve Walter' de (2005) öğretmenlerin yeterlik düzeyleri belirlenerek ileriye dönük çıkarımlarda bulunulabileceğini ifade etmektedir.

MEB, öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde, öğretmen seçiminde, öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde faydalanılmak üzere öğretmenlerde bulunması gereken bilgi beceri ve tutum özelliklerini içeren genel yeterlikler belirlemiş ve bunları 2006 yılında yürürlüğe koymuştur. Buna göre öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri;

1. Kişisel ve mesleki değerler - Mesleki gelişim,
2. Öğrenciyi tanıma,
3. Öğretme ve öğrenme süreci,
4. Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme,
5. Okul, aile ve toplum ilişkileri,
6. Program ve içerik bilgisi olmak üzere 6 ana yeterlik alanı ile bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006).

Türk Eğitim Derneği (TED) öğretmenlerin sahip olması gereken sahip olması gereken yeterlik alanlarının aşağıdaki şekilde özetlemiştir:

- 1) Öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde öğretim programları ve konu alanını çok iyi bilme ve anlaması,
- 2) Öğretimi planlaması ve uygulama,
- 3) Öğretimin etkililiğini ve öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme,
- 4) Öğretim sürecini ve öğrenci davranışlarını yönetme,

- 5) Öğretimi öğrenci özelliklerine göre uyarlama,
- 6) Bilişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilme,
- 7) Öğretme öğrenme ortamında etkili bir iletişim sağlayabilme,
- 8) Bireysel ve mesleki gelişimi planlama ve gerçekleştirme,
- 9) Diğer öğretmenler, veliler ve okul çalışanları ile işbirliği içinde çalışabilme,
- 10) Etik kurallar çerçevesinde, sorumlu ve eleştirel davranabilme.

Şişman ve Acat (2003) ise öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterlik alanlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda genellikle aşağıdaki dört temel yeterlik alanından bahsedildiğini ifade etmektedirler bu yeterlik alanları;

- 1) Alan bilgisi konusunda yeterlilik: Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adayının belirli bir alanda uzmanlık bilgisine sahip olması amaçlanmaktadır. Öğretmedeki başarının bir bölümü, alanı iyi bilmekle ilgilidir. Alanını iyi bilmeyen bir öğretmen, neyi, nasıl öğreteceğini de bilemez.
- 2) Öğretmenlik meslek formasyonuna ilişkin yeterlilik: Öğretmenin bir alanı ya da konuyu çok iyi bilmesi, öğretimin önkoşulu olmasına karşılık başarılı bir öğretim işi için yeterli değildir. Öğretmen, bildiğini nasıl öğretebileceğini de bilmelidir. Bir öğretmenin, bir alanda uzmanlık bilgisine sahip olması yanında aynı zamanda öğretmenlik mesleği ile ilgili bazı bilgi ve becerilere de gereksinimi vardır. Öğretmenlik meslek bilgisi kapsamında öğretmen adaylarına, esas itibarıyla öğretim ve öğrenme olmak üzere iki temel süreçle ilişkin yeterlilikler kazandırılması amaçlanmaktadır.
- 3) Genel kültür alanında yeterlilik: Öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken alan bilgisi ve meslekle ilgili bilgi ve beceriler yanında aynı zamanda bazı alanlarda da ek bilgilere gereksinimleri olmakta, öğretmen adaylarının geniş bir dünya görüşüne ve genel kültüre sahip olmaları beklenmektedir.
- 4) Etik değerlere sahip olma yönünden yeterlilik: Öğretmenlik mesleğini yürütürken uyulması gereken bazı ahlaki ilkeler, mesleğe ve insana ilişkin bazı değerler söz konusudur. Mesleğin temel değerleri olarak da görülen

bu ilkelerin, mesleğe bağlılığın temel ölçütlerinden birisi olduğu söylenebilir.

Karacaoğlu (2008) zaman içerisinde artan sorumlulukların öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikleri de değiştireceğini ifade etmektedir. Ancak Koç (2010) her bir öğretmenin öncelikli olarak alan bilgisi, pedagojik formasyon, genel kültür bakımından yeterli bir alt yapıya sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Taş (2005) ise öğretmenlerin yeterlik duygusunu etkileyen birçok etkenin olduğunu bunların farklı şekillerde sınıflandırılabilceğini belirterek bunları sosyal, psikolojik ve eğitimsel etkenler olmak üzere üç farklı şekilde sınıflandırmıştır. Sosyal etkenlere; aile, toplumsal değerler, öğrencilerin geldikleri çevre, beklentiler ve kitle iletişim araçlarını örnek olarak verirken, psikolojik etkenlere; öğrencilerin sahip olduğu özellikleri ve öğretmenin kişilik özelliklerini örnek olarak vermiştir. Eğitimsel etkenlere ise; okulun yönetim yapısı, öğretmen niteliği, aldığı eğitim, öğretmenlerin okul amaç ve değerlerine bağlılığı, kontrolü kaybetme korkusu, dersin islenişi, sınıfın fiziksel durumu ve sınıf kurallarının belirsizliğini örnek vermiştir.

Diğer alanlarda olduğu gibi özel eğitim alanında da özel özel yeterlik alanları vardır. Öğretmenlerin zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitimleri alanında çalışabilmeleri için genel öğretmen yeterlikleri yanında zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitimleri alanında da yeterli olmaları gerekmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), 2001). Zihin engelli bireylerin aldıkları eğitim bağımsız olarak yaşamalarında çok önemlidir. Bu bireylerin topluma kazandırılması ve üretken hale gelmeleri ancak gereken mesleki yeterliklere sahip öğretmenler sayesinde olacaktır (Erbaş ve Yücesoy, 2002).

İyi bir özel eğitim öğretmeni olabilmek için öncelikle iyi bir alan bilgisine sahip olunmalıdır. Bu bağlamda diğer alanlarda olduğu gibi özel eğitim alanında da MEB (2008) tarafından öğretmenin kendi gelişim alanını belirleyip, bu alanda gelişimini sağlamak için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren özel alan yeterlikleri geliştirilmiştir. Özel alan yeterliklerinde; yeterlik alanı, kapsam, yeterlikler ve performans göstergeleri bulunmaktadır (Bakınız Ek 8). MEB (2008) bu yeterliklerin; öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde, seçiminde, iş başarımlarının, performanslarının

değerlendirilmesinde, kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılmasını beklemektedir.

2.4. Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Belirlemeye Yönelik Yapılan Çalışmalar

Son yıllarda ülkemizde ve diğer ülkelerde özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimleri önem kazandığından bu alanla ilgili pek çok çalışmanın yapıldığı dikkati çekmektedir. Ancak özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri üzerine yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri üzerine Cora'nın (1997) yılında yaptığı çalışmada özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, özel eğitim lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin diğer alan mezunlarına göre kendini daha yeterli buldukları belirlenmiştir.

Diğer lisans programlarında öğretmen yeterliklerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar ise şunlardır: Erdem'in (2012) yaptığı çalışmada Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları incelenmiştir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının mesleğe ilgi duydukları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiş, bununla birlikte özel alan bilgisi ve meslek bilgisi konularında kendilerini yetersiz hissettikleri tespit edilmiştir.

Koç'un (2010) yılında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin yeterliklerini nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada öğretmenlerin kendilerini meslek sevgisi, hoşgörülü olma, destekleyici olma, güvenilir olma gibi kişisel nitelikler bakımından iyi görmelerine karşın branşlarıyla ilgili gelişmeleri takip etme, değişime açık olma, kendini geliştirme, okul dışı sosyal etkinliklerde sorumluluk üstlenme gibi mesleki nitelikler yönünden istenen düzeyde görmedikleri ortaya çıkmıştır.

Kalyoncu ve Süzen'in (2010) öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerin deki görsel sanatlar eğitimi rehber öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri değerlendirdiği çalışmada elde edilen bulgulara göre rehber öğretmenlerinin %45'i "iyi yetişmiş", %55'i ise "eksikliği var" ve "kabul edilebilir" şeklinde değerlendirilmiştir.

Sünbül ve Arslan'ın da (2009) yaptığı araştırmada öğretmenlerin bazı değişkenler açısından 'öğretmenlik yeterlik algıları' incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin branşı açısından anlamlı bir fark bulunamazken cinsiyeti, kıdemi, okul düzeyi ve okulun bulunduğu yerleşim yeri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur.

Numanoğlu ve Bayır'ın (2009) yaptığı çalışmada Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (BÖTE) dördüncü sınıfta okuyan bilgisayar öğretmen adaylarının 'Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri'ni' kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda 'Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri'ni kazanma durumlarına göre; cinsiyet, bölümü isteyerek seçip seçmeme ve öğretmenlik yapmayı isteyip istememe durumlarına ilişkin bilgisayar öğretmen adaylarının, 'Öğrenciyi Tanıma' ana yeterliği altındaki 'Öğrenciye Değer Verme' alt yeterliğini kazanma durumlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Gelen ve Özer (2008) görev başındaki öğretmenler ile öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi yeterliklerine hangi oranda sahip olduklarını belirlemek için yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının, hem genel anlamda hem de bütün alt boyutlarda, öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri bakımından kendilerini görev başındaki öğretmenlerden daha yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır.

Arslan ve Özpınar'ın (2008) yaptığı çalışmada yeni ilköğretim programlarının öğretmenlerde bulunmasını istediği yeterliklerle, eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan mesleki yeterliklerin uyuşup uyuşmadığını belirlemesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak, öğretmenlerden sahip olmaları beklenen becerilerle eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan mesleki yeterlik ve nitelikler arasında bir uyum olduğu ve öğretmen adaylarının MEB'in arzuladığı nitelik ve becerilerin çoğunluğuna sahip olacak şekilde yetiştiği sonucuna varılmıştır.

Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu'nun (2008) çalışmasında stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeylerine ilişkin algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda stajyer öğretmenlerin genel olarak mesleğe karşı kendilerini büyük ölçüde yeterli olarak algıladıkları ve algı düzeyleri arasında cinsiyet değişkeni açısından 'anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme' yeterliğinde

anlamli bir iliŖki gözlendiği diğer maddelerde cinsiyet ile öğretmenlerin yeterlik algıları arasında anlamli iliŖki olmadığı saptanmıŖtır.

Fer'in (2007) yaptığı alıŖmada matematik, fizik ve kimya ğretmenliği ğretmen adaylarının, Okul Deneyimi-1, Okul Deneyimi-2 ve ğretmenlik Uygulaması dersleri sonunda ğretmen yeterliklerinin deđiŖip değinmediğinin incelenmesini amalanmıŖtır. AraŖtırma sonucunda ğretmen adaylarının Okul Deneyimi-1, Okul Deneyimi-2 ve ğretmenlik Uygulaması dersleri sonundaki ğretmen yeterlik puanları arasında anlamli bir farklılık olduğu belirlenmiŖtir.

Aktağ ve Walter'in (2005) yaptığı alıŖmada Türkiye'deki bir grup ğretmen adayının kendilerini bu meslekte ne kadar yeterli bulduklarının tespit edilmesi amalanmıŖtır. Bu alıŖmada ayrıca cinsiyet, öğretmenlik kademesi ve sınıflara göre yeterliliğin farklılaŖıp farklılaŖmadıđı araŖtırılmıŖtır. Yeterlik duygusunun cinsiyete göre farklı olduğu, bayanların erkeklerden daha fazla kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiŖtir. Öğretmen adaylarının sınıf ve öğretmenlik kademe tercihinine göre ise bir farklılık göstermediği tespit edilmiŖtir.

2.5. İngiltere, ABD, Japonya ve Diğer ülkelerdeki ğretmen YetiŖtirme ve Mesleki Yeterlik Uygulamaları

Özel eğitim alanında ğretmen yetiŖtiren kurumlar ülkelere göre bazı alanlarda (uygulanan program, ğretim süresi, uzmanlaŖma) farklılıklar göstermektedir. Brownell, Sindelar, Kiely ve Danielson (2010) zaman ierisinde özel eğitim alanında farklı Ŗekillerde ğretmen yetiŖtirildiđini, özel eğitim alanında ğretmen yetiŖtirmenin kategorik, kategorik olmayan ve btnleŖik olmak üzere  farklı Ŗekilde sınıflandırılabilceğini ifade etmiŖlerdir:

- 1) Kategorik olarak ğretmen yetiŖtirme sürecinde lisans programları ve sertifika programları kategorize edilerek ŖekillendirilmiŖtir. Öğretmenler zihin engellilerin eğitimi, öğrenme glğne sahip olan bireylerin eğitimi gibi lisans programlarında eğitim almaktadırlar. Hazırlık programlarında yasalar ve özel eğitim gibi dersler alırken ilerleyen yıllarda zihin engelli bireylerin özellikleri, zihin engelli bireylerin eğitiminde kullanılan yöntemler ve zihin engelli bireylerin değerlendirilmesi gibi daha özellikli dersler almaktadırlar.

- 2) Kategorik olmayan öğretmen yetiştirme sürecinde genel eğitim ve sınıf yönetim becerileri mevcuttur. Sınıflarında olumlu davranış desteği sağlama, pekiştireç tarifeleri ve olumsuz davranışların söndürülmesi üzerine eğitimler alırlar Uyguladıkları programların amacına ulaşip ulaşmadığını da yaptıkları değerlendirmelere göre anlarlar.
- 3) Bütünleşik olarak öğretmen yetiştirme sürecinde ise eğitim verilen alanda uzman olma temelinde şekillendirilmiştir. Ayrıca iyi bir eğitim almış genel eğitim öğretmeni özel eğitim alanında başarılı olabilir ve özel eğitim öğretmenleri ile işbirliği içerisinde hareket edebilirler.

İngiltere, ABD, Japonya ve diğer ülkelerdeki bazı uygulamalar ve uygulamadaki farklılıklar aşağıda ele alınmaktadır.

2.5.1. İngiltere

İngiltere’de zorunlu eğitim 5 ile 16 yaş arasını kapsamaktadır. Aileler yaşına, becerilerine, doğal yeteneklerine ve özel eğitim ihtiyacına göre çocuklarının zorunlu eğitim almalarını sağlamakla yükümlüdürler. Özel eğitim ihtiyacı olan her çocuk özel ya da devlet yönetiminde olan kurumlarda eğitim alabilirler. Özel gereksinimli çocukların aldıkları eğitimin finansmanı Milli Eğitim Müdürlükleri (LEA) tarafından karşılanır (Kilimci, 2006).

İngiltere’de bulunan her büyük okulda bir özel eğitim koordinatörü bulunmaktadır. Özel eğitim koordinatörü, tüm özel gereksinimli öğrencilerin dosyalarını tutmak, sınıf öğretmenlerine ve ailelere danışmanlık yapmak, diğer kurumlarla koordinasyonu sağlamak gibi işlerle sorumludurlar (European Agency for Development in Special Needs Education (Avrupa Özel Eğitim Gelişim Birimi), 2011b) .

İngiltere’ de özel eğitim koordinatörleri (SENCO) özel gereksinimli bireylere gerekli desteğin sağlanmasında önemli bir yönetim görevini yerine getirmektedirler. Özel eğitim koordinatörlüğü, ilk kez 1994’te tanımlanmıştır. Bu pozisyon için gerekli bilgi ve becerilerle ilgili ulusal standartlar da ilk kez 1998’de sunulmuştur. 2001 yılında ise Meslek Kuralları Esaslarında (Code of Practice) koordinatörlerinin görevleri daha kapsamlı bir şekilde açıklanmıştır. (İngiltere Eğitim Bakanlığı, 2001).

Her okulun bir özel eğitim planının bulunması gerekmektedir. Bu planda, özel eğitim koordinatörünün görevleri, değerlendirmelerin nasıl gerçekleştirileceği,

verilecek hizmetiçi eğitim programlarıyla ilgili konular ayrıntılı olarak yer almaktadır. (European Agency for Development in Special Needs Education (Avrupa Özel Eğitim Gelişim Birimi) , 2011b) .

Özel eğitim öğretmenleri, alanında gerekli temel bilgiler ve özel eğitimle ilgili yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Mesleğine yeni başlayan öğretmenler görevlerine başladıklarında özel eğitime gereksinim duyan bireylerin ihtiyaçlarına cevap verebilmeleri için bazı standartlara sahip olmaları gerekmektedir (European Agency for Development in Special Needs Education, 2011b) .

2008 yılında yeni atanmış kurum koordinatörleri deneyimli öğretmenler arasından belirlenmekteydi. 2009 yılında genel özel eğitim alanından mezun olma şartı getirilmiştir (İngiltere Ulusal Arşivleri, 2013). Bu düzenlemeler özel özel eğitim okullarını ve 2008 yılından önce işe alınanları kapsamamaktadır. Aynı zamanda İngiltere’de bazı üniversitelerde 1 yıl boyunca yarı zamanlı olarak özel eğitim koordinatörlüğü eğitimi verilmektedir. Dempsey ve Dally (2014) yaptığı çalışmada özel eğitim koordinatörlerinin sahip olması gereken yeterlikleri tablo halinde sunmuştur.

Tablo 2.5: Kategorilerine ve Özel Eğitim İhtiyaçlarının İçeriğine Göre Özel Eğitim Koordinatörünün (SENCO) Yeterlikleri (Dempsey ve Dally, 2014).

Kategoriler	Mesleki Yeterlik Örnekleri
1. İlke ve politikalar	1. İlgili yasa ve politikalar hakkında bilgi sahibi olma
2. Ailelerle işbirliği kurma	2. Etkili aile iletişimi kurabilme ve müdahale yaklaşımlarını bilme
3. Öğrenci katılımını sağlama	3. Öğrenme ve karar vermede öğrencileri sürece dahil edebilme
4. Erken çocukluk döneminde tanılama ve değerlendirme	4. Erken çocukluk döneminde öğrencilerin gelişimini ve bireysel eğitim planını gözden geçirebilme
5. İlköğretim düzeyinde tanılama ve değerlendirme	5. İlköğretim düzeyinde öğrencilerin gelişimini ve bireysel eğitim planını gözden geçirebilme
6. Lise düzeyinde tanılama ve değerlendirme	6. Lise düzeyinde öğrencilerin gelişimini ve bireysel eğitim planını gözden geçirebilme
7. Özel eğitim ihtiyaçlarıyla ilgili durum değerlendirmesi	7. Öğrencilerin sağlık, sosyal, akademik ihtiyaçları, yasal sevk ve değerlendirme işlemleri hakkında bilgi sahibi olma
8. Özel eğitim ihtiyaçlarıyla ilgili raporlar	8. Normal okullarda ihtiyacı karşılanamayan bireyler için rapor hazırlama
9. Yıllık değerlendirme	9. Değerlendirme toplantısı ve geçişler için her

	bir öğrenciye yıllık rapor hazırlama
10. Diğer kurumlarla işbirliği kurma	10. Devlete ait ya da özel diğer kurumlarla etkili işbirliği kurabilme

Mesleğe yeni başlayan özel eğitim öğretmenlerinin de dahil olduğu bütün öğretmenler bir yıllık zorunlu bir eğitim almak zorundadırlar. Eğitimlerini tamamladıktan sonrada mesleki gelişimlerini sürdürmeleri mümkündür. Bunlara yüksek lisans eğitimi ve sertifika programları dâhildir. Ders içerikleri ve konular özel eğitim alanı ve engel türüne göre farklılaşmaktadır. Aynı zamanda tam zamanlı ve yarı zamanlı kurs imkanları sunulmaktadır. Yerel yönetimlerin çoğu özel eğitim alanında çalışan öğretmenlere kurslar konusunda gereken desteği sağlamaktadır (Association of Graduate Careers Advisory Services, 2011).

Görme, işitme ve çoklu engel guruplarında çalışan öğretmenlere daha kapsamlı ve uzun süreli kurslar sunulmaktadır. Bu sertifika ve kurs programları özel eğitim bölümleri tarafından onaylanan kurslardır. İhtiyacın kapsamı ve kursiyerler eğitim birimleri tarafından belirlenmektedir. İşitme engellilerle çalışmak isteyen öğretmenler için işaret dili, görme engellilerle çalışmak isteyen öğretmenler için Braille alfabesinin öğrenilmesi zorunludur. Kurslar aynı zamanda diğer engel guruplarında görev yapan özel eğitim öğretmenleri için de düzenlenmektedir. Bu kursların bazıları genel özel eğitim alanıyla bazıları ise özel öğrenme güçlükleriyle ilgilidir. Bu kursların çoğu kısmi zamanlı olup birkaç ay sürmektedir (Association of Graduate Careers Advisory Services, 2011).

İngiltere’de “Öğretmenler için Mesleki Standartlar” Öğretmen Geliştirme Ajansı (TDA: Teacher Development Agency) tarafından belirlenmiş ve beş farklı düzeyde yapılandırılmıştır. Birinci düzey ‘Kalifiye Öğretmen’ statüsü olarak adlandırılmıştır. Bu statüye sahip olmak için öğretmen eğitimi kurumlarından mezun olmak ve gerekli yeterliklere sahip olmak gerekmektedir. Bu düzeydeki öğretmenler stajyer öğretmen olarak kabul edilebilir. Bu süreçte öğretmenden öğretmenlik mesleği temel yeterliklerini tam olarak karşılaması beklenmez. Ancak stajyerlik süresini tamamlaması için her öğretmenin “temel yeterlikleri” kazanmış olması beklenir. Yeterliklerin ikinci düzeyini oluşturan temel yeterlikler ‘başlangıç düzeyi’ olarak kabul edilir ve daha sonraki yeterlik düzeylerinin temelini oluşturur. Temel yeterliklere sahip bir öğretmen daha sonraki yeterlik düzeylerine yükselememesi

halinde, meslek yaşamının geriye kalan kısmında bu düzeyde ve statüde mesleğini sürdürebilir. Üçüncü düzeydeki standartlar ‘başlangıç sonrası öğretmenlik standartları’ dördüncü standart düzeyi ‘mükemmel öğretmen standardı’ ve beşinci düzey ise ‘ileri düzey becerilere sahip öğretmen standardı’ olarak tanımlanmıştır. Standartlar hiyerarşik bir şekilde yapılandırıldığından, bir üst basamakta yer alan standartları karşılayan öğretmenin daha önceki basamaklardaki standartları karşılamış olması önkoşul olarak tasarlanmıştır (TED, 2009) .

Öğretmen Geliştirme Ajansı (TDA), özel eğitim alanında yapan öğretmen adaylarının donanım ve materyal ihtiyaçlarının karşılanmasını; yeni birimlerin kurulmasını ve özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda bu kurumlar (TDA) okullar arasındaki koordinasyonu ve özel eğitim koordinatörlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlarlar (European Agency for Development in Special Needs Education, 2011b) .

İngiltere’de yükseköğretim kurumları özerk bir yapıdadır ve her bir bölümünün kendine ait giriş şartları vardır. Yükseköğretime girişte bazı özel şartlar aranmaktadır. Merkezî bir sınav olmamasına rağmen üniversiteler gerekli görülürse kendileri sınav yapabilmektedirler (<http://www.eurydice.org/Document/Fiches-nationales/FrameSet-Fiches-Nat.html>).

İngiltere’de öğretmenlik eğitimi programlarına giriş için adayların fiziksel ve zihinsel olarak öğretmenliğe uygun olmaları şartı bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleği dersleri veren kurumlar, adayların çocuk ve gençlerle öğretmen olarak görev yapmalarına engel olacak ve göreve atanmalarını engelleyecek bir suç geçmişlerinin olup olmadığını araştırmak zorundadır. İngiltere’de nitelikli öğretmen statüsüne erişmek için, adayların; mesleki etik değerler, uygulama ve öğretim yaptıkları alanda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir (Şahin, 2006).

2.5.2. Amerika Birleşik Devletleri

Normal şartlarda öğretmenlik mesleği ilgili alanda bir lisans programından mezun olmayı gerektirmektedir. Son zamanlarda Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) bu konuda sapmalar olduğu ve birçok eyalette farklı yolların önünü açan yasal düzenlemeler gerçekleştirildiği görülmektedir (Sass, 2011). ABD’de lisansüstü sertifika programları aracılığıyla öğretmen yetiştirme yeni bin yılın personel yetiştirme açılımı olarak görülmektedir. Bu programlar, hem profesyonel gelişime

olanak sağlamakta, hem de dileyen öğrencilerin lisansüstü derece programlarına geçiş yapmalarına imkan sağlamaktadır. ABD’de yapılan bir araştırmada, 2000’li yılların başında 40 kadar üniversitede, 2005’lere gelindiğinde ise 400 civarında üniversitede çeşitli dallarda lisansüstü düzeyde sertifika programları açıldığı ifade edilmektedir. Özellikle de eğitim, sağlık bilimleri, işletme ve bilişim alanlarında açılan lisansüstü sertifika programları dikkat çekmektedir (Patterson, 2006). Ancak McLeskey, Tyler and Flippin (2004) özel eğitim öğretmeni ihtiyacının karşılanması amacıyla ABD’nin bazı eyaletlerinde özel eğitim öğretmenlerinin sertifikalandırılmasının uygulamada özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasında ve eğitimlerinde bazı olumsuz yansımalarının olduğunu belirtmektedirler. Aynı zamanda öğretmen sayısının yetersiz olduğunu ve özellikle özel gereksinimli çocuklara eğitim verebilecek nitelikli özel eğitim öğretmenlerine ciddi anlamda ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadırlar. Michelle, Hsien, Brown ve Bortoli (2009) yaptığı çalışmada lisansüstü düzeyde eğitime sahip özel eğitim öğretmenlerinin mesleğini yerine getirirken kendilerini daha yeterli hissettiklerini belirlemişlerdir. Bununla birlikte özel eğitim alanından bir lisans programından mezun olduktan sonra aynı alanda doktora eğitimlerini tamamlayan öğretmenlerin yeterlik düzeylerinin diğerlerine göre daha da yüksek olduğu belirlenmiştir.

ABD’de özel eğitim öğretmeni yetiştirmeye yönelik yaklaşık olarak 800 üniversite programları sürdürülmektedir. Bu programların çoğu lisans düzeyindedir. Lisans programları, genel olarak özel eğitimde açılabilirdiği gibi, belli bir özel gereksinim grubuna yönelik olarak da açılabilir. Bazı eyaletlerde özel eğitim alanı dışında özel eğitim alanıyla bağlantılı bir alanda lisans derecesine sahip olanlar, özel eğitim alanında lisansüstü eğitim yaparak ya da sertifika programlarını tamamlayarak özel eğitim öğretmeni olabilmektedirler. Bazı eyaletlerde ise özel eğitim alanında bir lisans derecesi tek başına yeterli görülmemektedir. Bu eyaletlerde lisans derecesine ek olarak bir de özel eğitim öğretmenliği sertifikası istenmektedir. Örneğin, Arizona eyaletinde, tüm resmi okullarda ve özel okulların çoğunda özel eğitim öğretmenliği yapabilmek için, özel eğitim öğretmenliği sertifikası alınması zorunludur (Teacher Education Partnership Commission, 2006).

ABD’de öğretmen eğitimi programlarının ve yeni mezun öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikleri tanımlayan standartlar, bu alanda uzman meslek

kuruluşları tarafından hazırlanarak kamuoyuna açıklanmaktadır. İlgili kurumların bu standartlardan kendilerine yakın olanı bazı küçük değişiklikler yaparak benimsedikleri görülmektedir. Eyaletler kendi öğretmenlik standartlarını geliştirirken, uzman kuruluşların geliştirdiği standartları da kaynak olarak kullanmaktadır. ABD’de Öğretmen eğitimi ve öğretmenlik standartları hazırlayan etkili uzman kuruluşlardan belli başlıları şunlardır; National Council for the Accreditation of Teacher Education (Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Ulusal Konseyi), Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium (Eyaletler arası Yeni Öğretmen Değerlendirme ve Destek Grubu) ve National Board for Professional Teaching Standards (Öğretmenlik Mesleği Standartları Ulusal Kurulu) (TED, 2009).

ABD’de mesleki bir kuruluş olan Özel Gereksinimli Bireyler Kurulu (CEC) özel eğitim öğretmenleri için bir dizi mesleki standartlar belirlemiştir. Bu standartların en son versiyonunda aynı zamanda yönetim pozisyonundaki özel eğitimciler içinde standartlar geliştirilmiştir. Bu standartlar Ulusal Öğretmen Akredidasyon Kurulu tarafından da kabul görmekte ve desteklenmektedir (Özel Gereksinimli Bireyler Kurulu (CEC), 2013).

Özel gereksinimli bireyler kurulu aynı zamanda görme, işitme, gelişimsel bozukluk, otizm, erken çocukluk, duygu ve davranış bozuklukları, özel yetenekliler, öğrenme güçlüğü ve ortopedik engelliler alanlarında taslak standartlar geliştirmişlerdir. 2012 yılında ABD’nin 29 eyaletinde özel eğitim öğretmeni yetiştirme programlarında (CEC) standartları kabul edilmiştir. Eyaletler arasındaki dengeyi sağlamak için de karşılıklı protokoller yapılmaktadır (Dempsey ve Dally, 2014). Tablo 2.6 genel özel eğitimcilerin sahip olması gereken 4 temel alanda 7 hazırlık standardı bulunmaktadır.

Tablo 2.6: Özel Gereksinimli Bireyler Kurulu (CEC) Tarafından Hazırlanan Özel Eğitim Öğretmeni Mesleki Yeterlik ve Becerileri (CEC, 2013, Aktaran: Dempsey ve Dally, 2014) .

Özel Gereksinimli Bireyler ve Öğrenmeleri	
1. Özel gereksinimli bireyin gelişimi, öğrenmesi ve bireysel öğrenme farklılıkları	1. Özel gereksinimli bireylerin öğrenme ve gelişimlerinin nasıl olduğunu ve anlamlı öğrenme ortamlarını nasıl oluşturacağını bilir
2. Öğrenme ortamları	2. Olumlu, kapsamlı duygusal olarak kendilerini iyi hissedebilecekleri olumlu sosyal öğrenmelerin olabileceği ortamlar oluşturabilme
İçerik Bilgisi ve Mesleki Kurumlar	
3. Müfredat ve içerik bilgisi	3. Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine göre genel öğretim müfredatının bireyselleştirebilme
Eğitim Süreci	
4. Değerlendirme	4. Eğitimsel kararlar alırken çoklu değerlendirme yöntemlerini kullanır
5. Eğitsel planlama ve stratejileri	5. Kanıta dayalı eğitim yöntemlerini seçer, uyarlar ve kullanır
Mesleki Uzmanlaşma ve İş birliği	
6. Mesleki öğrenme ve deneyim	6. Kurumsal bilgi ve mesleki etik ilkelerini kullanarak yaşam boyu öğrenmeye açık olma ve meslekte ilerleyebilme
7. İşbirliği	7. Ailelerle, diğer eğitimcilerle, servis sağlayıcılar ve özel gereksinimli bireylerle işbirliği yapabilme

2.5.3. Japonya

Öğretmenlik sertifikaları öğretmenlerin çalıştığı ya da mezun olduğu okula göre verilmektedir. Örneğin görme engelliler okulunda çalışan öğretmen, işitme engelliler okulunda çalışan öğretmen ve özel eğitim okullarında çalışan özel eğitim öğretmeni gibi. Ulusal özel eğitim enstitüsü tarafından sağlanan eğitimler;

1. Özel eğitimde liderlik eğitimi (1 yıl),
2. Orta düzeyde özel eğitim eğitimi (3 ay civarı),
3. Liderlik eğitimi uygulamaları (1 ile 10 gün arası) olarak sıralanabilir.

Bu kurumlarda eğitim alan insanların büyük bir çoğunluğu okulların, eğitim ajanslarının ve benzeri kurumların özel eğitim işleriyle ilgilenirler. Enstitü yatılı bir tesiste tüm eğitim katılımcılarına uygun sertifikalar vermekte ve akredite dersleri

içeren çeşitli programlar sunmaktadır. Görme, işitme ya da diğer engel gruplarındaki bireyler için eğitim veren kurumlarda çalışmak için sertifika almak isteyen öğrenciler ilgili alanda yeteri kadar krediyi almak zorundadırlar. Buna ek olarak eğitim verilmek istenilen öğrencilerin yaşına bağlı olarak okul öncesi, ilkököl, ortaokul ya da lise öğretmenliği sertifikaları da olmalıdır. İlkokul öğretmen eğitimini özel eğitime ihtiyacı olan çocukları eğitmek için programı başarıyla bitirenlere "özel eğitim öğretmeni" sertifikası verilmektedir. Sertifikalar uzmanlaşmak için seçilen okul türüne göre verilmektedir. Sonuç olarak, sertifikayı almaya hak kazanan öğretmenler görme, işitme ve diğer engel gruplarındaki öğrencileri eğitmeye hak kazanmaktadır (International Review of Curriculum and Assessment Frameworks Internet Archive, 2011a).

2.2.4. Diğer Ülkelerdeki Uygulamalar

Avrupa'da pek çok ülkede özel eğitim öğretmenleri iki aşamalı bir eğitimle yetiştirilmektedir. Birinci aşamada, genel öğretmenlik eğitimi verilmektedir. Birinci aşamanın süresi ve içeriği, ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Birinci aşamada ülkelerin çoğunda özel eğitim bilgi ve becerisi de kazandırılmaktadır. Almanya, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, İspanya ve Slovakya gibi ülkelerde bu aşamada genel eğitimin yanı sıra özel eğitim eğitimi de verilmektedir (European Agency for Development in Special Needs Education, 2003a).

Genel öğretmenlik eğitimini tamamlayıp özel eğitim öğretmeni olarak çalışmak isteyenler, bazı ülkelerde zorunlu, bazılarında ise isteğe bağlı olan ikinci aşama eğitimi tamamlamaktadırlar. Bazı ülkelerde ikinci aşamaya devam edebilmek için profesyonel öğretmenlik deneyimi aranırken, bazı ülkelerde aranmamaktadır. Örneğin, Yunanistan'da en az beş yıllık deneyim koşulu aranmaktadır. İkinci aşama, bazı ülkelerde, hizmetiçi eğitim programı şeklinde düzenlenmektedir. İkinci aşamada, Almanya ve Lüksemburg dışındaki ülkeler farklı engel gruplarıyla çalışmaya olanak veren bir eğitim sunmaktadır (European Agency for Development in Special Needs Education, 2003a).

Aşağıdaki tabloda farklı ülkelerde verilen özel eğitim öğretmeni eğitimleri karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Tablo 3'e göre öğretmen yetiştirme; Özel Eğitim Lisans Programı, Yeterlik Sonrası Uzmanlaşma, Öğretmenliğe Ek Olarak Özel Eğitim Sertifikası olarak üç kategoriye ayrılmıştır. Bazı ülkeler üç farklı

sistemi de kullanırken bazıları ikisini bazıları ise yalnızca birini kullanmaktadır.

Tablo 2.7: 2010 Yılı Dünya’da Özel Eğitim Öğretmen Eğitimi, INCA Karşılaştırmalı Tablolar (<http://www.inca.org.uk>).

ÜLKELER	Özel Eğitim Lisans Programı	Yeterlik Sonrası Uzmanlaşma	Öğretmenliğe Ek Olarak Özel Eğitim Sertifikası
İngiltere		X	X
İrlanda		X	X
Kuzey İrlanda		X	X
İskoçya		X	X
Galler		X	X
Fransa		X	
Almanya	X	X	
Macaristan	X		X
İtalya		X	X
Hollanda		X	X
İspanya	X		X
İsveç		X	X
İsviçre		X	X
Avustralya	X	X	X
Kanada	X	X	X
Japonya	X	X	
Kore	X	X	
Yeni Zelanda		X	
Singapur	X	X	
Güney Afrika		X	
ABD	X	X	X

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan Survey ‘Genel Tarama’ yönteminin kullanıldığı ‘Betimsel’ bir araştırmadır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1991; 2008). Bu yöntemin temelini, bir evren ya da örnekleme oluşturan birimlerden sistematik biçimde bilgi elde edebilmek oluşturur. Bu amaçla, yazılı ya da sözlü sorular sorarak bunların yanıtlarına ulaşılmaya çalışılır (Odabaşı, 1999). Bu yöntemin kullanılma nedeni, daha geniş ve çok sayıda katılımcıya ulaşabilmektir.

3.2. Evren ve Örneklem

Geliştirilen ölçek gerekli veri eldesinin sağlanabilmesi amacıyla ‘oransız küme örnekleme’ yöntemiyle farklı illerde resmi ve özel özel eğitim kurumlarında görev yapan 377 alan mezunu ve alan dışı lisans programlarından mezun özel eğitim öğretmenine uygulanmıştır. Karasar’a (1991) göre evren ya da çalışma evreni, çoğu zaman içinde çeşitli elemanları olan, benzer amaçlı kümelerden oluşur. Araştırma evrenden seçilecek kümeler üzerinde yapılabilir. Küme örneklemede, evrende ya da alt evrende eşit seçilme şansı, elemanlar yerine, elemanları ile birlikte kümeleridir.

Bu çalışmada özel eğitim alanından (zihin engelliler sınıf öğretmenliği, üstün zekalılar öğretmenliği, görme ve işitme engelliler öğretmenliği) ve alan dışı lisans programlarından (sınıf öğretmenliği ve diğer alanlar) mezun olan öğretmenler ayrı birer küme olarak kabul edilerek, yansızlık kuralına göre yeterli sayıda öğretmen örnekleme alınmıştır. Elde edilen sonuçlar özel eğitim alanından ve alan dışı lisans programlarından mezun olarak resmi ve özel özel eğitim kurumlarında özel eğitim öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlere genellenmiştir.

Örnekleme grubunun cinsiyet, yaş, mezuniyet, sertifika, hizmetiçi eğitim, toplam hizmet süresi, özel eğitim alanında hizmet süresi ve görev yapılan kuruma göre dağılımları frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmektedir.

Tablo 3.1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans(n)	Yüzde (%)
Erkek	176	46,7
Bayan	201	53,3
Toplam	377	100

Erkek ve bayan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımları birbirine yakın olmakla birlikte bayan katılımcıların sayısı erkek katılımcıların sayısına göre yaklaşık olarak % 7 daha fazladır.

Tablo 3.2: Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımları

Yaş	Frekans(n)	Yüzde (%)
22-30 Yaş	152	40,3
30-40 Yaş	143	37,9
40 Yaş üstü	82	21,8
Toplam	377	100

Katılımcıların yaş değişkenine göre büyük bir çoğunluğu 22-30 ve 30-40 yaş aralığında neredeyse eşit oranda yoğunlaşırken 40 yaş ve üstü katılımcılar sayıca diğer katılımcılara göre daha azdır.

Tablo 3.3: Katılımcıların Mezuniyete Göre Dağılımları

Mezuniyet	Frekans(n)	Yüzde (%)
Sınıf Öğretmenliği	104	27,6
Özel Eğitim Öğretmenliği	186	49,3
Diğer Lisans Programları	87	23,1
Toplam	377	100

Mezuniyet değişkenine göre katılımcıların yarıya yakını özel eğitim öğretmenliği programından mezun olmakla birlikte bu oranı sırasıyla sınıf öğretmenliği ve diğer lisans programlarından mezun olanlar izlemektedir.

Tablo 3.4: Katılımcıların Özel Eğitim Sertifikası Durumuna Göre Dağılımları

Sertifika	Frekans(n)	Yüzde (%)
Evet	182	48,3
Hayır	195	51,7
Toplam	377	100

Katılımcıların özel eğitim sertifikası durumuna göre dağılımları neredeyse eşit oranda dağılmaktadır. Özel eğitim sertifika programına katılmayan öğretmenlerin sayısı katılan öğretmenlerin sayısından yaklaşık olarak % 4 daha fazladır.

Tablo 3.5: Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Durumuna Göre Dağılımları

Hizmetiçi Eğitim	Frekans(n)	Yüzde (%)
Hayır	200	53,1
Evet	177	46,9
Toplam	377	100

Katılımcılar hizmetiçi eğitim durumlarına göre incelendiğinde hizmetiçi eğitime katılmayanlar yarıdan biraz fazla iken katılanların yarıya yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 3.6: Katılımcıların Toplam Hizmet Süresine Göre Dağılımları

Toplam Hizmet Süresi	Frekans(n)	Yüzde (%)
1-5 Yıl	128	34,0
6-10 Yıl	92	24,4
11-15 Yıl	71	18,8
15 Yıl üstü	86	22,8
Toplam	377	100

Katılımcılar toplam hizmet süresi değişkenine göre incelendiğinde 1-5 yıl arası hizmet süresine sahip olan katılımcılar en fazla orana sahipken bu katılımcıları sırasıyla 6-10, 15 yıl üstü ve 11-15 yıl kıdeme sahip olan katılımcılar takip ettiği görülmektedir.

Tablo 3.7: Katılımcıların Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Dağılımları

Özel Eğitim Alanında Hizmet Süresi	Frekans(n)	Yüzde (%)
0-3 Yıl	170	45,1
4-6 Yıl	51	13,5
7-9 Yıl	55	14,6
10-12 Yıl	53	14,1
13-15 Yıl	16	4,2
15 Yıl üstü	32	8,5
Toplam	377	100

Katılımcıların özel eğitim alanındaki hizmet süresine göre dağılımları incelendiğinde büyük bir çoğunluğu 0–3 yıl aralığında toplandığı diğer grupların ise hizmet süresi arttıkça katılımcı sayısının buna paralel bir şekilde azaldığı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ‘Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği’ (ÖMYÖ) kullanılarak toplanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde izlenen yol şu şekildedir;

1. **Madde Havuzunun Oluşturulması:** İlgili yerli ve yabancı alanyazını derinlemesine incelenerek madde havuzu oluşturulmuştur.
2. **Uygulama Formuna Dönüştürme:** Oluşturulan madde havuzu içerisinde birbirini kapsayan ya da benzer olan maddeler birleştirilmiş ve gerekli diğer düzenlemeler yapılarak 5’li likert tipinde ön uygulama formuna dönüştürülmüştür.
3. **Uzman Görüşü:** Kapsam geçerliği için alan uzmanı akademisyenlerden alınan görüşler ve eleştiriler doğrultusunda ön uygulama formunda gerekli düzeltme ve çıkarma işlemleri yapılmıştır.
4. **Ön uygulama:** Görünüş geçerliği için Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalında tezli yüksek lisans eğitimine devam eden 28 özel eğitim öğretmenine uygulanmıştır. Anketin ortalama doldurulma süresinin yaklaşık 7 dakika olduğu tespit edilmiştir.

5. **Test Tekrar Test:** Test tekrar test korelasyonlarına bakmak üzere Konya ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim okullarında görev yapan 49 zihin engelliler sınıf öğretmenine üç hafta arayla iki kez uygulanmıştır.
6. **Ölçek Geliştirme:** Ölçek ana uygulama öncesi gerekli güvenirlik çalışmaları ve faktör analizini yaparak son şeklini vermek üzere 223 katılımcıya uygulanmıştır.
7. **Ana Uygulama:** Evren içerisinde seçilen örneklem gurubuna uygulayarak araştırma amacı doğrultusunda gerekli verileri elde etmek üzere ölçek 377 katılımcıya uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan likert tipi ölçek için kişilerin verilen önermelerle ilgili görüşlerini, çok olumsuzdan çok olumluya kadar sıralanan seçeneklerden belirtmeleri istenmiştir. Bu genişlik beşe bölünerek ölçeğin kesim noktalarını belirleyen düzeyler Tablo 3.8'deki gibi belirlenmiştir.

Tablo 3.8: Ölçeğin Kesim Noktalarını Belirleyen Düzeyler

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
Hiç Katılmıyorum	1	1,00 - 1,79	Çok düşük
Katılmıyorum	2	1,80 - 2,59	Düşük
Kısmen Katılıyorum	3	2,60 - 3,39	Orta
Katılıyorum	4	3,40 - 4,19	Yüksek
Tamamen Katılıyorum	5	4,20 - 5,00	Çok yüksek

Ölçekteki alt boyutlar hesaplanırken o boyuta ait önermelere verilen yanıtların aritmetik ortalaması alınmıştır. Alt boyutlardan ve ölçeğin genelinden alınan puanlar 1 ile 5 arasında değişmektedir. Puanın artması o boyuta ilişkin yeterlilik düzeyinin arttığını göstermektedir.

3.3.1. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirlik Bulguları

Ölçeğin görünüş geçerliliğini sağlamak üzere geliştirilen ölçme aracı Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim dalında tezli yüksek lisans eğitimine devam eden 28 özel eğitim öğretmenine uygulanarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca kapsam geçerliğini sağlamak üzere alan uzmanı akademisyenlerin görüşü alınmıştır.

Ölçeğin ölçüm güvenirliği kestiriminde 49 kişi üzerinde 3 hafta arayla test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. İlk aşamada ölçeğin her bir alt boyutunun toplam

puanlarının korelasyonları hesaplanmış, ikinci aşamada ise bağımlı örneklerde Bağımlı Örneklem t Testi (Paired Sample t Test) ile ölçeğin ön-test ile tekrar–test toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistikî olarak anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Ölçeğin test tekrar test korelasyon katsayısı 0,962 olarak çok yüksek bulunmuştur.

Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeğindeki 29 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan ‘Cronbach Alpha’ hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.956$ olarak çok yüksek bulunmuştur.

Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için geliştirilen ölçek 223 katılımcıya uygulanarak açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, aralarında ilişki bulunan çok sayıda değişkenden oluşan bir veri setine ait temel faktörlerin (ilişkinin yapısının) ortaya çıkarılarak araştırmacı tarafından veri setinde yer alan kavramlar arasındaki ilişkilerin daha kolay anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (http://www.istatistikanaliz.com/faktor_analizi.asp, E.T. 18.09.2013).

Faktör analizinin test edilebilmesi için ön varsayımlardan biri olan Barlett testi sonucunda faktör analizine dahil olan değişkenler arasında bir ilişki olması beklenir. Barlett değerinin $p<0.05$ durumunda değişkenler arasında bir ilişkinin olduğu kabul edilir (Büyüköztürk, 2009). Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinin test edilebilmesi için diğer bir varsayım ise Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testidir. KMO değeri ölçülen değişkenler için örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu gösteren değerdir. KMO değerinin 0,60’ dan büyük olması durumunda örnek sayısının yeterli olduğu kabul edilir (Büyüköztürk, 2009). Yapılan test sonucunda ($KMO=0.944>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı % 65.854 olan 5 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan α ve açıklanan varyans değerine göre Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı Tablo 3.9’da görülmektedir.

Tablo 3.9: Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
F1(Alan Bilgisi) (Özdeğer=13.397)	M13	0,780	23,313	0,947
	M14	0,766		
	M17	0,741		
	M18	0,707		
	M12	0,705		
	M19	0,688		
	M11	0,687		
	M16	0,655		
	M10	0,640		
	M20	0,621		
	M8	0,613		
	M15	0,533		
	M9	0,475		
	M24	0,790		
F2M (Mesleki Etik) (Özdeğer=2.073)	M22	0,684	12,452	0,855
	M25	0,668		
	M23	0,643		
	M21	0,502		
	M28	0,813		
F3M (Liderlik) (Özdeğer=1.398)	M29	0,732	11,037	0,809
	M30	0,683		
	M27	0,590		
F4M (Mesleki Gelişim) (Özdeğer=1.202)	M7	0,694	10,021	0,743
	M6	0,668		
	M5	0,662		
	M2	0,806		
F5M (İletişim) (Özdeğer=1.027)	M1	0,750	9,031	0,810
	M4	0,589		
	M3	0,457		
Toplam Varyans %65.854				

Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeğinin faktör analizi değerlendirilmesinde özdeğeri birden büyük faktörlerin ele alınmasına, değişkenlerin faktör içerisindeki ağırlığını gösteren faktör yüklerinin yüksek olmasına, aynı değişken için faktör yüklerinin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmiştir. Aynı madde için faktör yükleri birbirine yakın olan 26. madde faktör analizinden çıkartılmıştır.

Ölçeği oluşturan faktörlerin güvenirlik katsayıları ve açıklanan varyans oranlarının yüksek olması ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir.

1. **Alan Bilgisi:** Birinci faktörde yer alan maddeler F1M (Alan Bilgisi) olarak ele alınmıştır. F1M faktörünü oluşturan 13 maddenin güvenirliği $\alpha = 0.947$ olarak, açıklanan varyans değeri % 23.313 olarak saptanmıştır.
2. **Mesleki Etik:** İkinci faktörde yer alan maddeler F2M olarak ele alınmıştır. F2M (Mesleki Etik) faktörünü oluşturan 5 maddenin güvenirliği $\alpha = 0.855$ olarak, açıklanan varyans değeri % 12.452 olarak saptanmıştır.
3. **Liderlik:** Üçüncü faktörde yer alan maddeler F3M (Liderlik) olarak ele alınmıştır. F3M faktörünü oluşturan 4 maddenin güvenirliği $\alpha = 0.809$ olarak, açıklanan varyans değeri % 11.037 olarak saptanmıştır.
4. **Mesleki Gelişim:** Dördüncü faktörde yer alan maddeler F4M (Mesleki Gelişim) olarak ele alınmıştır. F4M faktörünü oluşturan 3 maddenin güvenirliği $\alpha = 0.743$ olarak, açıklanan varyans değeri % 10.021 olarak saptanmıştır.
5. **İletişim:** Beşinci faktörde yer alan maddeler F5M (İletişim) olarak ele alınmıştır. F5M faktörünü oluşturan 4 maddenin güvenirliği $\alpha = 0.810$ olarak, açıklanan varyans değeri % 9.031 olarak saptanmıştır.

Ana uygulamada ölçeğin genel güvenirliği ve alt boyutların güvenirlik katsayılarına tekrar bakılmış ve aşağıda verilmiştir. Özdamar'a göre (2004) güvenilirliğin incelenmesinde en yaygın kullanılan yöntem Cronbach Alpha katsayısıdır. Cronbach Alpha katsayısının değerlendirme kriteri;

1. $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
2. $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.
3. $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.
4. $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Buna göre ölçeğe ait genel güvenirlik ve alt boyutların güvenirlik katsayılarının yüksek olduğu Tablo 3.10'da görülmektedir.

Tablo 3.10: Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği Güvenirlik Katsayıları

	Alpha
İletişim	0,800
Mesleki Gelişim	0,724
Alan Bilgisi	0,942
Mesleki Etik	0,749
Liderlik	0,735
Mesleki Yeterlik Genel	0,949

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşama olan ölçek geliştirme aşamasında Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği'nden (ÖMYÖ) elde edilen veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktararak ve verilerin analizi SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Madde-test puanı korelasyonları, test-tekrar test korelasyonu ve iç tutarlık katsayısı Cronbach Alfa hesaplanmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilere öncelikle yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirligine de iç tutarlık katsayıları ile bakılmıştır. İç tutarlılık katsayısı testin bir defa uygulanması ile güvenirligin kestirilmesini sağlayan katsayıdır. Bir testteki maddelere verilen cevaplar toplam test puanı ile uyumlu ise bu durumda testin iç tutarlılığa sahip olduğu söylenebilir. Yani bir testi oluşturan maddelerin birbiriyle uyumu iç tutarlılığı ifade eder (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

İkinci aşama olan ana uygulamada verilerin analizi yine SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistik metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Nicel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t Testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar-arası karşılaştırmalarında tek yönlü (One-Way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenleri arasında Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon katsayısı değişkenlerin yönü ve etkileşimlerin nasıl olduğu hakkında bilgi verir. Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değişen değerler alır. Katsayı, etkileşimin olmadığı durumda 0, tam ve kuvvetli bir etkileşim varsa 1, ters yönlü ve

tam bir etkileşim varsa -1 değerini alır. Ana kütleye göre normal sayılacak kadar bir gözlem sayısı alınarak bakılmış gözlem grupları için genellikle, 0-0.49 arasında ise korelasyon zayıf, 0.5-0.74 arasında ise orta derecede, 0.75-1 arasında ise kuvvetli ilişki vardır denilmektedir (<http://www.istatistikmerkezi.com/makale,istatistik-korelasyon-analizi,147.html>, E.T. 25.02.2014). Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerden ölçek yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 4.1: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeyleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
İletişim	377	4,324	0,675	1,500	5,000
Mesleki Gelişim	377	4,053	0,763	1,000	5,000
Alan Bilgisi	377	4,283	0,679	1,310	5,000
Mesleki Etik	377	4,631	0,428	2,800	5,000
Liderlik	377	4,272	0,707	1,750	5,000
Mesleki Yeterlik Genel	377	4,323	0,550	1,690	5,000

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “iletişim” düzeyi çok yüksek ($X= 4,324$); “mesleki gelişim” düzeyi yüksek (4,053); “alan bilgisi” düzeyi çok yüksek (4,283); “mesleki etik” düzeyi çok yüksek (4,631); “liderlik” düzeyi çok yüksek (4,272); “mesleki yeterlik genel” düzeyi çok yüksek (4,323) olarak saptanmıştır (Bakınız Ek 4).

Tablo 4.2: Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Mezuniyete Göre Ortalamaları

Grup		N	Ort	Ss	F	p	Fark
İletişim	Sınıf Öğretmenliği	104	4,351	0,712	1,561	0,211	
	Özel Eğitim Öğretmenliği	186	4,362	0,562			
	Diğer Lisans Programları	87	4,213	0,830			
Mesleki Gelişim	Sınıf Öğretmenliği	104	4,135	0,728	4,410	0,013	1 > 3
	Özel Eğitim Öğretmenliği	186	4,106	0,696			2 > 3
	Diğer Lisans Programları	87	3,843	0,902			
Alan Bilgisi	Sınıf Öğretmenliği	104	4,132	0,757	16,526	0,000	2 > 1
	Özel Eğitim Öğretmenliği	186	4,476	0,500			2 > 3
	Diğer Lisans Programları	87	4,050	0,794			
Mesleki Etik	Sınıf Öğretmenliği	104	4,596	0,471	0,483	0,617	
	Özel Eğitim Öğretmenliği	186	4,645	0,413			
	Diğer Lisans Programları	87	4,644	0,407			
Liderlik	Sınıf Öğretmenliği	104	4,298	0,736	0,107	0,899	
	Özel Eğitim Öğretmenliği	186	4,258	0,657			
	Diğer Lisans Programları	87	4,270	0,779			
Mesleki Yeterlik Genel	Sınıf Öğretmenliği	104	4,265	0,609	6,523	0,002	2 > 1
	Özel Eğitim Öğretmenliği	186	4,421	0,443			2 > 3
	Diğer Lisans Programları	87	4,184	0,643			

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki gelişim puanlarının ortalamalarının mezun oldukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($f=4,410$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Sınıf öğretmenliği alanından mezun olanların mesleki gelişim puanları (4,135), diğer alanlardan mezun olanların mesleki gelişim puanlarından (3,843) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim öğretmenliği alanından mezun olanların mesleki gelişim puanları (4,106), diğer alanlardan mezun olanların mesleki gelişim puanlarından (3,843) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler alan bilgisi puanları ortalamalarının mezun oldukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($f=16,526$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim öğretmenliği alanından mezun olanların alan bilgisi puanları (4,476), sınıf öğretmenliği alanından mezun olanların alan bilgisi puanlarından (4,132) ve diğer alanlardan mezun olanların alan bilgisi puanlarından (4,050) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının mezun oldukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($f=6,523$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim öğretmenliği alanından mezun olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,421), sınıf öğretmenliği alanından mezun olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,265) ve diğer alanlardan mezun olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,184) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin iletişim, mesleki etik, liderlik puanları ortalamalarının mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.3: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Yaşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
İletişim	22-30 Yaş	152	4,349	0,562	1,359	0,258	
	30-40 Yaş	143	4,255	0,726			
	40 Yaş üstü	82	4,399	0,765			
Mesleki Gelişim	22-30 Yaş	152	4,061	0,677	0,035	0,965	
	30-40 Yaş	143	4,040	0,778			
	40 Yaş üstü	82	4,061	0,889			
Alan Bilgisi	22-30 Yaş	152	4,341	0,574	1,068	0,345	
	30-40 Yaş	143	4,261	0,690			
	40 Yaş üstü	82	4,213	0,825			
Mesleki Etik	22-30 Yaş	152	4,617	0,421	2,764	0,064	
	30-40 Yaş	143	4,592	0,453			
	40 Yaş üstü	82	4,727	0,386			
Liderlik	22-30 Yaş	152	4,176	0,651	3,229	0,041	3 > 1
	30-40 Yaş	143	4,290	0,717			
	40 Yaş üstü	82	4,418	0,767			
Mesleki Yeterlik Genel	22-30 Yaş	152	4,338	0,468	0,238	0,788	
	30-40 Yaş	143	4,298	0,568			
	40 Yaş üstü	82	4,340	0,655			

Araştırmaya katılan öğretmenlerin liderlik alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,229$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. 40 yaş üstü olanların liderlik puanları (4,418), 22-30 yaş arasında olanların liderlik puanlarından (4,176) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik ve genel mesleki yeterlik boyutlarına ait puan ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.4: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Görev Yapılan Kuruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
İletişim	Özel Eğitim Sınıfı	22	4,284	0,594	1,218	0,303
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	73	4,175	0,832		
	Özel Eğitim Uygulama Okulu	194	4,375	0,646		
	Rehberlik Araştırma Merkezi	67	4,347	0,626		
	Rehabilitasyon Merkezi	21	4,345	0,515		
Mesleki Gelişim	Özel Eğitim Sınıfı	22	4,167	0,512	0,550	0,699
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	73	3,968	0,937		
	Özel Eğitim Uygulama Okulu	194	4,048	0,761		
	Rehberlik Araştırma Merkezi	67	4,134	0,638		
	Rehabilitasyon Merkezi	21	4,016	0,726		
Alan Bilgisi	Özel Eğitim Sınıfı	22	4,329	0,594	2,068	0,084
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	73	4,083	0,864		
	Özel Eğitim Uygulama Okulu	194	4,330	0,635		
	Rehberlik Araştırma Merkezi	67	4,308	0,643		
	Rehabilitasyon Merkezi	21	4,410	0,411		
Mesleki Etik	Özel Eğitim Sınıfı	22	4,527	0,464	1,370	0,244
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	73	4,575	0,482		
	Özel Eğitim Uygulama Okulu	194	4,655	0,419		
	Rehberlik Araştırma Merkezi	67	4,690	0,397		
	Rehabilitasyon Merkezi	21	4,533	0,343		
Liderlik	Özel Eğitim Sınıfı	22	4,216	0,753	0,177	0,950
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	73	4,233	0,818		
	Özel Eğitim Uygulama Okulu	194	4,281	0,674		
	Rehberlik Araştırma Merkezi	67	4,317	0,724		
	Rehabilitasyon Merkezi	21	4,238	0,509		
Mesleki Yeterlik Genel	Özel Eğitim Sınıfı	22	4,325	0,480	1,367	0,245
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	73	4,189	0,685		
	Özel Eğitim Uygulama Okulu	194	4,356	0,522		
	Rehberlik Araştırma Merkezi	67	4,362	0,530		
	Rehabilitasyon Merkezi	21	4,358	0,338		

Araştırmaya katılan öğretmenler iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, liderlik, mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının görev yapılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistikî açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.5: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Toplam Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
İletişim	1-5 Yıl	128	4,272	0,628	0,724	0,538	
	6-10 Yıl	92	4,323	0,667			
	11-15 Yıl	71	4,317	0,726			
	15 Yıl üstü	86	4,410	0,709			
Mesleki Gelişim	1-5 Yıl	128	3,969	0,725	0,888	0,447	
	6-10 Yıl	92	4,062	0,723			
	11-15 Yıl	71	4,117	0,783			
	15 Yıl üstü	86	4,116	0,843			
Alan Bilgisi	1-5 Yıl	128	4,298	0,603	0,265	0,851	
	6-10 Yıl	92	4,321	0,674			
	11-15 Yıl	71	4,258	0,673			
	15 Yıl üstü	86	4,240	0,796			
Mesleki Etik	1-5 Yıl	128	4,580	0,452	3,044	0,029	4 > 1
	6-10 Yıl	92	4,633	0,373			4 > 3
	11-15 Yıl	71	4,583	0,500			
	15 Yıl üstü	86	4,747	0,362			
Liderlik	1-5 Yıl	128	4,066	0,693	6,342	0,000	2 > 1
	6-10 Yıl	92	4,318	0,711			3 > 1
	11-15 Yıl	71	4,356	0,638			4 > 1
	15 Yıl üstü	86	4,459	0,713			
Mesleki Yeterlik Genel	1-5 Yıl	128	4,277	0,506	0,553	0,647	
	6-10 Yıl	92	4,348	0,539			
	11-15 Yıl	71	4,321	0,560			
	15 Yıl üstü	86	4,368	0,616			

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki etik puanlarının ortalamalarının toplam hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,044$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Bu verilere göre toplam hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki etik puanları (4,747), toplam hizmet süresi 1-5 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,580) yüksek bulunmuştur. Toplam hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki etik puanları (4,747), toplam hizmet süresi 11-15 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,583) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler liderlik puanları ortalamalarının toplam hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,342$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Toplam hizmet süresi 6–10 yıl olanların liderlik puanları (4,318), toplam hizmet süresi 1–5 yıl olanların liderlik puanlarından (4,066) yüksek bulunmuştur. Toplam hizmet süresi 11–15 yıl olanların liderlik puanları (4,356), toplam hizmet süresi 1–5 yıl olanların liderlik puanlarından (4,066) yüksek bulunmuştur. Toplam hizmet süresi 15 yıl üstü olanların liderlik puanları (4,459), toplam hizmet süresi 1–5 yıl olanların liderlik puanlarından (4,066) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının toplam hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.6: İletişim Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark	
İletişim	0-3 Yıl	170	4,190	0,760	3,360	0,006	2 > 1	
	4-6 Yıl	51	4,510	0,529				5 > 1
	7-9 Yıl	55	4,364	0,589				6 > 1
	10-12 Yıl	53	4,330	0,643				
	13-15 Yıl	16	4,563	0,443				
	15 Yıl üstü	32	4,547	0,537				

Araştırmaya katılan öğretmenlerin iletişim puanları ortalamalarının özel eğitim alanında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,360$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4-6 yıl olanların iletişim puanları (4,510), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl olanların iletişim puanlarından (4,190) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13–15 yıl olanların iletişim puanları (4,563), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl

olanların iletişim puanlarından (4,190) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların iletişim puanları (4,547), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl olanların iletişim puanlarından (4,190) yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.7: Mesleki Gelişim Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Mesleki Gelişim	0-3 Yıl	170	3,853	0,819	6,016	0,000	2 > 1
	4-6 Yıl	51	4,288	0,677			4 > 1
	7-9 Yıl	55	4,073	0,684			5 > 1
	10-12 Yıl	53	4,113	0,742			6 > 1
	13-15 Yıl	16	4,396	0,459			6 > 3
	15 Yıl üstü	32	4,438	0,552			

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki gelişim puanları ortalamalarının özel eğitim alanında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,016$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4-6 yıl olanların mesleki gelişim puanları (4,288), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl olanların mesleki gelişim puanlarından (3,853) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 10-12 yıl olanların mesleki gelişim puanları (4,113), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl olanların mesleki gelişim puanlarından (3,853) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13-15 yıl olanların mesleki gelişim puanları (4,396), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl olanların mesleki gelişim puanlarından (3,853) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki gelişim puanları (4,438), özel eğitim alanında hizmet süresi 0-3 yıl olanların mesleki gelişim puanlarından (3,853) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki gelişim puanları (4,438), özel eğitim alanında hizmet süresi 7-9 yıl olanların mesleki gelişim puanlarından (4,073) yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.8: Alan Bilgisi Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Alan Bilgisi	0-3 Yıl	170	4,074	0,778	7,503	0,000	2 > 1
	4-6 Yıl	51	4,459	0,560			3 > 1
	7-9 Yıl	55	4,382	0,555			4 > 1
	10-12 Yıl	53	4,357	0,565			5 > 1
	13-15 Yıl	16	4,611	0,355			6 > 1
	15 Yıl üstü	32	4,654	0,377			6 > 4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin alan bilgisi puanları ortalamalarının özel eğitim alanında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=7,503$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4–6 yıl olanların alan bilgisi puanları (4,459), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların alan bilgisi puanlarından (4,074) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 7–9 yıl olanların alan bilgisi puanları (4,382), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların alan bilgisi puanlarından (4,074) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların alan bilgisi puanları (4,357), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların alan bilgisi puanlarından (4,074) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13–15 yıl olanların alan bilgisi puanları (4,611), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların alan bilgisi puanlarından (4,074) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların alan bilgisi puanları (4,654), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların alan bilgisi puanlarından (4,074) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların alan bilgisi puanları (4,654), özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların alan bilgisi puanlarından (4,357) yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.9: Mesleki Etik Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Mesleki Etik	0-3 Yıl	170	4,552	0,480	4,738	0,000	2 > 1
	4-6 Yıl	51	4,737	0,293			3 > 1
	7-9 Yıl	55	4,695	0,350			5 > 1
	10-12 Yıl	53	4,543	0,486			6 > 1
	13-15 Yıl	16	4,775	0,282			2 > 4
	15 Yıl üstü	32	4,850	0,221			6 > 4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki etik puanları ortalamalarının özel eğitim alanında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,738$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4–6 yıl olanların mesleki etik puanları (4,737), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,552) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 7–9 yıl olanların mesleki etik puanları (4,695), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,552) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13–15 yıl olanların mesleki etik puanları (4,775), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,552) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki etik puanları (4,850), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,552) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4–6 yıl olanların mesleki etik puanları (4,737), özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,543) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki etik puanları (4,850), özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların mesleki etik puanlarından (4,543) yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.10: Liderlik Alt Boyutunun Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanındaki Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Liderlik	0-3 Yıl	170	4,025	0,808	10,107	0,000	2 > 1
	4-6 Yıl	51	4,446	0,535			3 > 1
	7-9 Yıl	55	4,446	0,504			4 > 1
	10-12 Yıl	53	4,330	0,643			5 > 1
	13-15 Yıl	16	4,750	0,316			6 > 1
	15 Yıl üstü	32	4,672	0,367			5 > 4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin liderlik puanları ortalamalarının özel eğitim alanında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=10,107$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4–6 yıl olanların liderlik puanları (4,446), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların liderlik puanlarından (4,025) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 7–9 yıl olanların liderlik puanları (4,446), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların liderlik puanlarından (4,025) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların liderlik puanları (4,330), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların liderlik puanlarından (4,025) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13–15 yıl olanların liderlik puanları (4,750), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların liderlik puanlarından (4,025) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların liderlik puanları (4,672), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların liderlik puanlarından (4,025) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13–15 yıl olanların liderlik puanları (4,750), özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların liderlik puanlarından (4,330) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların liderlik puanları (4,672), özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların liderlik puanlarından (4,330) yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.11: Mesleki Yeterlik Genel Özel Eğitim Alanında Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Mesleki Yeterlik Genel	0-3 Yıl	170	4,143	0,629	9,144	0,000	2 > 1
	4-6 Yıl	51	4,494	0,410			3 > 1
	7-9 Yıl	55	4,410	0,421			4 > 1
	10-12 Yıl	53	4,357	0,492			5 > 1
	13-15 Yıl	16	4,629	0,258			6 > 1
	15 Yıl üstü	32	4,653	0,297			6 > 3 6 > 4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının özel eğitim alanında hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=9,144$; $p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Özel eğitim alanında hizmet süresi 4–6 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,494), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,143) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 7–9 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,410), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,143) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,357), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,143) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 13–15 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,629), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,143) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,653), özel eğitim alanında hizmet süresi 0–3 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,143) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,653), özel eğitim alanında hizmet süresi 7–9 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,410) yüksek bulunmuştur. Özel eğitim alanında hizmet süresi 15 yıl üstü olanların mesleki yeterlik genel puanları (4,653), özel eğitim alanında hizmet süresi 10–12 yıl olanların mesleki yeterlik genel puanlarından (4,357) yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.12: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Hizmetiçi Eğitim Alma Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İletişim	Hayır	200	4,239	0,717	-2,637	0,009
	Evet	177	4,421	0,612		
Mesleki Gelişim	Hayır	200	3,958	0,776	-2,580	0,010
	Evet	177	4,160	0,737		
Alan Bilgisi	Hayır	200	4,257	0,697	-0,786	0,432
	Evet	177	4,312	0,659		
Mesleki Etik	Hayır	200	4,612	0,436	-0,930	0,353
	Evet	177	4,653	0,420		
Liderlik	Hayır	200	4,189	0,722	-2,443	0,015
	Evet	177	4,366	0,679		
Mesleki Yeterlik Genel	Hayır	200	4,275	0,562	-1,806	0,072
	Evet	177	4,378	0,532		

Araştırmaya katılan öğretmenler iletişim puanları ortalamalarının hizmetiçi eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.637$; $p<0,05$). Hizmetiçi eğitim alanların iletişim puanları ($x=4,421$), almayanların iletişim puanlarından ($x=4,239$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler mesleki gelişim puanları ortalamalarının hizmetiçi eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.580$; $p<0,05$). Hizmetiçi eğitim alanların mesleki gelişim puanları ($x=4,160$), almayanların mesleki gelişim puanlarından ($x=3,958$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler liderlik puanları ortalamalarının hizmetiçi eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.443$; $p<0,05$). Hizmetiçi eğitim alanların liderlik puanları ($x=4,366$), almayanların liderlik puanlarından ($x=4,189$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler alan bilgisi, mesleki etik, mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının hizmetiçi eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.13: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Sertifikaya Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İletişim	Evet	182	4,357	0,663	0,914	0,361
	Hayır	195	4,294	0,685		
Mesleki Gelişim	Evet	182	4,126	0,677	1,807	0,070
	Hayır	195	3,985	0,832		
Alan Bilgisi	Evet	182	4,306	0,662	0,652	0,515
	Hayır	195	4,261	0,696		
Mesleki Etik	Evet	182	4,639	0,427	0,313	0,754
	Hayır	195	4,625	0,431		
Liderlik	Evet	182	4,359	0,633	2,312	0,021
	Hayır	195	4,191	0,762		
Mesleki Yeterlik Genel	Evet	182	4,359	0,533	1,225	0,221
	Hayır	195	4,290	0,564		

Araştırmaya katılan öğretmenler liderlik puanları ortalamalarının sertifika değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.312$; $p<0,05$). Sertifika alanların liderlik puanları ($x=4,359$), almayanların liderlik puanlarından ($x=4,191$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının sertifika değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.14: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İletişim	Erkek	176	4,392	0,657	1,831	0,068
	Bayan	201	4,265	0,686		
Mesleki Gelişim	Erkek	176	4,104	0,769	1,217	0,224
	Bayan	201	4,008	0,758		
Alan Bilgisi	Erkek	176	4,247	0,723	-0,971	0,332
	Bayan	201	4,315	0,639		
Mesleki Etik	Erkek	176	4,624	0,468	-0,315	0,753
	Bayan	201	4,638	0,392		
Liderlik	Erkek	176	4,416	0,698	3,774	0,000
	Bayan	201	4,146	0,692		
Mesleki Yeterlik Genel	Erkek	176	4,340	0,582	0,561	0,575
	Bayan	201	4,309	0,521		

Araştırmaya katılan öğretmenler liderlik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3.774$; $p<0,05$). Erkeklerin liderlik puanları ($x=4,416$), bayanların liderlik puanlarından ($x=4,146$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, mesleki yeterlik genel puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.15: Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki

		İletişim	Mesleki Gelişim	Alan Bilgisi	Mesleki Etik	Liderlik	Mesleki Yeterlik Genel
İletişim	r	1,000					
	p	0,000					
Mesleki Gelişim	r	0,617**	1,000				
	p	0,000	0,000				
Alan Bilgisi	r	0,603**	0,674**	1,000			
	p	0,000	0,000	0,000			
Mesleki Etik	r	0,508**	0,484**	0,633**	1,000		
	p	0,000	0,000	0,000	0,000		
Liderlik	r	0,612**	0,554**	0,591**	0,591**	1,000	
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
M. Yeterlik Genel	r	0,768**	0,784**	0,942**	0,745**	0,767**	1,000
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, mesleki gelişim ile iletişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.617$; $p<0.05$). Alan bilgisi ile iletişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.603$; $p<0.05$). Alan bilgisi ile mesleki gelişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.674$; $p<0.05$). Mesleki etik ile iletişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.508$; $p<0.05$). Mesleki etik ile mesleki gelişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.484$; $p<0.05$). Mesleki etik ile alan bilgisi arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.633$; $p<0.05$). Liderlik ile iletişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.612$; $p<0.05$). Liderlik ile mesleki gelişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.554$; $p<0.05$). Liderlik ile alan bilgisi arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.591$; $p<0.05$). Liderlik ile mesleki etik arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.591$; $p<0.05$). Mesleki yeterlik genel ile iletişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.768$; $p<0.05$). Mesleki yeterlik genel ile mesleki gelişim arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.784$; $p<0.05$). Mesleki yeterlik genel ile alan bilgisi arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.942$; $p<0.05$). Mesleki yeterlik genel ile mesleki etik arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.745$; $p<0.05$). Mesleki yeterlik genel ile liderlik arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.767$; $p<0.05$).

BÖLÜM V: TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgular alt problemlerin sıralanışına göre alanyazınındaki diğer araştırmalarla birlikte ele alınarak tartışılıp yorumlanmıştır.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeyleriyle ilgili bulgular incelendiğinde mesleki yeterlik düzeylerinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulguyla ilgili olarak Alinnder (1994) bir öğretmenin kendisini ne kadar başarılı hissettiğinin kendini ne kadar yeterli gördüğüyle alakalı olduğunu ifade ederken Villa (2000) özel eğitim adına başarıyı yakalamanın özel eğitim öğretmenlerinin yeterli bir şekilde yetişmesi ile mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Yine bu doğrultuda Tschannen-Moran ve Hoy (2001) öğretmen yeterliğinin öğrenci başarısıyla yakından ilgili olduğunu; Billingsley (2004) ise nitelikli özel eğitim öğretmeni eksikliğinin özel gereksinimli bireylerin aldıkları eğitimi tehdit ettiğini ifade ederek öğretmen yeterliğinin önemini vurgulamıştır. Hem ulusal hem de uluslararası alanyazınında yine farklı zamanlarda farklı araştırmacılar (Beck ve Gargiulo, 1983; Allinder, 1994; Akçamete, Sucuoğlu ve Kaner, 2001; Tschannen-Moran ve Hoy, 2001; Billingsley, 2004; Ataman, 2004; Şanal ve Yeni, 2005; Fer, 2007; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Özyürek, 2008; Çelikten, Gelen ve Özer, 2008; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Sünbül ve Arslan, 2009; Yüksel, 2010; Çiltaş ve Akıllı, 2011; Şen ve Erişen, 2011; Vuran, 2012; Özyürek, 2012) tarafından öğretmen yeterliğinin eğitim sürecini ve kalitesini doğrudan etkilediği yönünde birçok görüşün mevcut olduğu görülmektedir.

Katılımcıların mezun oldukları lisans programına göre mesleki yeterlik düzeylerine bakıldığında bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Sınıf öğretmenliği alanından mezun olan katılımcıların mesleki gelişim puanları özel eğitim ve diğer alan mezunlarının mesleki gelişim puanlarından yüksek bulunmuştur. İletişim, mesleki etik, liderlik puanları gibi diğer alt boyutlarda ise mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Özel eğitim öğretmenliği alanından mezun olanların alan bilgisi ve mesleki yeterlik genel puanları sınıf öğretmenliği ve diğer alanlardan mezun olanların puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle özel eğitim bölümü mezunlarının yeterliklerinin diğer lisans mezunlarından daha yüksek olduğu ancak mesleki gelişim yönünden ise düşük puanlar alması özel

eğitim retmenlerinin kendilerini geliştirme konusuna önem vermedikleri ve mesleki gelişime kapalı oldukları şeklinde yorumlanabilir. Buell, Hallam, Gamel-McCormick ve Scheer (1999) tarafından gerçekleştirilen çalışmada özel eğitim retmenlerinin özel gereksinimli rencilere destek olma ve kaynaştırma ortamlarında rencilere sağlanan hizmetler gibi konularda yeterli düzeyleri diğer alan retmenlerinden yüksek bulunmuştur. Bazı araştırmacılar McLeskey, Tyler ve Flippin (2004); Brownell, Hirsch ve Seo (2004); Nougaret, Scruggs ve Mastropieri (2005); Rosenberg ve Sindelar (2005) zel eğitim retmeni ihtiyaına dikkat çekerek artan nitelikli özel eğitim retmeni ihtiyaına karşın özel eğitim retmenlerinin sayıca yetersiz kalmasının her zaman gündemde olan ve alanın bütünlüğünü etkileyen kronik bir sorun olduğunu ifade etmektedirler. Azar ve Henden'in (2003) alandışından atanan retmenlerin iş doyumları zeresine yaptıkları çalışmada, yeterli alan bilgisine sahip olmayan retmenlerin mesleğin ilk yıllarında çeşitli problemlerle karşılaştıklarını belirlemişlerdir. Eskicumalı (2002); zyrek (2008); ğlmş, Yıldıırım ve Aslan (2013) mezun olunan alan dışında gerçekleştirilen retmen istihdamının renci başarısını, verilen eğitimin niteliğini ve mesleğin toplumdaki saygınlığını olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan özel eğitim retmenlerinin yaşları arttıca liderlik alt boyutunda aldıkları puanların arttığı görülmüştür. Bu durum yaşla birlikte edinilen tecrübenin katılımcıların liderlik özelliklerini olumlu yönde etkilediği şeklinde ifade edilebilir. Gökçe, am ve Yazıcılar'ın (2008) yaptıkları bir çalışmadan elde ettiği bulgulara göre liderlik alt boyutlarının yaşla bağlantılı olarak arttığını belirlemişlerdir. Bu durumu ise bireylerin yaşları ilerledikçe görevlerinin tanımını tam anlamıyla kavrayabilmelerinden kaynaklanabileceği şeklinde yorumlamışlardır.

Araştırmaya katılan retmenlerin iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, liderlik ve mesleki yeterlik genel puan ortalamalarında görev yapılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur. Bu durum görev yapılan kurum türünün mesleki yeterlik düzeylerini etkilemediği şeklinde yorumlanabilir.

retmenlerin zel eğitim alanında ve toplam hizmet sresindeki artış mesleki yeterlik puanlarını etkilemekte; hizmet süresi arttıca yeterlik düzeyleri

artmaktadır. Bu bulgu zaman içerisinde kazanılan tecrübelerin mesleki anlamda olgunlaşmayı sağlayarak öğretmenlerin kendilerini mesleki anlamda daha yeterli hissetmelerini sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Seferoğlu (2004) bu durumu deneyimli öğretmenlerin daha fazla kendine güven duygusu geliştirdikleri için daha etkili ve verimli olabilmek üzere daha çok çaba gösterdikleri şeklinde ifade etmektedir.

Öğretmenlerinin katıldığı hizmetiçi eğitim programlarının iletişim, mesleki gelişim ve liderlik alt boyutlarındaki yeterlik düzeylerini etkilediği belirlenmiştir. Dolayısıyla özel eğitim öğretmenlerinin ihtiyaçları doğrultusunda açılacak hizmetiçi eğitimlerin özel eğitim öğretmenlerin mesleki yeterlik düzeylerine olumlu yönde katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Blackburn, Moisan (1987) toplumsal alandaki hızlı değişimlerin (ekonomi, teknoloji, sosyal ve kültürel) öğretmenlerin sürekli yeni müfredatlarla ve eğitim teknolojileriyle karşı karşıya gelmeleri anlamına geldiğini bu değişimlere de gerekli hizmetiçi eğitimlerle ayak uydurulabileceklerini ifade etmektedir. Buell, Hallam, Gamel-McCormick ve Scheer (1999) ABD’de merkezi yönetim özel gereksinimli öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerinin etkililiğinin artırılması için her eyaletin kapsamlı bir hizmetiçi eğitim sistemi kurmasını talep ettiğini ifade ederek hizmetiçi eğitime verilen önemi ifade etmektedir. Lavonen, Jauhiainen, Koponen ve Kurki –Suonio (2004) yaptıkları bir çalışmada öğretmenlere sunulan hizmetiçi eğitimin hedeflenen amaçlar doğrultusunda öğretmenlerin % 20 oranında gelişme sağlamalarına katkı sağladığı tespit etmişlerdir. Gökdere ve Çepni (2004) ise ülkemizde özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin seçiminde çok seçici davranılmadığından istenilen yeterlik düzeyine sahip olmayan öğretmenlerin seçilmiş olma ihtimaline karşın bu öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının belirlenerek buna yönelik hizmetiçi eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğine dikkat çekmektedir. Diğer taraftan McLeskey, Tyler ve Flippin (2004) kısa süreli hizmetiçi eğitimlerin özel eğitim öğretmenlerinin eğitimine katkı sağlamayacağını belirtmektedir.

Öğretmenlerin katıldığı sertifika programlarının mesleki yeterlik düzeyleri puan ortalamalarına etkisiyle ilgili bulgular ele alındığında liderlik alt boyutunu olumlu yönde etkilediği ancak diğer alt boyutlarda etkili olmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, yürütülen sertifika programlarının öğretmenlerin mesleki

anlamda yeterlik düzeylerini artırmaya katkı sağlayacak nitelikte olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Rosenberg ve Sindelar (2005) yaptığı çalışmada 1993 yılından başlayarak özel eğitim öğretmeni sayısında yıllar içerisinde ciddi bir düşüş olduğunu bu durumun olası sebebinin ise istenilen düzeyde olmayan acil sertifikasyon programları olabileceği şeklinde vurgulamışlardır. Yine benzer şekilde Özyürek'te (2008) yaptığı bir çalışmada kısa süreli sertifika programlarının alan dışı lisans programlarından mezun zihin engelliler sınıfı öğretmenlerinin mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olmalarını sağlamaya yeterli olmadığını ifade etmektedir. Diğer taraftan Darling-Hammond ve Thoreson (2001) sertifika programlarına katılan öğretmenlerin elde ettikleri öğrenci başarılarının daha yüksek olduğunu ifade etmektedirler. Yine aynı doğrultuda Feng ve Sass (2013) yaptığı çalışmada özel eğitim sertifika programını tamamlayan öğretmenlerin matematik ve okuma becerilerinde sertifika programını tamamlamayan öğretmenlere göre daha başarılı olduklarını belirlemişlerdir. Bu açıklamalara göre belirleyici olan ana noktanın sertifikasyon programlarının niteliği olduğu söylenebilir.

Liderlik alanında erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlerden fazla puana sahip oldukları ancak diğer alt boyutlarda cinsiyet değişkeninin herhangi bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda ilgili alanyazını incelendiğinde liderlik ve cinsiyet konusunda yapılan farklı çalışmaların mevcut olduğu ancak genelde farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Megargee, 1969; Dobbins ve Platz, 1986; Eagly ve Johnson, 1990; Tamerius, 2010; Alimo-Metcalfe, 2010; Andersen ve Hansson, 2011; Oğuz, 2011; Yiğit, Doğan ve Uğurlu, 2013). Bazı çalışmalarda erkeklerin liderlik özellikleri bakımından bayarlardan daha üstün olduğu belirtilirken bazılarında ise bayanların daha üstün puan ortalamalarına sahip olduğu ifade edilmektedir. Örneğin, Eagly ve Johnson'ın (1990) yaptığı çalışmada bayanların erkeklerden daha demokratik, katılımcı ve ılımlı liderlik özellikleri sergilediklerini ifade ederken, Dobbins ve Platz (1986) yönetim süreçlerinde erkek liderlerin bayan liderlerden daha etkili olduğunu ifade etmektedir.

Ölçek alt boyutlarının birbiriyle olan ilişkisi ele alındığında alt boyutlar arasında güçlü bir ilişkinin mevcut olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmen yeterliklerinin birbirinden bağımsız olarak değerlendirilemeyeceği ifade edilebilir. Nitekim öğretmenlerin sahip olduğu yeterliliklerin birbirlerini

tamamlayıcı özellikler içerdiği için öğretmen yeterlilikleriyle ilgili nasıl bir sınıflama yapılırsa yapılsın bu yeterliliklerin bir bütün olarak ele alınması gerektiği hem Seferoğlu (2004) hem de Işık, Çiltaş ve Baş (2005) belirtmişlerdir. Yine benzer bir şekilde Pehlivan (2005) iletişim becerisi gelişmiş öğretmenlerin sorunları daha yapıcı biçimde çözeceğini ifade ederken öğretmenlerin sahip oldukları niteliklerin birbirinden bağımsız olarak değerlendirilemeyeceği görüşünü vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Nartgün'ün (2010) de ifade ettiği gibi özel eğitim alanında öğretmen olmakla iyi bir özel eğitim öğretmeni olmak aynı şeyler değildir. Bir özel eğitim öğretmeni bir sınıf öğretmeninden ayıran en büyük fark; 'bir sınıf öğretmenine normal gelişim gösteren bireylerin eğitim aldığı sınıflarda görev yapmak üzere eğitim verilmesidir'. Diğer bir fark ise 'özel eğitime gereksinim duyan çocuklara verilen eğitim normal gelişim gösteren çocuklara verilen eğitimden çok farklıdır'.

BÖLÜM VI: SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Alan mezunu ve alan dışı lisans programlarından mezun özel eğitim öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yeterlik düzeyleri ölçek alt boyutlarına göre incelendiğinde iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, liderlik ve genel mesleki yeterlik düzeylerinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişim alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları mezuniyet değişkenine göre ele alındığında sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan katılımcıların mesleki gelişim puanlarının özel eğitim ve diğer lisans programlarından mezun olanların puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özel eğitim öğretmenliği lisans programından mezun olan katılımcıların alan bilgisi ve genel mesleki yeterlik puanları sınıf öğretmenliği lisans programından ve diğer lisans programlardan mezun olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin iletişim, mesleki etik, liderlik puanları mezun oldukları lisans programına göre ele alındığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Katılımcıların yaşı arttıkça liderlik alt boyutuna ilişkin puanları da artmaktadır. İletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, genel mesleki yeterlik puan ortalamalarında ise yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik, liderlik ve mesleki yeterlik genel puan ortalamalarında görev yapılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin toplam ve özel eğitim alanındaki hizmet süresi arttıkça iletişim, mesleki gelişim, mesleki etik, liderlik, alan bilgisi ve genel mesleki yeterlik puanlarının arttığı ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan ve hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerin iletişim, mesleki gelişim, liderlik puanlarının hizmetiçi eğitim almayan öğretmenlerin puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Alan bilgisi, mesleki etik ve mesleki yeterlik genel

puanlarında ise hizmetiçi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sertifika alan öğretmenlerin liderlik puanlarının sertifika almayan öğretmenlerin liderlik puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik ve mesleki yeterlik genel puanları ortalamaların da ise sertifika değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre puan ortalamaları ele alındığında erkek öğretmenlerin liderlik puanlarının bayan öğretmenlerin liderlik puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur. İletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik ve mesleki yeterlik genel puan ortalamalarında ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Alt boyutların birbirleri ile ilişkisine bakıldığında birbirleriyle oldukça güçlü bir ilişkinin mevcut olduğu belirlenmiştir. Mesleki gelişim düzeyi arttıkça iletişim düzeyi artmaktadır. Alan bilgisi düzeyi arttıkça iletişim ve mesleki gelişim düzeyleri artmaktadır. Mesleki etik düzeyi arttıkça iletişim, alan bilgisi ve mesleki gelişim düzeyleri artmaktadır. Liderlik düzeyi arttıkça iletişim, mesleki gelişim, mesleki etik ve alan bilgisi düzeyleri artmaktadır. Mesleki yeterlik genel düzeyi arttıkça iletişim, mesleki gelişim, alan bilgisi, mesleki etik ve liderlik düzeyleri artmaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir;

1) Özel eğitim alanında öğretmen yetiştiren lisans programları ders içerikleri alan uzmanlarınca gözden geçirilerek öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördükleri alanlarda yeni derslerin açılması yönünde girişimlerde bulunulabilir.

2) Özel eğitim alanındaki öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere kalıcı ve uzun vadeli çözümler üretilerek, mesleğin niteliğini düşüren alan dışı öğretmen ataması gibi kısa süreli ve geçici çözümler sonlandırılabilir.

3) Eğitim fakültelerinin nitelikli özel eğitim öğretmeni yetiştirebilmelerini sağlamak üzere ilgili bölümlerin akademik kadrolarının nicel ve nitel olarak kuvvetlendirilmesine yönelik tedbirler alınabilir.

4) Özel eğitim öğretmenleri, mesleki açıdan kendilerini yeterli bulmadıkları alanlarda farklı bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak eksiklerini gidermeleri yönünde teşvik edilebilir.

5) Özel eğitim öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları belirlenerek bu doğrultuda kendilerini geliştirmelerine yönelik hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir.

6) Alan dışı lisans programlarından mezun olan özel eğitim öğretmenlerine yönelik hazırlanan sertifika programlarının niteliğini arttırmaya yönelik düzenlemeler yapılabilir.

7) Özel eğitim öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sürekliliğini sağlamaya yönelik tedbirler alınabilir.

İleriki araştırmacılara yönelik öneriler;

- 1) Aynı çalışma nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilip, elde edilen bulgular bu çalışmadan elde edilen bulgularla karşılaştırılarak sunulabilir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, F. (2004). Enderun: Üstün Yetenekliler İçin Saray Okulu, I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Akçamete, G. (2002). Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirme. Ankara: 12. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, 12–13 Kasım.
- Akçamete, G. (2002). Türkiye’de Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirme ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Konya: 11. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, 11-13 Kasım.
- Akçamete, G.(2002). “Nitelikli Personel Yetersiz”, Öğretmen Dünyası. Yıl:23 Sayı:266.
- Akçamete, G., Kaner, S. ve Sucuoğlu, B. (2001). Öğretmenlerde Tükenmişlik İş Doyumu ve Kişilik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Akdoğan, F. E. (2009). Zihin Engelliler Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algıları Ve Stres Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkutay, Ü. (1999). Osmanlı Eğitim Sisteminde Enderun Mektebi. Osmanlı, (Ed. Güler Eren), (5), Ankara, 187-193.
- Aktaş, I. ve Walter, J. (2005). Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3 (4), 127-131.
- Akyüz, Y. (2001). Başlangıçtan 2001’e Türk Eğitim Tarihi. Genişletilmiş sekizinci basım. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.
- Akyüz, Y. (2003). Eğitim Tarihimizde Günümüze Kadar Öğretmen Yetiştirilmesi ve Sağlanması İlkeleri, Uygulamaları. Eğitimde Yansımalar VII: Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, 21-23.

- Akyüz, Y. (2009). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme’nin 160. Yılında Darümuallimin’in İlk Yılların Toplu ve Yeni Bir Bakış, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, (20), 17-58.
- Alimo-Metcalfe, B. (2010). An Investigation of Female and Male Constructs of Leadership and Empowerment. *Gender in Management: An International Journal*, 25(8), 640-648.
- Allinder, R. M (1994). The Relationship Between Efficacy and the Instructional Practices of Special Education Teachers and Consultants. *Teacher Education and Special Education*, 17 (1994), pp. 86–95.
- Andersen, J. A., ve Hansson, P. H. (2011). At the end of the Road? On Differences Between Women and Men in Leadership Behaviour. *Leadership and Organization Development Journal*, 32(5), 428-441.
- Arslan, S. ve Özpınar, İ. (2008). Öğretmen Nitelikleri: İlköğretim Programlarının Beklentileri Ve Eğitim Fakültelerinin Kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi, Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 38-63.
- Ataman, A. (1998). Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanmasının Düşündürdükleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4 (3), 263-270.
- Ataman, A. (2004). Özel Eğitimde Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Genel Değerlendirilmesi ve Bir Yetiştirme Programı Önerisi. *Özel Eğitimden Yansımalar*. 13. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildirileri. *Özel Eğitimden Yansımalar*, 12–14 Kasım, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Aydın, A. (1998). Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması Ve Öğretmen Yetiştirme Sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4 (3), 275-286.
- Azar, A. ve Henden, R. (2003). Alan Dışından Atanmanın İş Doyumuna Etkileri: *Sınıf Öğretmenliği Örneği*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3 (2), 323–349.
- Balcı, A. (1993). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Başkan, G.A. (2001). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (20), 93-102.
- Başkan, G.A.; Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye'deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (1), 35-42.
- Beck, C.L. ve Gargiulo, R.M., (1983). Burnout In Teachers Of Retarded And Nonretarded Children. Journal of Educational Research, 76 (3),169-173.
- Billingsley, B. S. (2004). Special Education Teacher Retention and Attrition a Critical Analysis of the Research Literature. The Journal of Special Education, 38(1), 39-55.
- Blackburn, V., ve Moisan, C. (1987). The In-Service Training of Teachers in the Twelve Member States of the European Community. Education Policy Series.
- Brownell, M. T., Hirsch, E., ve Seo, S. (2004). Meeting the Demand for Highly Qualified Special Education Teachers During Severe Shortages What Should Policymakers Consider?. The Journal of Special Education, 38(1), 56-61.
- Brownell, M. T., Sindelar, P. T., Kiely, M. T. ve Danielson, L. C. (2010). Special Education Teacher Quality and Preparation: Exposing Foundations, Constructing a New Model. *Exceptional Children*, 76(3), 357-377.
- Buell, M. J., Hallam, R., Gamel-McCormick, M., ve Scheer, S. (1999). A Survey Of General and Special Education Teachers' Perceptions And Inservice Needs Concerning Inclusion. International Journal of Disability, Development and Education, 46(2), 143-156.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cheung, H. Y. (2008). Teacher Efficacy: A Comparative Study Of Hong Kong And Shanghai Primary In-Service Teachers. The Australian Educational Researcher, 35 (1), 103-123.

- Cora, N. (1997). Zihin Engellilerin Eğitimleri Alanında Çalışan Öğretmenlerin Yeterlik Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Crutchfield, M. (1997). Who's Teaching Our Children With Disabilities, National Information Center for Children and Youth with Disabilities, News Digest, (27), 1-24.
- Çağlar, D. (2004). Türkiye’de Özel Eğitimin Tarihçesi, Özel Eğitimden Yansımalar. 13. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildirileri. 12-14 Kasım, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli. Ö. (2008) Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (15), 33-53.
- Çelikten, M. Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19 (2), 207-237.
- Çiltaş, A. ve Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin Pedagojik Yeterlilikleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (4), 64-72.
- Darling-Hammond, L., Berry, B., ve Thoreson, A. (2001). Does Teacher Certification Matter? Evaluating the Evidence. Educational Evaluation and Policy Analysis, 23(1), 57-77.
- Dempsey, I., ve Dally, K.(2014). Professional Standards for Australian Special Education Teachers. *Australasian Journal of Special Education*, Published online, pp 1-13.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) (2001). Uzun Vadeli Strateji Ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara. (2001–2005).
- Dilekmen, M. (2010). Etkili Eğitim için Etkili Öğretmenlik. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi/Journal of Graduate School of Social Sciences, 12 (2). 213–221.
- Dobbins, G. H., ve Platz, S. J. (1986). Sex Differences in Leadership: How Real are They?. *Academy of Management Review*, 11(1), 118-127.

- Eagly, A. H., ve Johnson, B. T. (1990). Gender and Leadership Style: A Meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 108(2), 233.
- Enç, M. (2005). *Üstün Beyin Gücü Gelişim ve Eğitimleri*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Erbas, D. ve Ş. Yücesoy. (2002). "Özel Eğitim Öğretmenliği Programlarında Yer Alan Uygulama Derslerini Yürütürken Kullanılan İki Farklı Dönüt Verme Yönteminin Karşılaştırılması", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 109-120.
- Erdem, C. (2012). Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Yeterlilik Algıları Ve Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish*. 7 (4), 1727-1747.
- Eripek, S. (2005). *Zeka Geriliği*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Eskicumalı, A. (2002). Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği. (Ed. Y. Özden) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Feng, L. ve Sass, T. R. (2013). What Makes Special-Education Teachers Special? Teacher Training and Achievement of Students with Disabilities. *Economics of Education Review*, 36, 122-134.
- Fer, S. (2007). Matematik, Fizik ve Kimya Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Üzerine Bir İnceleme. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Gelen, İ. ve Özer, B. (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (9), 39-55.
- Goh, P. S. C., ve Wong, K. T. (2014). Beginning Teachers' Conceptions of Competency: Implications to Educational Policy and Teacher Education in Malaysia. *Educational Research for Policy and Practice*, 13(1), 65-79.

- Gökçe, Z., Çam, İ. ve Yazıcılar, İ. (2008). Spor Yöneticilerinin Liderlik Boyutlarının Araştırılması. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 3 (1), 4-14.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2004). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen Öğretmenlerinin Hizmetiçi ihtiyaçlarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma: Bilim Sanat Merkezi Örnekleme. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 1-14.
- Gurbetoğlu, A. (2010). Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Reform İhtiyacı, IX. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Elazığ. 20-22 Mayıs 2010, 618-623.
- Hamid, S. R., Hassan, S., Sariah, S. ve Ismail, N. A. H. (2012). Teaching Quality and Performance Among Experienced Teachers in Malaysia. *Australian Journal of Teacher Education*, 37 (11), 84-103.
- Hsien, M., Brown, P. M. ve Bortoli, A. (2009). Teacher Qualifications and Attitudes Toward Inclusion. *Australasian Journal of Special Education*, 33(01), 26-41.
- Işık, A., Çiltaş, A., ve Baş, F. (2010). Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlik Mesleği. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 14(1).
- Işıl, A. ve James, W. (2005). Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu. *Spor metre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, (4), 127-131.
- İftar, G. T. (1997). Özel Eğitimde Öğretmen Gereksinimi, *Milli Eğitim*, (136), 42-44.
- İftar, G. T. (1998). Özel Eğitim. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1018.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (1) , 73-84.
- Kalyoncu, R. ve Süzen, H.N. (2010). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmen Adayı Öğrencilerinin “Öğretmen Yeterlilikleri” Üzerine Görüşlerinin Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (3), 903-916
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 70-97.

- Karagözoğlu, G. (2003). "Eğitim Sistemimizde Öğretmen Yetiştirme Politikamıza Genel Bir Bakış", Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, 10-12.
- Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s, 77-81.
- Karasar, N. (1998). Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi. Ankara: Pars Matbaacılık.
- Kargın, T. (1997). Özel Eğitim Alanında Öğretmen Yetiştirme, Milli Eğitim, (136), 42-44.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 32 (1-2), 1-14.
- Kilimci, S. (2006). Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye'de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Koç, A. (2010). Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenlerinin Yeterlikleri. Değerler Eğitimi Dergisi 8 (19), 107-149.
- Koçer, H. A. (1967). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi (1848-1967). Yargıçoğlu Matbaası.
- Korunmaya Muhtaç Çocuklar Kanunu, 5387. 23.05.1949 tarihli Resmi Gazete, 16198–16204.
- Kösterelioğlu, İ. ve Kösterelioğlu, M. A. (2008). Stajyer Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Kazanma Düzeylerine İlişkin Algıları. Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi, 10 (2), 257–275.
- Küçükahmet, L. (1993). Öğretmen Yetiştirme. Ankara: Gazi Üniversitesi, İletişim Fakültesi Matbaası.
- Lavonen, J., Jauhiainen, J., Koponen, I. T., ve Kurki -Suonio, K. (2004). Effect of a Long-term Inservice Training Program on Teachers' Beliefs about the Role of

- Experiments in Physics Education. *International Journal of Science Education*, 26(3), 309-328.
- Mcardle, F. A. (2010). Preparing Quality Teachers: Making Learning Visible. *Australian Journal of Teacher Education*, 35 (8), 60-78.
- McLeskey, J., Tyler, N. C., ve Flippin, S. S. (2004). The Supply of and Demand for Special Education Teachers A Review of Research Regarding the Chronic Shortage of Special Education Teachers. *The Journal of Special Education*, 38(1), 5-21.
- Megargee, E. I. (1969). Influence of Sex Roles on the Manifestation of Leadership. *Journal of Applied Psychology*, 53(5), 377.
- Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2006–2007. Ankara, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2007–2008. Ankara, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2008–2009. Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2010–2011. Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2011–2012. Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Nartgün, Ş. S. (2004) Farklı Eğitim Bilimleri Alanlarından Mezun Olup Zihinsel Engelliler Öğretmeni Olarak Atanan Eğitimcilerin Uygulamada Ne Tür Sorunlarla Karşılaştıklarına İlişkin Görüşleri. Bolu XIV. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Özel Eğitimden Yansımalar, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Nartgün, Ş. S. (2010). Perceptions of Special Education Academic Staff: Who Should Be Employed as Special Education Teachers? *International Journal of Human Sciences*, 7(1).

- Nougaret, A. A., Scruggs, T. E. ve Mastropieri, M. A. (2005). Does Teacher Education Produce Better Special Education Teachers? *Exceptional Children*, 71(3), 217-229.
- Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2009). Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*. 10 (1), 197-212.
- Odabaşı, Y. (1999). Anket Yöntemi. Ünitesi, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, (Ed. Ali Atıf Bir), Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, (1081), 79-97.
- Oğuz, E. (2011). Öğretmenlerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ile Yöneticilerin Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(3), 377-403.
- Okçabol, R. (2005). Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Öğülmüş, K., Sarı H., Sadan A. ve Uzun Ö. (2013). ELMIS 2013 International Congress on Special Education. Effective Leadersip and Manegement in Inclusive Schools: Education and Rehabilitation, 19-21 June 2013, Akşehir, Konya.
- Öğülmüş, K., Yıldırım, N., ve Aslan, G. (2012). Ücretli Öğretmenlerin Görevlerini Yaparken Karşılaştıkları Sorunlar ve Ücretli Öğretmenlik Uygulamasının Okul Yöneticilerince Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.
- Öğülmüş, K., Yıldırım, N., ve Aslan, G. (2013). Analysis of the Issues Faced by the Substitute Teachers and an Evaluation of the Practice of Substitute Teaching from the Perspective of School Administrators. *Elementary Education Online*, 12 (4), 1086-1099.
- ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi) İstatistikleri. 2008-2012 Araştırma, Yayın ve İstatistikler, Ankara: Faaliyet Raporları.
- Özdamar, K. (2004). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi I, 5. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitap Evi.

- Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Kanun Numarası: 573, Kabul Tarihi: 6.6.1997, Resmî Gazete: 23011.
- Öztürk, C. (1996). Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Özyürek, M.(2008). Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Sorunlar ve Çözümler: Özel Eğitim Örneği. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (2), 189-226.
- Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Alguları Üzerine Bir Çalışma. İlköğretim Online, 4(2), 17-23.
- Rosenberg, M. S., ve Sindelar, P. T. (2005). The Proliferation of Alternative Routes to Certification in Special Education A Critical Review of the Literature. *The Journal of Special Education*, 39(2), 117-127.
- Sarı, H. (2004). Türkiye’de Özel Eğitimde Öğretmen Yetiştirmede Kalite ve Alanla İlgili YÖK Programı İçeriğinin Değerlendirilmesi. Özel Eğitimden Yansımalar. 12-14 Kasım, Ankara: Kök Yayıncılık,
- Sarı, H. (2013). Özel Eğitim Politikamız: Geçmişten Geleceğe Bakış, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konferans Salonu.
- Sass, T. R. (2011). Certification Requirements and Teacher Quality: A Comparison of Alternative Routes to Teaching. *National Center for Analysis of Longitudinal Data in Education Research (Calder) Working Paper No. 64* 1-27.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, (58), 40-45.
- Senemoğlu, N. (1997).Gelişim, Öğrenme ve Öğretim (Kuramdan Uygulamaya), Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Sharpley, C.F. ve Ridgway, I.R. (1993). An Evaluation of The Effectiveness Of Self-Efficacy As A Predictor Of Trainees' Counseling Skills Performance. *British Journal of Guidance and Counselling*, (21), 73-81

- Sünbül, A. M. ve Arslan, C. (2009). Öğretmen Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bir Araştırma Örneği, Selçuk Üniversitesi Teknik Eğitim fakültesi Dergisi (online). <http://tef.selcuk.edu.tr/salan/sunbul/f/f17.pdf>.
- Şahin, M. (2006). Avrupa Birliği Ülkelerinde Ve Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeç, İ. (2005). Tezsiz Yüksek Lisans, Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. (42), 237-253.
- Şen, H. Ş. ve Erişen, Y. (2002). Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19 (1), 99-116.
- Şişman, M. (2001). Öğretmenliğe Giriş. Pegem A Yayınları, Ankara.
- Şişman, M., ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Tamerius, K. L. (2010). Sex, Gender, and Leadership in the Representation of Women. *Women, Gender, and Politics: A reader*, 243-50.
- Tanrıoğen, A. (1988). Okul Müdürünün Etkiliği ile Öğretmen Morali Arasındaki İlişkiler. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taş, A. (2005). Sınıf Yönetimini Etkileyen Etkenler. Etkili Sınıf Yönetimi. Ankara: Denge Matbaası.
- Tschannen-Moran, M., ve Hoy, A. W. (2001). Teacher Efficacy: Capturing an Elusive Construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- Türk Eğitim Derneği (TED) (2009). *Öğretmen yeterlikleri*.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme Ve Günümüz Sorunları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (7), 63-82.

- Villa, R. (2000). The Future of Education, in Rich Villa (Ed.). Speech at the Association of Persons with Severe Handicaps, (TASH) Symposium Conducted at the International Summit for Democratic Society, Detroit, M.I. June 26-28
- Yiğit, Y., Doğan, S., ve Uğurlu, C. T. (2013). Öğretmenlerin Öğretmen Liderliği Davranışlarına İlişkin Görüşleri. Cumhuriyet International Journal of Education, 2(2).
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK). (1998). Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi, Ankara.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (1997). 06 Ekim 1997 tarih ve 534–22449 Sayılı yazı.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2008). 02 Haziran 2008 tarih ve 1955–14290 Sayılı yazı.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2009). 08 Eylül 2009 tarih ve 28565 Sayılı yazı.
- Yüksel, K. (2010). Rehber Öğretmen Adaylarının Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Öz Yeterlik Algıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

- AGCAS, 2011. Association Of Graduate Careers Advisory Services .
http://www.prospects.ac.uk/special_educational_needs_teacher_training.htm
(Erişim Tarihi: 23.03.2013).
- Council for Exceptional Children (CEC). (2012). *CEC's Revised Special Education Teacher Preparation Standards*.
available http://www.cec.sped.org/_/media/Files/News/20121204newsreleaseStandards.pdf (Erişim Tarihi: 11.08.2013).
- Council for Exceptional Children (CEC). (2013). *CEC Professional Standards*.
https://www.cec.sped.org/Standards?sc_lang=en (Erişim Tarihi: 15.08.2013).

European Agency for Development in Special Needs Education, (2003a). Special Needs Education in Europe: Thematic Publication. www.europeanagency.org/site/info/publications/agency/ereports/docs/08docs/sne_europe_en.doc1. (Erişim Tarihi: 19.03.2013).

European Agency for Development in Special Needs Education (2003b). Special Education Across Europe in 2003: Trends in provision in 18 European countries www.europeanagency.org/site/info/publications/agency/ereports/docs/06docs/special_education_europe.doc. (Erişim Tarihi: 19.03.2013).

European Agency for Development in Special Needs Education (2003c). Inclusive education and classroom practices summary report www.europeanagency.org/iecp/iecp_intro.htm (Erişim Tarihi: 24.03.2013).

European Agency for Development in Special Needs Education (2009). (<http://www.european-agency.org/country-information/denmark/national-overview/teacher-training-basic-and-specialist-teacher-training/?searchterm=special%20education%20teacher%20training>) (Erişim Tarihi: 24.03.2013).

European Agency for Development in Special Needs Education (2011a). (<http://www.european-agency.org/agency-projects/Teacher-Education-for-Inclusion/country-info/germany/structure-and-content-of-initial-teacher-educationcourses/?searchterm=special%20education%20teacher%20training>) (Erişim Tarihi: 24.03.2013).

European Agency for Development in Special Needs Education (2011b). (<http://www.european-agency.org/country-information/united-kingdom-england/national-overview/teacher-training-basic-and-specialist-teacher-training/?searchterm=special%20education%20teacher%20training>). (Erişim Tarihi: 24.03.2013.)

European Agency for Development in Special Needs Education (2012a). <http://www.european-agency.org/country-information/finland/national->

overview/teacher-training-basic-and-specialist-teacher-training/?searchterm=special%20education%20teacher%20training.

(Erişim Tarihi: 24.03.2013.)

European Agency for Development in Special Needs Education (2012b). (<http://www.european-agency.org/country-information/finland/national-overview/teacher-training-basic-and-specialist-teacher-training/?searchterm=special%20education%20teacher%20training>). (Erişim Tarihi: 24.03.2013).

European Intellectual Disability Research Network (2003). Intellectual Disability in Europe: Working Papers. www2.unisiegen.de/~zpe/neuedokumente/IDRESNETWorkingPapersMarch2003.pdf. (Erişim Tarihi: 19.03.2013).

<http://orgm.meb.gov.tr>. (Erişim tarihi: 05.03.2013).

<http://www.istatistikmerkezi.com/makale,istatistik-korelasyon-analizi,147.html>. (Erişim Tarihi: 25.02.2014).

http://www.istatistikanaliz.com/faktor_analizi.asp. (Erişim Tarihi: 18.09.2013).

<http://www.afa3as.org.uk>. (Erişim Tarihi: 22.03.2013).

http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/zihin_engelliler.pdf/8ea5f597-e3b4-4713-b537-4c23f9fc3b5f. (Erişim Tarihi:03.03.2013).

<https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/0581-2001-SEN-CodeofPractice.pdf>. (Erişim Tarihi: 22.03.2013).

<https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/Green-Paper-SEN.pdf>. (Erişim Tarihi: 22.03.2013).

INCA, (2011a). International Review of Curriculum and Assessment Frameworks Internet Archive. <http://www.inca.org.uk/japan-initial-special.html#7.5.2>. (Erişim tarihi: 26.03.2013).

INCA, (2011b). International Review of Curriculum and Assessment Frameworks Internet Archive. <http://www.inca.org.uk/korea-initial-special.html>. (Erişim tarihi: 26.03.2013).

İngiltere Eğitim Bakanlığı (2009).

<http://www.education.gov.uk/researchandstatistics/statistics/statistics-by-topic/schoolpupilcharacteristics/sen/a00210366/dcsf-children-with-special-educational-needs-2009-an-analysis>. (Erişim Tarihi: 22.03.2013).

M.E.B. (2006a). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri El Kılavuzu.

<http://otmg.meb.gov.tr/Yayin.html>. (Erişim Tarihi:15.08.2013).

M.E.B. (2006b). Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri El Kılavuzu, <http://otmg.meb.gov.tr/Yayin.html>. (Erişim Tarihi:15.08.2013).

Özyürek, M. (2012). Prof. Dr. Mehmet Özyürek'in Alan Değişikliğine Karşı Görüş Yazısı. <http://www.ozelegitimciler.org/f21bb/Makaleler/Prof.Dr.Mehmet-Ozyurek-in-Alan-Degisikligine-Karsi-Gorus-Yazisi.aspx>. (Erişim Tarihi: 05.03.2013)

Patterson, W. (2006). Certificates Emerge as a New Market in Higher Education www.gradschools.com/certificates/certletter.html. (Erişim Tarihi: 19.03.2013).

Teacher Education Partnership Commission (2006).

www.teacherpartner.com/SpecialEd.html. (Erişim Tarihi: 19.03.2013).

The National Archives, UK. (2013b). *The Education (Special Educational Needs Coordinators) (England) Regulations 2008*.

<http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/2945/contents/made>

(Erişim Tarihi:11.08.2013).

The National Archives, UK. (2013a). *Special Educational Needs and Disability Act 2001*. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2001/10/contents>

(Erişim Tarihi:14.08.2013).

UK Department for Education and Skills. (2001). *Special EducationNeeds: Code of Practice*.

<http://www.education.gov.uk/aboutdfe/statutory/g00213170/special-educational-needs-code-ofpractice>

(Erişim Tarihi:15.07.2013)

Vuran, S. (2012). Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümünün Alan Değişikliğine İlişkin Ortak Görüş.

<http://www.ozelegitimciler.org/e9044/Makaleler/Anadolu-Universitesi-Ozel-Egitim-Bolumunun-Alan-Degisikligine-Iliskin-Ortak-Gorus.aspx>.

(Erişim Tarihi: 05.03.2013).

EKLER

Ek-1: Uygulama İzin Yazıları

Ek-2: Grafik 1: Yıllara Göre Özel Eğitim Lisans Öğrencilerinin Yeni Kayıt, Toplam Öğrenci ve Mezun sayıları (ÖSYM, 2008–2009; ÖSYM, 2009–2010; ÖSYM, 2010–2011; ÖSYM, 2011–2012; ÖSYM, 2012–2013).

Ek-3: Grafik 2: Özel Eğitim Kurumlarındaki Okul/Sınıf/Kurum, Öğrenci ve Öğretmen sayılarının yıllara göre dağılımı (MEB, 2006–2007; MEB, 2007–2008; MEB, 2008–2009; MEB, 2010–2011; MEB, 2011–2012; MEB, 2012–2013).

Ek-4: Şekil 1: Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Ek-5: Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Özel Eğitim Lisans Programları, (Zihin, Görme ve İşitme Engelliler Öğretmenliği ve Üstün Zekâlılar Öğretmenliği)

Ek-6: Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları ile İlgili Karar ve Basın Müşavirliği Duyurusu

Ek-7: Zihin Engellilerin Eğitimi Kursları Açılmasına Yönelik Resmi Yazılar ve Düzenlenen Kursların İçerikleri

Ek-8: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri

Ek 1: Uygulama İzin Yazıları

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : 81576613/605/3476463
Konu: Araştırma İzni

21/11/2013

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 13.11.2013 tarih ve 80342057/605/3354090 sayılı yazısı

Genel Müdürlüğümüze MEB-Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen ilgi yazıda Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Kürşat ÖGÜLMÜŞ'ün "Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği"nin Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde görev yapan öğretmenlere uygulanmasında bir sakınca olmadığı bildirilmiştir.

Onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan 2 sayfa 41 sorudan oluşan veri toplama araçlarının, gönüllülük esas olmak kaydıyla, örneklem seçilen okullarda uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mustafa KOÇ
Bakan a.
Genel Müdür

EK. Veri Toplama Aracı (2 Sayfa)

Mustafa CAFER
ŞEF
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
21.11.2013

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi için <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 459a-baf7-39d6-9cea-8a0a kodu ile yapılabilir.

Atatürk Biv. 06648 Kızılay/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: adsoyad@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ad SOYAD Ünvan
Tel: (0 312) XXX XX XX
Faks: (0312) XXX XX XX

Sayı : 48178250-302/1129
 Konu : Kürşat ÖĞÜLMÜŞ'ün
 Uygulama İsteği Hk.

T.C.
 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
 Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

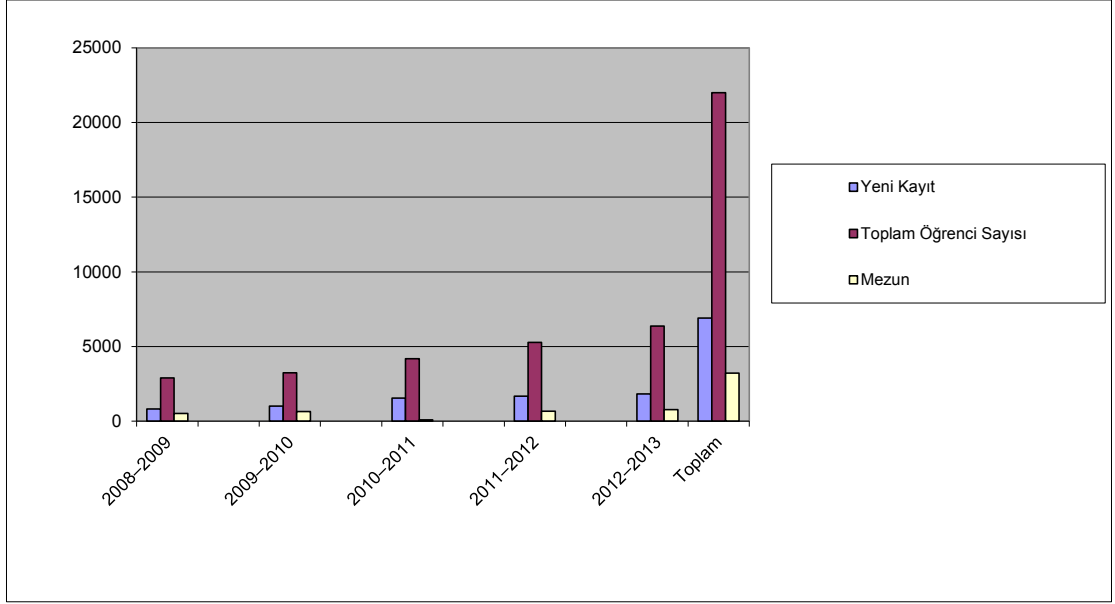
İLGİ: Müdürlüğünüzün 07.10.2013 tarih ve 71052239/300/2009 sayılı yazısı.

Enstitünüz Özel Eğitim Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Kürşat ÖĞÜLMÜŞ'ün "Özel Eğitim Mesleki Yeterlik Ölçeği" adlı tez çalışması kapsamında uygulama isteği ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.11.2013 tarih ve 81576613/605/3476463 sayılı yazıları ekte gönderilmiştir. Bilgilerinizi rica ederim.

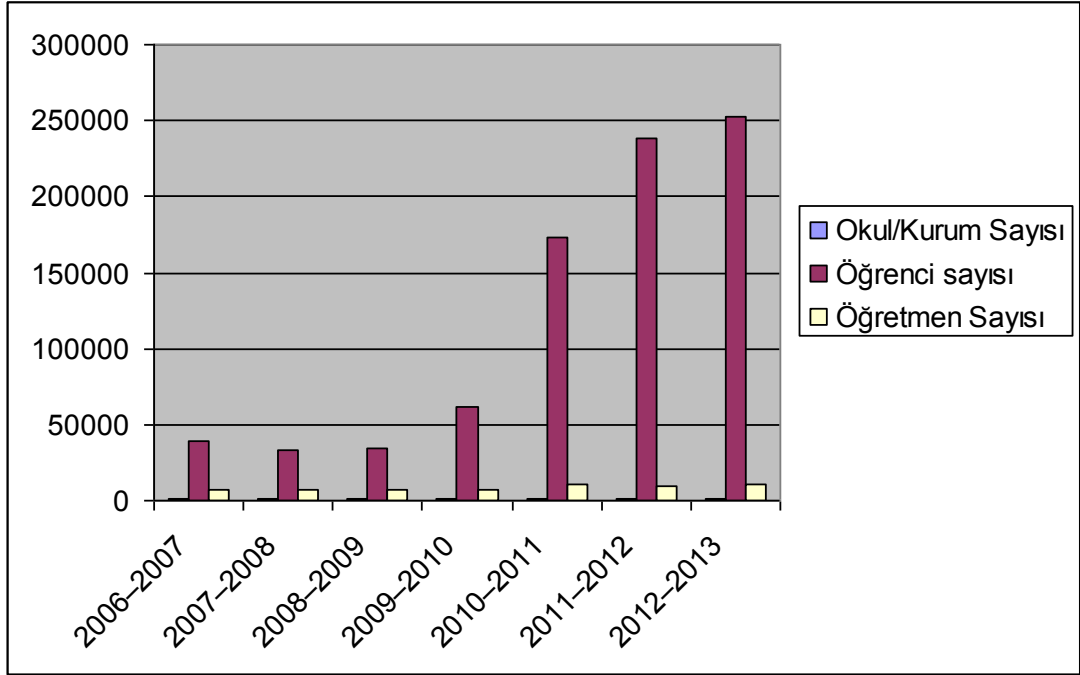
Prof. Dr. Tahir YÜKSEK
 Rektör a.
 Rektör Yardımcısı

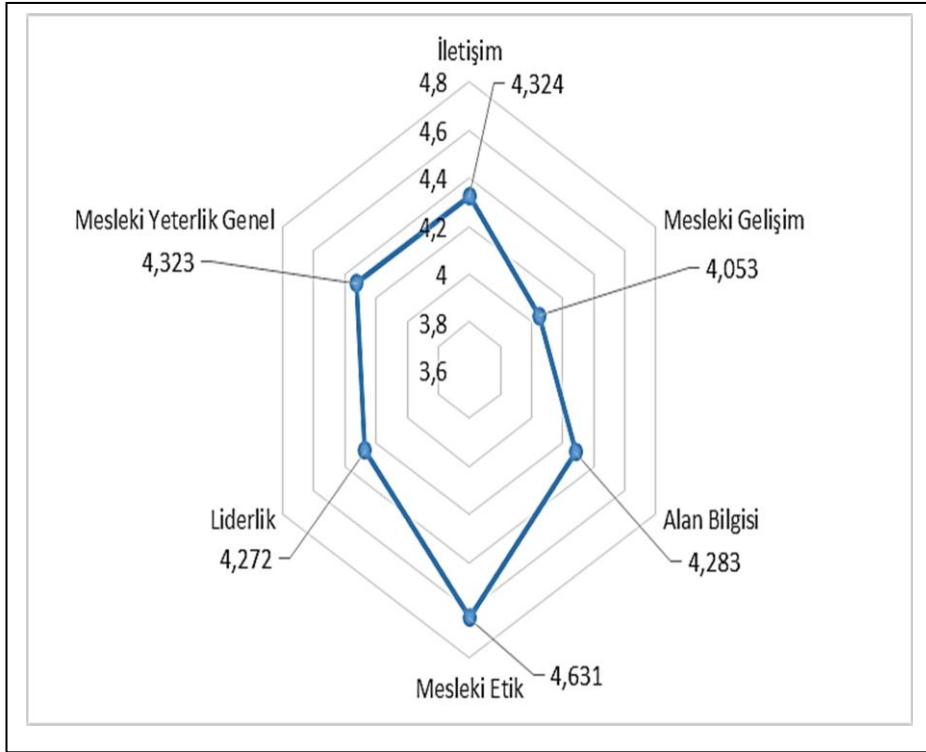
Ekler:
 -Resmi Yazı (3 sayfa)

Ek 2: Grafik 1: Yıllara Göre Özel Eğitim Lisans Öğrencilerinin Yeni Kayıt, Toplam Öğrenci ve Mezun sayıları (ÖSYM, 2008–2009; ÖSYM, 2009–2010; ÖSYM, 2010–2011; ÖSYM, 2011–2012; ÖSYM, 2012–2013).

Ek 3: Grafik 2: Özel Eğitim Kurumlarındaki Okul/Sınıf/Kurum, Öğrenci ve Öğretmen sayılarının yıllara göre dağılımı (MEB, 2006–2007; MEB, 2007–2008; MEB, 2008–2009; MEB, 2010–2011; MEB, 2011–2012; MEB, 2012–2013).

Ek 4: Şekil 1: Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Ek. 5: Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Özel Eğitim Lisans Programları, (Zihin, Görme ve İşitme Engelliler Öğretmenliği ve Üstün Zekâlılar Öğretmenliği)

ZİHİN ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Özel Eğitim	4	0	4
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Psikolojiye Giriş	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		19	2	20

II. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Zihin Engelliler ve Eğitimi	3	0	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
GK	Bilgisayar II	2	2	3
MB	Bireysel Farklar ve Psikoloji Yaklaşımları	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		20	2	21

III. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi	2	0	2
A	Erken Çocuklukta Özel Eğitim	3	0	3
A	Uygulamalı Davranış Analizi	4	0	4
A	Seçmeli I	3	0	3
GK	Seçmeli I	2	0	2
MB	Eğitsel-Davranışsal Ölçme ve Değerlendirme	4	0	4
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		21	0	21

IV. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Zihin Engellilere Beceri ve Kavram Öğretimi	3	0	3
A	Zihin Engellilere Matematik Öğretimi	4	0	4
A	Zihin Engellilere Resim-İş Öğretimi	2	0	2
A	Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri	2	0	2
A	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A	Zihin Engellilere İletişim Becerilerinin Kazandırılması	3	0	3
A	Seçmeli II	3	0	3
MB	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları	2	0	2
TOPLAM		22	0	22

V. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Okuma-Yazma Öğretimi	3	0	3
A	Zihin Engellilere Günlük Yaşam ve Sosyal Beceri Öğretimi	4	0	4
A	Zihin Engellilere Oyun ve Şarkı Öğretimi	3	0	3
A	Seçmeli III	3	0	3
MB	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3
TOPLAM		20	0	20

VI. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen Bilgisi Öğretimi	3	0	3
A	Aile Eğitimi ve Rehberliği	3	0	3
A	Seçmeli IV	3	0	3
A	Seçmeli V	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
GK	Seçmeli II	2	0	2
MB	Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları	1	4	3
TOPLAM		18	6	21

VII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Zihin Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı I	3	0	3
A	Yasalar ve Özel Eğitim	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	8	6
TOPLAM		7	8	11

VIII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Zihin Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı II	3	0	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	8	6
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		7	8	11

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	134	26	147	160

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

GÖRME ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Özel Eğitim	4	0	4
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
GK	Çocuk Hukuku*	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		18	2	19

II. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Görme Engellilerin Eğitimi	3	0	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Çağdaş Türk Edebiyatı*	2	0	2
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
MB	Bireysel Farklılıklar ve Psikoloji Yaklaşımları	3	0	3
TOPLAM		20	2	21

III. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Öğrenme Güçlükleri*	3	0	3
A	Braille Yazı, Fen ve Matematik Sembollerinin Öğretimi	2	0	2
A	Seçmeli	3	0	3
GK	Temel Mantık	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi	2	0	2
MB	Eğitsel-Davranışsal Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları	1	4	3
TOPLAM		19	4	21

IV. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler İçin Öğretimin Desenlenmesi	3	0	3
A	Görme Engellilerde Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi	3	0	3
A	Görme Engelliler İçin Destekleyici Teknolojiler ve Kullanımı	2	0	2
A	Dil Gelişimi ve İletişim Becerilerini Kazandırma	3	0	3
A	Görme ve İşitme Engellilerde İşaret Alfabetinin Öğretimi*	3	0	3
MB	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları	3	0	3
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		22	2	23

V. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Beceri Öğretimi ve Görme Engellilere Özbakım Becerilerinin Kazandırılması	3	0	3
A	Görme Eng. Bağımsız Hareket Becerilerinin Öğretimi I	2	0	2
A	Okuma Yazma Öğretimi	3	0	3
A	Fen Bilgisi Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi I	3	0	3
A	Birden Fazla Yetersizliği Olan Çocuklarda Eğitsel Değerlendirme ve Öğretim Stratejileri	3	0	3
GK	Bilim Felsefesi*	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		21	0	21

VI. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türkçe Öğretimi	3	0	3
A	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	2	2	3
A	Görme Eng. Bağımsız Hareket Becerilerinin Öğretimi II	3	2	4
A	Görme Eng. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2	0	2
A	Matematik Öğretimi II	2	0	2
A	Görme Eng. Günlük Yaşam ve Sosyal Beceri Öğretimi	3	0	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Uygulamalı Davranış Analizi	3	0	3
TOPLAM		19	6	22

VII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Görme Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme I	2	2	3
MB	Seçmeli	3	0	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	8	6
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Yasa ve Yönetmeliklerle Sorun Çözme*	2	0	2
TOPLAM		11	10	16

VIII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Görme Engelliler için Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme II	2	2	3
A	Görme Engelli Çocuklara Bireysel Eğitim Programı Uygulaması	2	2	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	8	6
MB	Aile Eğitimi ve Rehberliği	3	0	3
TOPLAM		9	12	15

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	139	38	158	177

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

İŞİTME ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Özel Eğitim	4	0	4
A	Yasalar ve Özel Eğitim	2	0	2
GK	Psikolojye Giriş	3	0	3
GK	Bilgisayar	2	2	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		21	2	22

II. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İşitme Engelliler ve Eğitimi	2	0	2
A	Engelliler ve Toplum*	2	0	2
A	Dil Gelişimi ve İletişim	3	0	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
GK	Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım	2	0	2
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		19	0	19

III. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İşitme Engelliler ve Dil	3	0	3
A	Erken Çocuklukta Özel Eğitim	3	0	3
A	İşitmenin Doğası	2	0	2
GK	Sosyoloji*	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		19	0	19

IV. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İşitme Engellilerde İletişim Becerileri	3	0	3
A	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları	3	0	3
A	İşitme Engellilerde Özel Öğretim Yöntemleri	3	0	3
A	Eğitsel-Davranışsal Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
A	İşitme Engellilerde Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi	3	0	3
GK	Bilgisayar Destekli Eğitim	2	0	2
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
TOPLAM		19	0	19

V. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müzik Öğretimi	2	0	2
A	İşitme Engellilere Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A	İşitme Engellilere Okuma-Yazma Öğretimi	3	0	3
A	İşitme Engellilere Matematik Öğretimi	3	0	3
A	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2	0	2
A	Resim-İş Öğretimi	2	0	2
GK	Seçmeli I	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		19	0	19

VI. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İşitme Cihazları I	2	0	2
A	İşitme Engellilere Fen Bilgisi Öğretimi	3	0	3
A	İşitme Engellilerde Alternatif İletişim Yöntemleri	2	0	2
A	Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları	1	4	3
A	İşitme Engellilerde Türkçe Öğretimi	3	0	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
GK	Drama	2	2	3
GK	Seçmeli II	2	0	2
TOPLAM		16	8	20

VII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İşitme Engellilerin Eğitiminde Ders Planı Geliştirme I	3	0	3
A	İşitme Engelliler için Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı I	3	0	3
A	Koklear İmplant ve Dinleme Eğitimi	3	0	3
A	İşitme Cihazları II	2	2	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	8	6
TOPLAM		13	10	18

VIII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İşitme Engellilerin Eğitiminde Ders Planı Geliştirme II	3	0	3
A	İşitme Engelliler için Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı II	3	0	3
A	Aile Eğitimi ve Rehberliği	3	0	3
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	8	6
TOPLAM		13	8	17

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	139	28	153	167

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

ÜSTÜN ZEKÂLILAR ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik I	2	0	2
A	Genel Biyoloji	2	0	2
A	Uygurlık Tarihi	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
MB	Özel Eğitim	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		19	0	19

II. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Üstün Zekâlıların Eğitime Giriş	2	2	3
A	Temel Matematik II	2	0	2
A	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2
A	Genel Coğrafya	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		20	4	22

III. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Üstün Zekâlılar ve Yetenekliler için Eğitim Programlarının Farklaştırılması	2	2	3
A	Genel Fizik	2	0	2
A	Genel Kimya	2	0	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uyg. I	0	2	1
A	Türk Dili I: Ses ve Şekil Bilgisi	2	0	2
A	Trafik ve İkyardım	2	0	2
A	Seçmeli	1	2	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		18	8	22

IV. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Yaratıcılık ve Geliştirilmesi	2	2	3
A	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uyg. II	0	2	1
A	Çevre Eğitimi*	2	0	2
A	Sanat Eğitimi	1	2	2
A	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Müzik Öğretimi	1	2	2
A	Güzel Yazı Öğretimi*	1	2	2
GK	İstatistik*	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		16	12	22

V. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Eleştirel Düşünce Becerileri	2	2	3
A	Bireyselleştirilmiş Öğretim Planları Geliştirme ve Değerlendirme*	1	2	2
A	Matematik Öğretimi I	2	0	2
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi I	2	0	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere İlkokula ve Yazma Öğretimi	1	2	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Hayat ve Sosyal Bilgisi Öğretimi	2	2	3
GK	Felsefe*	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		17	8	21

VI. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Sosyal Beceri Eğitimi	2	2	3
A	Matematik Öğretimi II	2	0	2
A	Üstün Zekâlı ve Yetenekliler için Çocuk Edebiyatı	2	0	2
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi II	2	0	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Türkçe Öğretimi	1	2	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Normal Sınıflarda Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerin Eğitimi	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		14	12	20

VII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Duyuşsal Eğitim	2	2	3
A	Drama	2	2	3
A	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	2	0	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Görsel Sanatlar Öğretimi	2	0	2
GK	Seçmeli I	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	8	6
MB	Rehberlik	3	0	3
TOPLAM		15	12	21

VIII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerde Öğrenme Güçlüğü	2	0	2
A	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	1	2	2
A	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi	2	0	2
GK	Seçmeli II	2	0	2
MB	Üstün Zekâlı ve Yeteneklilere Rehberlik	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	8	6
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		13	10	18

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	132	66	165	198

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

Ek.6: Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları ile İlgili Karar ve Basın Müşavirliği Duyurusu

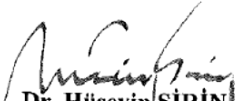
T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

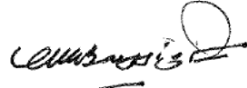
Sayı: 9	Tarih: 20/02/2014	Konu: Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları
ÖNCEKİ KARARIN		
Sayı: 80	Tarih: 07/07/2009	

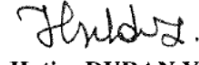
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 08/01/2014 tarihli ve 31666252/350/97573 sayılı yazıları üzerine Kurulumuzda görüştüğü **Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları** ile eki çizelgenin ekli örneğine göre kabulü kararlaştırıldı.

Nabi AVCI
Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Emin KARIP
Kurul Başkanı

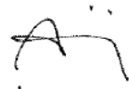

Dr. Hüseyin ŞİRİN
ÜYE

Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT
ÜYE

Doç. Dr. Hatice DURAN YILDIZ
ÜYE

Abdülkadir YILMAZ
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

Dr. İbrahim DEMİRCİ
ÜYE

Doç. Dr. Gıray KIRPIK
ÜYE

ÖĞRETMENLİK ALANLARI, ATAMA VE DERS OKUTMA ESASLARI YENİDEN DÜZENLENDİ

Talim ve Terbiye Kurulunun 07 Temmuz 2009 tarihli ve 80 Sayılı Kararı ile yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar İle Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslarda, eğitim öğretimde değişme ve ihtiyaçlara bağlı olarak zaman zaman kısmî değişiklikler yapılmıştır. Ancak Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumların öğretim programlarında meydana gelen değişikliklerin yanı sıra son yıllarda öğretmenliğe kaynaklık eden yükseköğretim programlarının yapılanmasında ve program adlarında da çok sayıda değişiklik olmuştur. Örneğin, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri ile Teknik Eğitim Fakültelerinin Teknoloji Fakültelerine, Mesleki Eğitim Fakültelerinin Sanat ve Tasarım Fakültelerine, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültelerinin Turizm Fakültelerine dönüştürülmeleri, bazı branşlarda öğretmenliğe kaynaklık eden yükseköğretim programlarının yeniden belirlenmesini gerektirmiştir.

“Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları'nın yeniden belirlenmesinde, 80 sayılı Kararın uygulanmasında karşılaşılan sorunlarla ilgili Bakanlığımıza yazılı başvurular, öğretmenliğe kaynaklık edecek programlar konusunda üniversitelerle yazışmalar ve programların taranması sonucu elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir. Bu bilgilerle birlikte mevcut durumun analizi yapılmış ve konu Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın koordinatörlüğünde, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden 18 temsilcinin katılımıyla oluşturulan Çalışma Grubunda değerlendirilerek Esaslar ve Çizelgeye bir taslak metin oluşturulmuştur. Bu çalışma sonucu ortaya çıkan taslak metin, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden görüşler alınarak Çalışma Grubunca revize edilmiştir.

Çalışma Grubunca hazırlanan taslak metin, Bakanımız Sayın Nabi Avcı'nın başkanlığında; Müsteşarımız ve Birim Amirlerinin de katılımı ile YÖK, Üniversite, sivil toplum kuruluşları, çeşitli tür ve düzeyde okul ve kurumlardan öğretmen ile yöneticilerden oluşan 101 temsilcinin yer aldığı çalıştayda tartışmaya açılmıştır. 9-11 Eylül 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalıştayda, geniş bir katılımı ile ilgili tarafların görüşleri ve önerileri alınmıştır.

Çalıştay sonucunda ortaya çıkan görüş ve öneriler, Çalışma Grubunca değerlendirilerek taslak metinler yeniden düzenlenmiş ve bu şekliyle son kez görüşleri alınmak üzere Bakanlığın ilgili birimlerine gönderilmiştir.

Bakanlığın ilgili birimlerinin görüşleri, Çalışma Grubunca değerlendirilerek taslak metinlere son şekli verilmiş ve Kurul'da görüşülerek “Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları”, Bakanımız Sayın Nabi Avcı'nın onayları ile yeniden düzenlenmiştir.

“Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları'nın” yeniden düzenlenmiş halinde yer alan başlıca değişiklikler şu şekilde özetlenebilir:

A. Esaslarda;

- 1) Esasların adı “**Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları**” olarak değiştirilmiştir.
- 2) “**Pedagojik Formasyon**” tanımı sadeleştirilmiştir.
- 3) “**Yan alan**” tanımında yer alan “**yüksek lisans üzerine doktora eğitimi**” ifadesi “**yüksek lisans veya doktora eğitimi**” şeklinde değiştirilmiştir.
- 4) Daha önceki kararlar kapsamında elde edilen haklar bu Kararla da korunmuştur.
- 5) **Özel Eğitim alanında öğretmen ihtiyacının karşılanamaması durumunda bu alana, öğretmenlik alanları mezunu olup görme, işitme, zihinsel engelliler alanında tezli-tezsiz yüksek lisans veya doktora mezunlarının atanmalarına imkân tanınmıştır.**
- 6) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan 12 Temmuz 2004 tarihinden önce mezun olanlar ile bu tarih itibarıyla söz konusu okullara kayıtlı bulunup mezun olanlardan Pedagojik Formasyon eğitimini tamamlayanlara Beden Eğitimi öğretmenliğine atanma hakkı tanınmıştır.
- 7) Ankara 7. İdare Mahkemesinin 16 Ocak 2014 tarihli ve Esas No: 2013/1512 sayılı kararı doğrultusunda 2009-2010 öğretim yılından önce Resim-İş Öğretmenliği bölümünden mezun olanlar ile bu öğretim yılında adı geçen bölüme kayıtlı olup mezun olanlara Teknoloji ve Tasarım alanı Öğretmenliğine atanma hakkı tanınmıştır.
- 8) Sağlık alanına ilişkin atamalarda karşılaşılan güçlükleri gidermek için düzenleme yapılmıştır.

B. Çizelgede:

- 1) “**Görme Engelliler Öğretmenliği**”, “**İşitme Engelliler Öğretmenliği**” ve “**Zihinsel Engelliler Öğretmenliği**” alanları, “**Özel Eğitim**” adı altında birleştirilmiştir.
- 2) “**Rehber Öğretmen**” alanının adı “**Rehberlik**” olarak değiştirilmiştir.
- 3) 47 alanın alana kaynaklık eden yükseköğretim programları güncellenmiştir.
- 4) 58 alana ait “okutacağı dersler” sütununda güncelleme yapılmıştır.
- 5) “**Tekstil Teknolojisi**” alanının alt alanları yeniden düzenlenmiştir.
- 6) “**Drama**” ve “**Zekâ Oyunları**” derslerinin kimler tarafından okutulacağı yeniden belirlenmiştir.

Talim ve Terbiye Kurulu’nun 20 Şubat 2014 Tarih ve 9 Sayılı Kararı ile yeniden düzenlenen “Öğretmenlik Alanları, Atama Ve Ders Okutma Esasları” ile bu karara göre “Öğretmenliğe Kaynaklık Eden Program/Bölüm/Dal Mezunlarının Atanabilecekleri Alanlar” 12 Mart 2014 tarihi itibarıyla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının web sayfasında yayınlanmıştır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Milli Eğitim Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Ek.7. Zihin Engellilerin Eğitimi Kursları Açılmasına Yönelik Resmi Yazılar ve Düzenlenen Kursların İçerikleri

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü

Sayı : 43501582/774.01/584930
Konu: Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu

10/02/2014

..... VALİLİĞİNE

İlgi: 05.02.2014 tarihli ve 43501582/774.01/513392 sayılı yazı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okul/kurumları ile özel eğitim sınıflarında görevlendirme ile çalışan kadrolu sınıf öğretmenlerinin zihinsel engelliler kursu eğitimlerini 540 saatte tamamlamaya yönelik taleplerinin bildirilmesi istenmiştir.

Ancak, Bakanlığımıza ulaşan yazılı ve sözlü sorulara yönelik olarak bazı hususların açıklanmasına gerek duyulmuştur. Buna göre durum tespiti yapılabilmesi için aşağıdaki şartları taşıyan öğretmenlerin;

1-Bakanlığımıza bağlı resmi özel eğitim okul/kurumları ile özel eğitim sınıflarında (özel eğitim okul/kurumları hariç) kadrolu sınıf öğretmeni olanların ,

2-Bakanlığımız resmi özel eğitim okul/kurumları ve özel eğitim sınıflarında 24.01.2014 tarihinden önce görevlendirilmiş olup halen devam etmekte olanların,

3-Daha önceden zihinsel engelliler eğitimi kurslarına katılanların (kurs saatleri önemli olmamak kaydıyla)

bilgilerine gereksinim duyulmaktadır.

Yukarıdaki şartları taşıyan öğretmenlerden eğitimlerini 540 saate tamamlamak isteyen sınıf öğretmenlerinin bilgilerinin İlgi yazının ekindeki forma işlenerek 21.02.2014 tarihine kadar Genel Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Nezir ÜNSAL
Bakan a.
Grup Başkanı

DAĞITIM:
Gereği
B Planı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Atatürk Blv. 06648 Kızılay/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: adsoyad@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Furkan Memiş
Tel: (0 312) 417 50 70
Faks: (0 312) 419 62 74

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel
Müdürlüğü

Sayı : 43501582/774.01/1214683

21/03/2014

Konu: Zihinsel Engellilerin Eğitimi
Kursu

..... VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

- İlgi: a) 08.04.1995 tarih ve 22252 Sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği.
b) Talim ve Terbiye Kurulunun 12.02.2012 tarih ve 5510 sayılı mütalaası.
c) Talim ve Terbiye Kurulunun 05.12.2013 tarih ve 198 sayılı kararı.
d) İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü’nün 25.11.2013 tarih ve 3530274 sayılı yazısı.
e) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün 16.05.2013 tarih ve 43501582/774.01/993869 sayılı yazısı.
f) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün 14.01.2014 tarih ve 43501582/774.01/177694 sayılı yazısı.
g) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün 05.02.2014 tarih ve 43501582/774.01/513392 sayılı yazısı.
h) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün 21.03.2014 tarihli komisyon kararı.

2012 Yılında eğitim sisteminde yapılan değişiklik sonucu sınıf öğretmenliğinde oluşan fazlalığın giderilmesi için Talim ve Terbiye Kurulu’nun ve Danıştay İkinci Dairesi’nin kararları ile İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü’nün talepleri doğrultusunda Bakanlığımız resmi okullarında kadrolu sınıf öğretmenlerine yönelik Zihinsel Engelliler Eğitimi Kurslarının 540 saate tamamlanması ile ilgili kursların ilgi (e ve f) yazımızla düzenlenmeye başlandığı malumlarımızdır.

Zihinsel engelliler eğitimi kurslarına ilişkin İl millî eğitim müdürlüklerinden ve öğretmenlerimizden gelen kapsam ve uygulama esaslarına yönelik talepler Genel Müdürlüğümüzde oluşturulan komisyonca değerlendirilen iş ve kamra bağlanmıştır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Millî Müdafî Cad. 6/4 Kızılay/ANKARA

Ayrıntılı bilgi için:

EK-7.1**ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİMİ KURSLARI (540 SAATE TAMAMLAMA) UYGULAMA ESASLARI**

Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursları ilgi (a) yönetmelik kapsamında mahalli olarak il merkezlerinde veya gerekli görüldüğünde ilçe merkezlerinde düzenlenecektir.

Düzenlenecek kurslar, yeni başlatılan bir kurs olmayıp daha önce alınan eğitimleri 540 saate tamamlama niteliğindedir.

Kurslar birbirinin devamı niteliğinde olduğundan önceki kademe tamamlanmadan bir sonraki kursa devam edilmeyecektir.

Tamamlama kurslarına istemeleri halinde Bakanlığımız resmi okul/kurumlarında görev yapan branşı sınıf öğretmeni olanlardan aşağıdaki şartlardan birini taşıyanlar katılabileceklerdir.

Sınıf öğretmenliğinden alan değişikliği yoluyla zihinsel engelliler sınıf öğretmenliğine ataması yapılan ve Danıştay'ın 160 saatlik eğitimlerin 540 saate tamamlanması gerekçesiyle sınıf öğretmenliğine tekrar döndürülenler,

Danıştay kararıyla sınıf öğretmenliğine döndürülenlerin haricinde (a maddesi dışındakiler) daha önce 150/160 saat zihinsel engelliler eğitimi kursuna katılan sınıf öğretmenleri,

Bakanlığımız resmi özel eğitim okul/kurum ile özel eğitim sınıflarında aldıkları eğitimlere dayanılarak 24.01.2014 tarihinden önce görevlendirilen ve halen devam eden kadrolu sınıf öğretmenleri,

Bakanlığımız resmi özel eğitim okul/kurum ile özel eğitim sınıflarında 24.01.2014 tarihinden önce görevlendirilen kadrolu sınıf öğretmenleri almış oldukları eğitim saatleri 150 saatin altında (150/160 saat eğitim alanlar 3. kademedan itibaren eğitimlerine devam edeceklerdir) ise kurs saatine bakılmaksızın 2. kademe kursundan itibaren kurslara katılabileceklerdir.

Kursların düzenlenmesi, yürütülmesi ve tarihleri;

2, 3, ve 4. kademe kursları mahalli olarak planlanacak ve uygulanacaktır.

Kurslara ilişkin tüm iş ve işlemler il millî eğitim müdürlüklerince gerçekleştirilecektir.

Kurslar en az 8'er kişilik sınıflar oluşturularak açılacaktır.

Kurslarda; öncelikle alanında üniversite akademik personeli ve lisansüstü eğitim görenler ile alan uzmanları eğitim görevlisi olarak görevlendirilebilecektir.

2, 3, ve 4. kademe kursları kursiyer sayısına bakılmaksızın Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde açılacaktır.

Diğer illerde kursun açılması için ilde yeterli sayıya (8 kişi) ulaşılamaması durumunda öğretmenler kursların düzenlendiği illerden istediklerine katılabileceklerdir.

Eğitimin yapıldığı il merkezi dışındaki ilçe ve diğer illerden kursa katılan kursiyer ve eğitim görevlilerinin izin ve görevlendirme onayları illerin karşılıklı mutabakatı doğrultusunda gerçekleştirilecektir.

Eğitim görevlilerinin yolluk – yevmiye, konaklama ve ek ders ücretleri ile kursun açılması için ilde yeterli sayıya (8 kişi) ulaşılamaması durumunda başka ilde eğitime katılan kursiyerlerin yolluk - yevmiye ve konaklama ücretleri kursun düzenlendiği il millî eğitim müdürlüğünce tahakkuk ettirilip Genel Müdürlüğümüzden talep edilecektir. (Genel Müdürlüğümüze gelecek değerlendirme sonuçlarında kurs açılması için gerekli sayı olduğu halde başka illere gitmelerine izin verilen kursiyerlerin yolluk ve yevmiyeleri Genel Müdürlüğümüzce karşılanmayacak ve ilgililere yönelik yasal süreç başlatılacaktır.)

Kendi ilinde düzenlenecek kursun dışında başka bir ilde açılacak olan kursa katılmak isteyen öğretmenler; illerde kursun açılması için zorunlu olan katılımcı sayısından (8 kişi) fazla olması, herhangi bir yolluk, yevmiye ve konaklama ücreti istemediğini taahhüt etmesi ve il millî eğitim müdürlüklerinin mutabakatının sağlanması durumunda katılabileceklerdir.

Kurs tarihleri;

İller arası kursa katılım ve yeterli uygulama süresinin sağlanabilmesi için kurs tarihleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Kurslar	Katılacaklar	Tarihleri
2. kademe	27 Ocak 2014 – 07 Şubat 2014 tarihleri arasında Zübeyde Hanım Hizmetiçi Eğitim Enstitüsünde düzenlenen 1. kademe kursunu başarı ile tamamlayanlar, Bakanlığımız resmi özel eğitim okul/kurum ile özel eğitim sınıflarında 24.01.2014 tarihinden önce	20-31 Mayıs 2014

	görevlendirilen ve aldıkları eğitim saatleri 150 saatin altında olan kadrolu sınıf öğretmenleri,	
3. kademe	- Zihinsel Engelliler Sınıf öğretmenliğine ataması Danıştay kararı ile iptal edilenlerden 1. ve 2. kademe kursunu başarı ile bitirenler Daha önce 150/160 saat kurs belgesi olanlar (uygulama aşaması için 7. maddeye bakınız.)	09-20 Haziran 2014
4. kademe	3. kademe kursunu başarı ile bitirenleri (uygulama aşaması için 7. maddeye bakınız.)	30 Haziran- 11 Temmuz 2014

3. ve 4. kademe eğitim dönemleri içerisinde yer alan uygulamaya (staj) ilişkin esaslar;

3. kademe uygulama süresi 160 saat, 4. kademe uygulama süresi ise 60 saat olmak üzere toplam 220 saattir. Uygulama sürelerinin hesaplanmasında;

Bakanlığımız resmi özel eğitim okul/kurum ile özel eğitim sınıflarında ve özel öğretim kurumlarında aktif olarak zihinsel engelliler öğretmenliği yapanların uygulamaları, çalışmalarını belgelendirmek suretiyle her haftası 30 saat uygulama yapmış olarak değerlendirilecektir.

Zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği yapmamış olanların ise uygulamalarının zihinsel engelliler sınıf öğretmeni rehberliğinde Bakanlığımız resmi özel eğitim okul/kurum ile özel eğitim sınıflarında her haftasının 30 saat olacak şekilde hesaplanarak tamamlanması gerekmektedir. İl millî eğitim müdürlüklerince, zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği yapmamış olanların bu kurumlarda görevlendirilmesinin uygun bulunması durumunda 3. ve 4. kademe eğitimlerinin başlamasından önce (en geç 01.04.2014 tarihinde başlamak üzere) uygulamaları yapılabilecektir. 3. kademe eğitimlerinden önce uygulamalarını tamamlayamayanlar, 3. dönem teorik eğitim sonrası uygulamayı yaptıktan sonra ileri bir tarihte açılacak 4. kademe kursuna katılacaklardır.

Zihinsel engelliler eğitimi kurslarının 1, 2, 3 ve 4. kademe eğitimlerini ve 220 saatlik uygulamayı başarı ile tamamlayanlar bu kurslarda aldıkları belgelerin

asıllarını vermek suretiyle kendilerine 540 saatlik Zihinsel Engelliler Eğitimi Kursu belgesi il millî eğitim müdürlüklerince düzenlenecektir.

İller düzenleyecekleri kurslara ilişkin bilgileri, her faaliyetin başlama tarihinden en az 10 gün öncesinde, (il adı, faaliyet adı ve numarası- *ör. Zihinsel Engellilerin Eğitimi Kursu 2-*) **deryaoz@meb.gov.tr** e-posta adresine göndereceklerdir. Bu iller Genel Müdürlüğümüzün web sayfasında yayınlanacak olup kursiyer sayısının yetersiz olması nedeniyle görevli olduğu ilde kurs açılmayan katılımcılar ilgili millî eğitim müdürlüklerinin mutabakatı ile kurs yapılan istedikleri ilde eğitime katılabileceklerdir.

Kurslara ilişkin (duyuru, onay, konaklama vs.) her türlü iş ve işlemler il milli eğitim müdürlüklerince yapılacaktır.

Kursa katılıp başarısız olan katılımcılar için ilgi (a) yönetmeliğin 36. maddesi uygulanacaktır.

İl millî eğitim müdürlükleri her kademe kursun tamamlanmasını takip eden 10 gün içerisinde ekte yer alan değerlendirme formunu (biçimini değiştirmeden, excel formatında) elektronik ortamda **deryaoz@meb.gov.tr** adresine göndereceklerdir.

EK-7.2

T.C
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü

MESLEKİ GELİŞİM EĞİTİM PROGRAMI**ETKİNLİĞİN ADI:**

Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği (Tamamlama) Kursu 2

2. ETKİNLİĞİN AMAÇLARI:

Bu programı başarıyla tamamlayan her kursiyer;

Zihinsel engellilerde disiplin alanlarının öğretiminde uygun yöntemi kullanır.

Uygun yöntem ve teknikler kullanıldığında öğretimin daha kalıcı olacağını farkına varır.

Engelli çocuk sahibi olan ailelerin geçirdiği evrelerin farkında olur.

Özel eğitim sürecinde aile eğitiminin önemini kavrar.

Aile eğitiminde kullanılan yöntemleri kavrar.

Uygulamalı davranış analizi ile ilgili temel kavramların anlamını bilir.

Sınıf içinde eğitimin etkili olabilmesi için davranış problemlerinin giderilmesi gerektiğini kavrar.

Bir davranışı arttırmak için uygun teknikler kullanılmasının önemini kavrar.

Bir davranışı azaltmak için uygun teknikler kullanılmasının önemini kavrar.

Uygun tekniği kullanarak bir davranışı artırır.

Uygun tekniği kullanarak bir davranışı azaltır.

Olumlu sınıf ortamı yaratmak için problemler karşısında gerekli önlemleri alır.

3. ETKİNLİĞİN SÜRESİ:

Etkinliğin süresi 80 saattir.

4. ETKİNLİĞİN HEDEF KİTLESİ:

Farklı alanlardan zihinsel engelliler sınıf öğretmenliğine atanmış ya da görevlendirilmiş ve Zihinsel Engellilerin Eğitimi 1. Kademe kursunu bitirmiş öğretmenler.

5. ETKİNLİĞİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR:

1. Bu program sınıf öğretmenliğinden zihinsel engelliler öğretmenliği branşına geçen öğretmenlere zihinsel engelliler eğitimi hakkında bilinçlendirmek amacıyla mahalli olarak düzenlenecek faaliyetlerde kullanılması amacıyla düzenlenmiştir.
2. Öğretim görevlileri öncelikle alan uzmanı akademisyenlerden oluşturulacaktır. Akademisyen bulunamaması durumunda doktoralı/ yüksek lisanslı branş öğretmenleri de görevlendirilebilecektir.
3. Eğitim ortamı konuların işlenişine uygun olarak bilgisayar, projeksiyon ve ses sistemi gibi işitsel/görsel cihazlarla donatılacaktır.
4. Sınıf ortamı katılımcıların etkin iletişim kurabileceği biçimde düzenlenecektir. Ders notları kursiyerlere elektronik ortamda verilecektir.

Programda yer alan her bir konu, ilgili eğitim personeli tarafından; uygun yöntem, teknik ve araç gereçler kullanılarak, zenginleştirilmiş eğitim ortamlarında ve uygulamalı olarak verilecektir.

6. ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ:

KONULAR	SÜRE
1) ZİHİNSEL ENGELLİLERDE DİSİPLİN ALANLARININ ÖĞRETİMİ	(56 Saat)
1. Öz Bakım Becerilerinin Öğretimi	4 Saat
2. Günlük yaşam Becerilerinin Öğretimi	4 Saat
3. Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerilerinin Öğretimi	4 Saat
4. Bilişsel Hazırlık Becerilerinin Öğretimi	4 Saat
5. Psiko-motor Becerilerinin Öğretimi	4 Saat
6. Toplumsal Yaşam Becerileri Öğretimi	4 Saat
7.Okuma Yazma Öğretimi	4 Saat
8.Hayat Bilgisi Öğretimi	4 Saat
9. Türkçe Öğretimi	8 Saat
10. Matematik Öğretimi	8 Saat
11. Sosyal Hayat Becerileri Öğretimi	8 Saat

2) AİLE EĞİTİMİ VE REHBERLİĞİ	(8 Saat)
1. Engelli Çocuk Sahibi Olan Ailelerin Geçirdiği Evler 2. Aile Eğitiminin Önemi ve Gereği 3. Aile Eğitiminde Kullanılan Yöntemler	
3) DAVRANIŞ DEĞİŞTİRME	(8 Saat)
1. Davranış Analizi Yapma	2 Saat
2. Hedef Davranış Belirleme	2 Saat
3. Sağaltım Programını Hazırlama	2 Saat
4. Sağaltım Yapma	2 Saat
4) SINIF YÖNETİMİ	(8 Saat)
1. Sınıf İçi İletişim	4 Saat
2. Olumlu Sınıf Ortamı Yaratmak.	4 Saat
TOPLAM	80 saat

7. ÖĞRETİM YÖNTEM, TEKNİK VE STRATEJİLERİ:

Program hedeflerine ulaşmak için; aktif öğretim stratejileri öğretimde esas alınacak ve sunuş yoluyla öğretim stratejisi yaklaşımı kullanılacaktır. Anlatım, soru-cevap, örnek olay, problem çözme, beyin fırtınası gibi yöntem ve teknikler ağırlıklı olarak kullanılacaktır.

8. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

Kursiyerlerin başarısını değerlendirmek amacıyla 50 sorudan oluşan ve tüm konuları kapsayan çoktan seçmeli test sınavı yapılacak, 45 ve üzeri not alanlar başarılı sayılacaktır. Başarılı olanlara “Kurs Belgesi” (sertifika), başarısız olanlara istemeleri halinde “Kursa katılmış ancak başarısız olmuştur.” yazısı verilecektir. Değerlendirme sonucunda yapılacak yazılı sınav soruları kurs içeriğinde yer olan konulara eşit oranda dağılım gösterecektir. Programın sonunda genel değerlendirme yapılacaktır.

Ek-7.3

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
Mesleki Gelişim Programı

ETKİNLİĞİN ADI

Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği (Tamamlama) Kursu 3

ETKİNLİĞİN AMAÇLARI

Bu faaliyeti başarı ile tamamlayan her katılımcı;

Özel eğitim ile ilgili tanımları, amaçları ve ilkeleri bilir.

Özel eğitime ihtiyaç duyan engel türlerini bilir.

Engelli olma nedenlerini bilir.

Özel eğitimin tarihini ve gelişim sürecini bilir.

Engel gruplarının yaygınlık oranları hakkında bilgi sahibi olur.

Türkiye’de ki özel eğitim mevzuatını bilir.

Özel eğitimde tanılama ve değerlendirme yöntemlerini bilir.

Özel eğitimde destek hizmetlerini bilir.

Özel eğitim düzenlemelerini bilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik tutumları ve kaynağını bilir.

Zihinsel engelli bireyi tanıır.

Zihinsel engelli bireylerin sınıflandırılmasını kavrar.

Zihinsel engellilerin düzeylerine göre gelişim özelliklerini ve yaygınlık oranını bilir.

Zihinsel engelin önlenmesi için yapılacak çalışmaları bilir.

Zihinsel engelli bireylerin eğitiminde kullanılan model ve yöntemleri kullanma becerisi kazanır.

Zihinsel engellilerde öğrenmenin aşamalarını bilir.

Zihinsel engellilerde erken çocukluk dönemi ile ilgili unsurları kavrar.

Okul öncesi dönem özel eğitim hizmetlerini bilir.

Uygulamalı davranış analizi yapar.

Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar için bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlar.

ETKİNLİĞİN SÜRESİ:

Etkinliğin süresi 80 saat teorik 160 saat uygulama olmak üzere 240 ders saatidir.

ETKİNLİĞİN HEDEF KİTLESİ:

Farklı alanlardan zihinsel engelliler sınıf öğretmenliğine atanmış ya da görevlendirilmiş olanlardan daha önce düzenlenen Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği (Tamamlama) Kursu 1 ve 2 nolu programları başarı ile bitiren. Ya da daha önce 150 saat ve üzeri Zihinsel Engelliler Öğretmenliği kursu bitirdiğini belgelendiren öğretmenler.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Bu faaliyet Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün talimatı olmadan mahalli olarak düzenlenemeyecektir. Bu program; sınıf öğretmeni veya farklı alan öğretmeni olup; alan değişikliği ile zihinsel engelliler sınıf öğretmenliğine atanan ya da görevlendirilen ve daha önce düzenlenen Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği (Tamamlama) 1 ve 2 kurslarını tamamlayan ya da daha önce 150 saat ve üzeri Zihinsel Engelliler Öğretmenliği kursu bitirdiğini belgelendiren öğretmenlere, zihinsel engelliler sınıfı öğretmenliğinin gerektirdiği temel bilgi ve beceriyi kazandırmak amacıyla düzenlenmiştir.

Öğretim görevlileri öncelikle alan uzmanı akademisyenlerden oluşturulacaktır. Akademisyen bulunamaması durumunda doktoralı/ yüksek lisanslı yada bu alanda daha önce hizmetiçi eğitimlere katılmış lisans mezunu branş öğretmenleri de görevlendirilebilecektir.

Toplam 240 ders saati olan etkinliğin; 80 ders saati teorik bilgilerden, 160 ders saati uygulama eğitiminden oluşmaktadır. Uygulama eğitimi alan öğretmeni nezaretinde özel eğitim kurum/ okul ya da özel eğitim sınıflarında tamamlattırılacaktır. Ancak daha önce özel eğitim kurumları bünyesinde özel rehabilitasyon merkezi veya özel eğitim okullarında görev yapmış olanların, görev yaptıkları her bir hafta 30 saat olmak üzere (belgelendirmeleri halinde) staj süresine sayılacaktır. Branş değiştirme ile ataması yapılan ve zihinsel engelliler sınıf öğretmeni olarak görev yapanların ise görev yaptığı her bir haftalık süre 30 saat uygulama yapmış olarak değerlendirilecektir. Yedi hafta zihinsel engelliler sınıf

öğretmenliği yapanlar uygulamayı tamamlamış sayılacak ve uygulama eğitiminden muaf tutulacaktır.

Sınıf ortamı katılımcıların etkin iletişim kurabileceği biçimde düzenlenecektir. Eğitim, internet bağlantılı bilgisayar ve projeksiyon cihazı ya da etkileşimli tahtanın bulunduğu eğitim ortamında gerçekleştirilecektir. Eğitim içerikleri uygun materyallerle desteklenecektir.

Eğitim, konferans oturma düzeninde olan eğitim ortamında yapılacaktır. Katılımcı sayısı dikkate alınarak ortamda gerekli ışık ve ses düzeni sağlanacaktır. Katılımcı sayısı her eğitim ortamı için 40 kişiyi geçmeyecek şekilde oluşturulacaktır.

ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

Konuların Dağılım Tablosu

Konular	Saat	
	Teori	Uygulama
Özel Eğitim Tanımlar Zedelenme Yetersizlik Engel Özel Gereksinimli Birey Özel Eğitim Amaçlar İlkeler Erkenlik Bütünlük Derinlik Çeşitlilik Uzmanlık Süreklilik Yeterlilik	2	

İş Birliği		
Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireyler Zihin Engelliler Yaygın Gelişimsel Bozukluk Öğrenme Güçlükleri Duygu ve Davranış Bozuklukları İleri Derecede ve Çoklu Yetersizlikler İşitme Güçlükleri İletişim Bozuklukları Görme Yetersizlikleri Beden ve Sağlıkla İlgili Yetersizlikler Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekliler	6	26
Engelli Oluş Nedenleri Doğum Öncesi Doğum Anı Doğum Sonrası	1	
Özel Eğitimin Tarihçesi ve Gelişimi Dünyadaki Tarihçesi ve Gelişimi Türkiyede' ki Tarihçesi ve Gelişimi	2	
Engel Gruplarının Yaygınlık Oranları WHO'ya Göre Dünyada Yaygınlık Oranı Zihin Engelliler Yaygın Gelişimsel Bozukluk Öğrenme Güçlükleri Duygu ve Davranış Bozuklukları İleri Derecede ve Çoklu Yetersizlikler İşitme Güçlükleri İletişim Bozuklukları Görme Yetersizlikleri Beden ve Sağlıkla İlgili Yetersizlikler Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekliler Türkiye'de Yaygınlık Oranı	4	

Zihin Engelliler Yaygın Gelişimsel Bozukluk Öğrenme Güçlükleri Duygu ve Davranış Bozuklukları İleri Derecede ve Çoklu Yetersizlikler İşitme Güçlükleri İletişim Bozuklukları Görme Yetersizlikleri Beden ve Sağlıkla İlgili Yetersizlikler Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekliler		
Türkiye’de Özel Eğitim Sistemi ve Mevzuatı Türk Eğitim Sistemi ve Sistem İçinde Özel Eğitimin Yeri Özel Eğitim Mevzuatı Özel Eğitime İlişkin Yürürlükteki Mevzuatların İncelenmesi 5378 Sayılı Kanun 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname	7	8
Özel Eğitimde Tanılama ve Değerlendirme Yöntemleri Tarama Tanı Ayırma Kavramı ve Yöntemleri Tanılama Yaklaşımları Tanılamada Kullanılan Araçlar Verileri Toplama Tanı Koyma ve Yorumlama Tıbbi ve Eğitsel Tanılama Akademik Becerileri Ölçme ve Kayıt Etme Yöntemleri	3	10
Özel Eğitimde Destek Hizmetler Özel Eğitimde Yönetimsel Düzenlemeler En Az Kısıtlayıcı Eğitim Ortamı Kaynaştırma Kaynaştırmada Rol Oynayan Faktörler Okul Yönetimi Sınıf Öğretmeni Normal Sınıf Öğrencileri	3	14

Kaynaştırma Öğrencisi Aileler Fiziki Ortam Etkili Öğretim Yöntemleri Özel Eğitim Destek Hizmetleri Kaynak Oda Eğitimi Sınıf-İçi Yardım Özel Eğitim Danışmanlığı Etkili Danışmanlık Becerileri Danışmanlık Süreci Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Eğitim Programlarının Bireyselleştirilmesi		
Engellilerde Özel Eğitim Düzenlemeleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim Okulları Evde Eğitim Hastane Sınıfları	2	
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylere Yönelik Tutumlar Karşılaşılan Tutumlar ve Kaynakları Tutumların Değiştirilmesinde Kullanılan Yöntemler	2	
Zihinsel Engelliler Zihinsel Engelin Tanınması Zihinsel Engelin Nedenleri Zihinsel Engelin Özellikleri	2	
Zihinsel Engelli Bireylerin Sınıflandırılması Gereksinim Duyulan Yardımın Boyutlarına Göre Seyrek Sınırlı Yoğun Yaygın Zihin Engelli Bireylerin Ağırlık Derecelerine Göre Hafif Düzey	2	8

Orta Düzey Ağır Düzey Çok Ağır Düzey Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Okullar Yönetmeliğine Göre Eğitilebilir Öğretilebilir Klinik Yardıma Muhtaç		
Zihinsel Engellilerin Düzeylerine Göre Gelişim Özellikleri ve Yaygınlık Oranları Zihinsel ve Bilişsel Bedensel Sosyal WHO' ya Göre Dünyada Yaygınlık Oranı Türkiye de Yaygınlık Oranı	6	
Zihinsel Engelin Önlenmesi Kadın Sağlığı Aile Planlaması Sağlıklı Çocuğa Sahip Olmaya Yönelik Eğitim Çalışmaları Akraba Evliliğindeki Riskler Sigara ve Alkol Kullanımı Hamilelik ve Emzirme Döneminde Beslenme Anne ve Çocuk Sağlığına Yönelik Bilgilendirme Duygusal Gelişimine Yönelik Aileyi Bilgilendirme ve Yönlendirme	2	12
Zihinsel Engelli Bireylerin Eğitiminde Kullanılan Model ve Yöntemler Doğrudan Öğretim Kaynaştırma Davranış Değişirme Bireysel ve Grup Öğretimi Problem Davranış Değişirme Teknikleri Etkili Öğretim Uyaran Kontrolü Kurmak	8	20

<p>Uyaran Kontrolü Transferini Sağlamak</p> <p>Etkililik-Verimlilik</p> <p>Sosyal Geçerlik</p> <p>Öğretim Düzenlemeleri</p> <p>YanlıSSız</p> <p>Artan ve Sabit Bekleme Süreli</p> <p>Giderek İpucunun Arttırılmasıyla ve Azaltılmasıyla Öğretim</p> <p>Davranış Öncesi İpucu ve Sınamayla Öğretim</p> <p>Davranış Öncesi İpucu ve Silikleştirmeye Öğretim</p> <p>Aşamalı Yardımla Öğretim</p> <p>Eşzamanlı İpucuyla Öğretim</p> <p>Doğal Öğretim Yöntemleri</p> <p>Akran Merkezli Öğretim</p>		
<p>Zihinsel Engellilerde Öğrenmenin Aşamaları</p> <p>Sistemantik Öğretimin Aşamaları</p> <p>Gözleyerek Öğrenme</p> <p>Hedeflenmeyen Bilgi Kazanımı</p> <p>Tek-Denekli Araştırma Modelleri</p> <p>Güvenirlik</p> <p>Verilerin Grafikselsel Analizi</p>	3	
<p>Zihinsel Engellilerde Erken Çocukluk Dönemi</p> <p>Önemi</p> <p>Amaçları</p> <p>Özellikleri</p> <p>Çocukların Zihinsel Özellikleri</p> <p>Bilişsel Özellikleri</p> <p>Sosyal Özellikleri</p> <p>Duyuşsal Özellikleri</p> <p>Bedensel Özellikleri</p> <p>Özel Eğitim Hizmetlerinin Çeşitleri</p> <p>Eve Dayalı</p> <p>Kuruma Dayalı</p>	5	18

<p>Eve ve Kuruma Dayalı Özel Eğitim Programları Dünyada Ülkemizde Aile Merkezli Özel Eğitim Program Uygulamaları Uzman Merkezli Aile Güdümlü Aile Odaklı Aile Merkezli Küçük Adımlar İletişim Becerileri, Gelişim Alanı ve Uygulama Becerileri Büyük Kas Gelişim Alanı ve Uygulama Becerileri Küçük Kas Gelişim Alanı ve Uygulama Becerileri Alıcı Dil Gelişim Alanı ve Uygulama Becerileri Kişisel ve Toplumsal Beceriler Gelişim Alanı ve Uygulama Becerileri</p>		
<p>Okul Öncesi Dönem Özel Eğitim Hizmetleri Önemi Amaçları Özellikleri Eğitim Ortamları</p>	2	
<p>Uygulamalı Davranış Analizi (U.D.A.) Davranışçı Yaklaşım Tanım İlkeler Davranışsal Amacın Kuralları ve Yazma Hedef Davranışları Belirleme Hedef Davranışı Tanımlama Davranış Türleri Anektod ve ABC Kaydı Hedef Davranışları Ölçme ve Kayıt Etme Davranış Ürünü Kaydı</p>	8	20

<p>Olay Kaydı</p> <p>Süre Kaydı</p> <p>Bekleme Süresi Kaydı</p> <p>Zaman Örneklemi Kaydı</p> <p>Teknikler</p> <p>Uygun Davranışları Artırma</p> <p>Uygun Olmayan Davranışları Azaltma</p> <p>Davranışın Edinim Düzeyleri</p> <p>İlk Edinim</p> <p>Akıcılık</p> <p>Sürdürme</p> <p>Genelleme</p>		
<p>Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlama</p> <p>Terimler ve Kavramlar</p> <p>Tanımı</p> <p>BEP Geliştirme Birimi Üyeleri</p> <p>BEP Geliştirme Birimi Üyelerinin Görevleri Nelerdir</p> <p>Başkan</p> <p>Gezerek Özel Eğitim Görevi Verilen Öğretmen</p> <p>Öğretmen</p> <p>Aile</p> <p>Özel Eğitime İhtiyacı Olan Birey</p> <p>Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)</p> <p>Eğitsel Tanılama, İzleme ve Değerlendirme Ekibi Temsilcisi</p> <p>Eğitim Programları Hazırlamakla Görevlendirilen Öğretmen</p> <p>Öğeleri</p> <p>BEP Geliştirme Sürecinin Basamakları</p> <p>Öğrenci Gereksinimlerinin Belirlenmesi</p> <p>Kontrol Listesi</p> <p>Eğitsel Performans</p> <p>Varolan Performans Düzeylerinin Belirlenmesi</p>	4	16

<p>BEP'in Amaçları ve Özellikleri</p> <p>Uzun Dönemli Amaçlar</p> <p>U.D.A. Belirleme Kuralları</p> <p>Bilişsel Alanla İlgili Hedefler</p> <p>Psiko-Motor Alanla İlgili Hedefler</p> <p>Duyuşsal- Soysal Alan</p> <p>Dil ve Konuşma</p> <p>İş ve Mesleki Beceriler</p> <p>Kısa Dönemli Amaçlar</p> <p>Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP)</p> <p>Öğretim Planının Desenlenmesi</p> <p>Gerekli Araç ve Gereçlerin Hazırlanması ve Hizmetlerin Oluşturulması</p> <p>Hizmetler Arasında Koordinasyonun Sağlanması</p> <p>Öğretim Planının Uygulanması</p> <p>Öğretimin Değerlendirilmesi</p> <p>Formal Testler</p> <p>İnformal Değerlendirme Teknikleri</p>		
<p>BEP'i Değerlendirme</p> <p>Yöntemler</p> <p>Sevk Etme (Gönderme) Formu</p> <p>Okul Kayıtları (Karne, Ruhsal Dosya....v.s)</p> <p>Standart Testler (Zeka, Başarı, Kişilik....v.s)</p> <p>Gelişimsel Ölçekler</p> <p>Kaba Değerlendirme Formları</p> <p>Kontrol Listeleri</p> <p>Ölçüt Bağımlı Testler</p> <p>Gözlem</p> <p>Görüşmeler</p> <p>Çalışma Örnekleri</p> <p>Danışma</p> <p>Aile Görüşmeleri</p>	6	8

Ölçüt Bağımlı Değerlendirme Sonuçları		
Doktor Raporları		
Sınıf/Ev/Çevre Gözlemleri		
Hazırladığı Ödevler		
Öğretmen Raporları ve Görüşmeleri		
Standart Test Sonuçları		
Okul Personelinin veya Ailenin Yaptığı Gözlemler		
Öğrencinin Kendisinden Alınan Bilgiler		
Kaynaklar		
Akademik Performans		
Sosyal - Duygusal Durum		
Motor Becerileri		
İletişim Durumu		
İşitme		
Görme		
Fiziksel		
Toplam	80	160
Genel Toplam	240	

ÖĞRETİM YÖNTEM TEKNİK VE STRATEJİLERİ

Programın hedeflerine ulaşmak için; aktif öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılacaktır. Katılımcılara eğitim ile ilgili ders notları elektronik ortamda verilecektir. Bu faaliyet, uzaktan eğitim yaklaşımı ile düzenlendiğinde modül programı kullanılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Kursiyerlerin başarısını değerlendirmek amacıyla 50 sorudan oluşan ve tüm konuları kapsayan çoktan seçmeli test sınavı yapılacak, 45 ve üzeri not alanlar başarılı sayılacaktır. Başarılı olanlara “Kurs Belgesi” (sertifika), başarısız olanlara istemeleri halinde “Kursa katılmış ancak başarısız olmuştur.” yazısı verilecektir.

Ek-7.4

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
Mesleki Gelişim Programı

ETKİNLİĞİN ADI

Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği (Tamamlama) Kursu 4

ETKİNLİĞİN AMAÇLARI

Bu faaliyeti başarı ile tamamlayan her katılımcı;

Zihin engellilerle iletişim becerisi kazanır.

Zihinsel engellilere kavram öğretimi yapar.

Zihinsel engellilere beceri öğretimi yapar.

Zihinsel engellilere okuma yazma ve Türkçe öğretimi yapar.

Zihin engelli bireylere matematik öğretimi yapar.

Özel eğitimde Aile eğitimleri verir.

ETKİNLİĞİN SÜRESİ:

Etkinliğin süresi 80 saat teorik, 60 saat uygulama olmak üzere 140 ders saatidir.

ETKİNLİĞİN HEDEF KİTLESİ:

Farklı alanlardan zihinsel engelliler sınıf öğretmenliğine geçmiş ve Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği (Tamamlama) 3 Kursunu başarı ile bitirmiş olanlar.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Bu faaliyet Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün talimatı olmadan mahalli olarak düzenlenemeyecektir. Bu program; sınıf öğretmeni veya farklı alan öğretmeni olup; alan değişikliği ile zihinsel engelliler sınıf öğretmenliğine atanan yada görevlendirilen ve daha önce düzenlenen Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği 3 kursunu başarı ile tamamlayan öğretmenlere, zihinsel engelliler sınıfı öğretmenliğinin gerektirdiği temel bilgi ve beceriyi kazandırmak amacıyla düzenlenmiştir.

Öğretim görevlileri öncelikle alan uzmanı akademisyenlerden oluşturulacaktır. Akademisyen bulunamaması durumunda doktoralı/ yüksek lisanslı

yada bu alanda daha önce hizmetiçi eğitimlere katılmış lisans mezunu branş öğretmenleri de görevlendirilebilecektir.

Toplam 140 ders saati olan etkinliğin; 80 ders saati teorik bilgilerden, 60 ders saati uygulama eğitiminden oluşmaktadır. Uygulama eğitimi alan öğretmeni nezaretinde özel eğitim kurum/ okul ya da özel eğitim sınıflarında tamamlattırılacaktır. Ancak daha önce özel eğitim kurumları bünyesinde özel rehabilitasyon merkezi veya özel eğitim okullarında görev yapmış olanların, görev yaptıkları her bir hafta 30 saat olmak üzere (belgelendirmeleri halinde) staj süresine sayılacaktır. Branş değiştirme ile ataması yapılan ve zihinsel engelliler sınıf öğretmeni olarak görev yapanların ise görev yaptığı her bir haftalık süre 30 saat uygulama yapmış olarak değerlendirilecektir. Yedi hafta zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği yapanlar uygulamayı tamamlamış sayılacak ve uygulama eğitiminden muaf tutulacaktır.

Sınıf ortamı katılımcıların etkin iletişim kurabileceği biçimde düzenlenecektir. Eğitim, internet bağlantılı bilgisayar ve projeksiyon cihazı ya da etkileşimli tahtanın bulunduğu eğitim ortamında gerçekleştirilecektir. Eğitim içerikleri uygun materyallerle desteklenecektir. Eğitim, konferans oturma düzeninde olan eğitim ortamında yapılacaktır. Katılımcı sayısı dikkate alınarak ortamda gerekli ışık ve ses düzeni sağlanacaktır. Katılımcı sayısı her eğitim ortamı için 40 kişiyi geçmeyecek şekilde oluşturulacaktır.

ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

Konuların Dağılım Tablosu

Konular	Saat	
	Teori	Uygulama
Zihin Engellilerde İletişim Becerileri İletişim Sözlü İletişim Zihin Engelli Çocuklarda Dil	10	18

<p>İletişim Ve Konuşma Sorunları</p> <p>Kavram Ve Tanımlar</p> <p>Dil, İfade Edici Dil</p> <p>Alıcı Dil Ve Konuşma Kavramları</p> <p>Dilin Özellikleri</p> <p>Dilin Bileşenleri ve Alt Bileşenleri</p> <p>Dilin Bileşenlerinin Birinde ve Etkileşiminde Olan Yetersizliklerin Çocuk Diline Etkisi</p> <p>Erken Bebeklik ve Okulöncesi Dil Gelişimi Sorunları</p> <p>Söz Öncesi İletişim Becerileri ve Değerlendirilmesi</p> <p>Okul Çağı Dil Öğrenme ve Okuma Yazma Sorunları</p> <p>Çocukta Dilin Biçim Gelişimi ve Biçimin Değerlendirilmesi</p> <p>Çocukta Dilin Anlam Gelişimi ve Anlamın Değerlendirilmesi</p> <p>Çocukta Dilin Kullanım Gelişimi ve Kullanımın Değerlendirilmesi</p> <p>Normal ve Zihin Engelli Çocukların İletişim Becerilerinin Karşılaştırılması</p> <p>İletişim Becerilerinin Kazandırılmasında Çağdaş Yöntemler</p> <p>Özel Eğitim Öğretmenlerinin Uygulayabileceği Öğretim Yöntemleri</p>		
<p>Zihinsel Engellilerde Kavram Öğretimi</p> <p>Tanımlar</p> <p>Kavramın İlişkili ve İlişkisiz Nitelikleri</p> <p>Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örnekleri</p> <p>Taksonomik Yapısı</p> <p>Kavram Öğretiminde Kullanılan Yöntemler</p> <p>Açık Sunu</p> <p>Doğal Dille Öğretim</p> <p>Basamaklandırılmış Öğretim</p> <p>Yanlıssız Öğretim</p>	18	12
<p>Zihinsel Engellilerde Beceri Öğretimi</p> <p>Tanımlar</p> <p>Beceri Alanları</p> <p>Beceri Analizi Üretme Yolları</p>	15	10

<p>Beceri Analizi Yapma</p> <p>Kullanılan İpuçları</p> <p>Karmaşık Becerilerin Öğretiminde Öncelik Becerileri Belirleme</p> <p>Ön Koşul Becerileri</p> <p>Büyük ve Küçük Kasların Kullanımını Gerektiren Beceriler</p> <p>El Göz Koordinasyonu</p> <p>Hareketleri Taklit Etme</p> <p>Görsel Dikkat</p> <p>Alıcı Dil</p> <p>İfade Edici Dil</p> <p>Temel Beceriler</p> <p>Özbakım,</p> <p>Sosyal Hayat</p> <p>Toplumsal Yaşam</p> <p>Günlük Yaşam Beceri</p> <p>Yöntemler</p> <p>İleri Zincirleme</p> <p>Tersine Zincirleme</p> <p>Tüm Beceri</p> <p>Basitten Karmaşığa</p> <p>Somuttan Soyuta</p> <p>Becerilerinin Öğretiminde Kullanılan İpuçları</p> <p>Sözel İpucu</p> <p>İşaret İpucu</p> <p>Model Olma</p> <p>Fiziksel Yardım</p>		
<p>Zihinsel Engellilerde Okuma Yazma ve Türkçe Öğretimi</p> <p>Okuma Yazmada Temel Kavramlar</p> <p>Okuma Yazmaya Hazırlık</p> <p>Okuma Yazma Öğretiminde Kullanılacak Yöntem ve Materyallerin Geliştirilmesi ve Uyarlanması</p> <p>Okumaya Hazırlanan Zihin Engellilere</p>	14	10

<p>Okuyabilen Zihin Engellilere</p> <p>Düzeltilici Okuma</p> <p>Değerlendirme</p> <p>Formal Süreçler</p> <p>İnformal Süreçler</p> <p>Okuma Yazma Öğretim Sürecini Planlama</p> <p>Okuma Yazma Öğretim Uygulamaları</p> <p>Eğitim Programlarında Okuma-Yazma Öğretimi</p> <p>Dil ve İletişim Becerileri Kazandırma Öğretim Yöntemleri</p> <p>Doğrudan Öğretim</p> <p>Doğal Dil Öğretim</p> <p>Çevrenin Yapılandırılmasına Dayalı Dil Öğretim</p> <p>Öğretim Süreçlerine Hazırlık</p> <p>Okumaya ve Yazmaya Ön Hazırlık</p> <p>Okuma Yazmaya Hazırlık Alanlarında Değerlendirme</p> <p>Araçları ve Öğretim Süreçleri Hazırlamak</p> <p>Okuma Yazma Yöntem ve Teknikleri</p> <p>Harf Temelli Okuma Yazma</p> <p>Hece</p> <p>Kelime</p> <p>Cümle</p> <p>Ses Temelli</p> <p>Öykü Yöntemi</p> <p>Karma</p> <p>Tabela Yöntemi</p>		
<p>Zihinsel Engellilerde Matematik Öğretimi</p> <p>Temel Beceriler</p> <p>Problem çözme</p> <p>İletişim</p> <p>Akıl yürütme</p> <p>İlişkilendirme</p> <p>Duyuşsal özellikler</p>	14	10

Psikomotor beceriler Öğrenme Alanları Matematik Becerilerinin Sırası ve Aşaması Sayılar ve İşlemler Geometri Ölçme Yöntem ve Teknikler Temel Yetenek Modeli Yaratıcı Model Yaratıcı Yöntem Tümevarım Keşfetme Öğretimi Doğrudan Öğretim Modeli Etkileşim / Basamaklandırılmış Öğretim Yap Basamağında Etkinliğin Düzenlenmesi Göster Basamağında Etkinliğin Düzenlenmesi Söyle Basamağında Etkinliğin Düzenlenmesi Yaz Basamağında Etkinliğin Düzenlenmesi		
Özel Eğitimde Aile Aileye İlişkin Temel Kavramlar Tanım Aile Yapıları Aile Özellikleri Ailenin Özel Eğitimdeki Rolü Özel Gereksinimi Olan Çocuğun Aileye Etkileri Aile Bireylerinin Tepkileri Anne Babaların Değişen Rollerini Özel Gereksinimi Olan Çocukların İhmali ve İstismarı Okul Aile İşbirliği Anne Baba Öğretmen İletişimi Anne Baba Katılımı Aile Eğitimi Programları	7	

Ölçme ve Değerlendirme (Sınav)	2	
Toplam	80	60
Genel Toplam		140

ÖĞRETİM YÖNTEM TEKNİK VE STRATEJİLERİ

Programın hedeflerine ulaşmak için; aktif öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılacaktır.

Katılımcılara eğitim ile ilgili ders notları elektronik ortamda verilecektir.

Bu faaliyet, uzaktan eğitim yaklaşımı ile düzenlendiğinde modül programı kullanılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Kursiyerlerin başarısını değerlendirmek amacıyla 50 sorudan oluşan ve tüm konuları kapsayan çoktan seçmeli test sınavı yapılacak, 45 ve üzeri not alanlar başarılı sayılacaktır.

Başarılı olanlara “Kurs Belgesi” (sertifika), başarısız olanlara istemeleri halinde “Kursa katılmış ancak başarısız olmuştur.” yazısı verilecektir.

Ek-8: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

Sayı : B.08.0.ÖEG.0.13.01.04-
Konu : Özel Alan Yeterlikleri

25 TEMMUZ 2008

BAKANLIK MAKAMINA

- İlgi: a) 17.04.2006 tarih ve B.08.0.ÖEG.0.13.01.04/1870 sayılı Bakanlık Onayı.
b) 04.06.2008 tarih ve B.08.0.ÖEG.0.13.01.04/1835 sayılı Bakanlık Onayı
c) 17.07.2008 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.02.04./005583 sayılı yazı.

Temel Eğitime Destek Programının Öğretmen Eğitimi Bileşeni kapsamında; “Öğretmen Yeterlikleri”nin belirlenmesi görevi Genel Müdürlüğümüz sorumluluğuna verilmiştir.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 45’inci maddesi dayanak alınarak, eğitim sürecindeki tüm paydaşların katkı ve katılımları ile Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan, tüm öğretmenlerin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerine ilişkin “**Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri**” ilgi (a) Bakanlık Onayı ile ilköğretim kademesi öğretmenlerinin kendi alanlarında sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerine ilişkin “**Özel Alan Yeterlikleri**”nden Türkçe ve İngilizce Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri ilgi (b) Bakanlık Onayı ile yürürlüğe konulmuştur.

Görme, işitme ve zihinsel engelli öğrencilere yönelik gezerek özel eğitim görevi yapan özel eğitim öğretmenleri ile okul öncesi öğretmenleri dahil, ilköğretim kademesinde geriye kalan 14 alana ilişkin özel alan yeterlikleri ise Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının ilgi (c) yazısı ile uygun bulunmuştur. Böylece ilköğretim kademesi öğretmenlerine dönük özel alan yeterlikleri tamamlanmış bulunmaktadır.

Ekte yer alan 14 alana ilişkin **Özel Alan Yeterlikleri**’nin; uygulanmak ve alınan geri bildirimler doğrultusunda güncellenip geliştirilmek üzere;

- Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde,
- Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında,
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde,
- Öğretmenlerin seçiminde,
- Öğretmenlerin iş başarımlarının, performanslarının değerlendirilmesinde,
- Öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde

Adres : M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü
Milli Müdafaa Cad. No: 6/3 Bakanlıklar/ANKARA
Tel : 0 312 417 50 70 /4164 **Faks**: 0312 425 30 94
E-Posta : Ovegm@meb.gov.tr **Int.Adresi** : www.meb.gov.tr.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

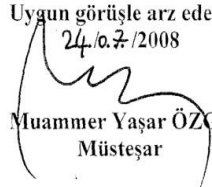
Sayı : B.08.0.ÖEG.0.13.01.04-2394
Konu : Özel Alan Yeterlikleri

kullanılması bakımından yürürlüğe konulması gerekli görülmektedir.
Makamlarımızca da uygun bulunması halinde olurlarımıza arz ederim.

Ömer BALİBEV
Genel Müdür

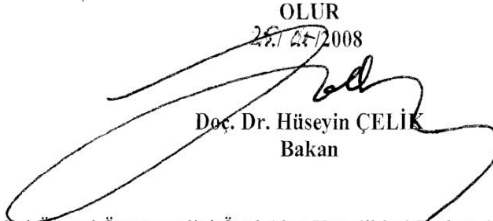
Uygun görüşle arz ederim.

24.07/2008

Muammer Yaşar ÖZGÜL
Müsteşar

OLUR

25.7.2008

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Bakan

EKLER:

- 1- Okul Öncesi Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 14 sayfa)
- 2- Özel Eğitim Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (3 adet, 26 sayfa)
- 3- Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 17 sayfa)
- 4- Fen Bilgisi Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 14 sayfa)
- 5- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 11 sayfa)
- 6- Görsel Sanatlar Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 11 sayfa)
- 7- Teknoloji Tasarım Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 17 sayfa)
- 8- Beden Eğitimi Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 15 sayfa)
- 9- Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 13 sayfa)
- 10- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğrt.Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 14 sayfa)
- 11- Matematik Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 12 sayfa)
- 12- Müzik Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Taslağı (1 adet, 16 sayfa)

21/07/2008 Eğt.Uzm : Y.Z.GÜLDERE
21/07/2008 Dai. Bşk. : M.ÖZCAN
21/07/2008 Gen.Md.Yrd. : N.CANTÜRK
22/07/2008 Müst.Yrd. : R.İŞİK

Adres : M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü
Millî Müdafaa Cad. No: 6/3 Bakanlıklar/ANKARA
Tel : 0 312 417 50 70/4164 Faks: 0312 425 30 94
E-Posta : Oyegm@meb.gov.tr Int.Adresi : www.meb.gov.tr

T.C
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.08.0.TTK.0.01.02.04-
KONU : Özel Alan Yeterlikleri

17.07.2008*005583

Dr. M. Özcan
Beriği
18/07
[Signature]

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 20/06/2008 tarihli ve B.08.0.ÖEG.0.13.01.04/2008 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde gönderilen Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında oluşturulan "Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterlikleri"nden "Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Görsel Sanatlar Öğretmenliği, Teknoloji Tasarım Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği (zihinsel, işitme ve görme engelliler), Matematik Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği Yeterlikleri" Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Söz konusu yeterliklerin uygulanmak ve alınan geri bildirimler doğrultusunda güncellenip geliştirilmek üzere; öğretmen politikalarının belirlenmesinde, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde, seçiminde, iş başarımlarının ve performanslarının değerlendirilmesinde, kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılması Kurulumuzca uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

[Signature]
Dr. Muammer YILDIZ

Talim ve Terbiye Kurulu Başkan V.

EKLER:
1. Özel Alan Yeterlikleri (14 Adet)

ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ	18 Temmuz 2008
Numara:	1175

EĞİTİME
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
H A T T I

Tel : (0312) 212 65 30-(10 Hat)

Fax : (0312) 213 39 62

(0312) 213 78 36

e-posta : ttkb@meb.gov.tr

İnternet

Teknikokullar 06330 ANKARA

TC
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

**ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENİ
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

KISA DÖNEM TEKNİK DANIŞMAN

Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK Gazi Üniversitesi – Ankara

HAZIRLAMA KOMİSYONUNDA GÖREV ALANLAR

Hasan KIŞ	Çağdaş Eğitim Uygulama Merkezi - Ankara
Dündar COŞKUN	Necatibey İÖO - İzmir
Adnan ÜRERER	Tülay Aktaş İşitme Eng. İÖO - İzmir
Eyüp Tezcan KÖSE	Abdurrahman Gazi İÖO - Van
Serkan İŞİTMEZ	Mithat Enç Görme Engelliler İÖO - Ankara
Bilge ÇETİNPOLAT	Göreneller İÖO - Ankara
Şule DOĞANOĞLU	Özel Eğ.Reh.ve Dan.Hz.Gn.Md. - Ankara
Hediye SADE	Ahmet Ragıp Üzümcü İÖO - İzmir
E.Songül ÖZGÜR	Cumhuriyet İÖO - Ankara
Raziye ERDEM	Özel Eğ.Reh.ve Dan.Hz.Gn.Md. - Ankara
Çiğdem Y.EROĞLU	Hazar İÖO - Ankara
Ergül ADIGEZER	Yavuz Sultan Selim İÖO - Ankara
Nurten TEKİN	Mimar Kemal İÖO - Ankara

ÖYEGM, Ankara
2008

GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Nitelikli, üretken, bilime ve sanata değer veren, toplumsal değerlerimizi özümsemiş bireyler yetiştirebilmemiz, bizim niteliklerimize ve sahip olduğumuz yeterliklerin farkında oluşumuza ve bunları sürekli olarak geliştirme çabamıza bağlıdır. Eğitim öğretim sürecinin çok değişkenli ve karmaşık yapısı nedeniyle, meslektaşlarımızın gelişim alanlarını belirlemede güçlük çektiklerini bilmekteyiz. Bu değişkenler arasında öğretim programları, okulun fiziksel koşulları, öğrencilerin bireysel özellikleri ve en önemlisi öğretmenlerin farklı niteliklere sahip olmaları sayılabilir.

Öğretmenin kendi gelişim alanını belirleyip, bu alanda gelişimini sağlamak için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren “**Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri**” ve ilköğretim kademesi öğretmenlerine yönelik “**Özel Alan Yeterlikleri**” geliştirilmiştir. Bunlardan Özel Alan Yeterlikleri, alanınıza özgü olarak, sizlere gelişim hedefleri göstermek için hazırlanmıştır. Genel ve Özel Alan Yeterlikleri bir bütün teşkil eder ve birlikte değerlendirilmeyi gerektirir.

Geliştirilen Özel Alan Yeterliklerinde;

- yeterlik alanı,
 - kapsam
 - yeterlikler
 - performans göstergeleri
- bulunmaktadır.

Yeterlik Alanı

Kapsam

Yeterlikler

Performans Göstergeleri

A1 Düzeyi A2 Düzeyi A3 Düzeyi

Yeterlik

Yeterlik

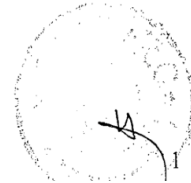
Yeterlik

Yeterlik

Her bir yeterlik için, A1, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergeleri belirlenmiştir. Performans göstergelerinde özel eğitim programı esas alınmıştır.

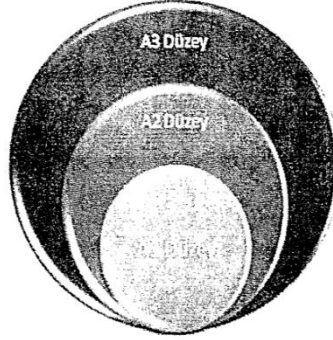
A1 düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 düzeyi: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

A3 düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir.

A3 düzeyi, A2 ve A1 düzeylerini, A2 düzeyi de A1 düzeyini kapsar. Performans göstergelerinin A3 düzeyi, en üst düzey olarak gösterilmişse de gelişimin üst sınırı değildir.

Ülkemizde ilköğretim çağındaki özel gereksinimli çocuklar, kendileri için düzenlenmiş ilköğretim okullarında ve ilköğretim okulları bünyesindeki özel sınıflarda, özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerinden faydalanmaktadır. Özel eğitim ve destek eğitim hizmetleri, bu alanda yetişmiş öğretmenler tarafından sunulmaktadır.

Bu çalışma, Görme/İşitme/Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği kadrosuna atandıktan sonra Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenin; bilgi, beceri ve tutumlarıyla ilgili sahip olması ve gerçekleştirmesi beklenen özel alan yeterlikleridir.

Görme/İşitme/Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmeni'nden, uğraş alanındaki çocukların ve uygulanan programların özelliği gereği Sınıf Öğretmenliği ve Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenin özel alan yeterliklerine sahip olmaları beklenmektedir.

Ülkemizde bir ilk olarak, katılımcı anlayışla hazırlanan öğretmen yeterlikleri, uygulamadan belli aralıklarla alınacak geri bildirimlerden, gelişiminize ilişkin yaptığımız çalışmalardan, eğitim alanındaki yeniliklerden, öğretmen yeterliklerine ilişkin yapılan bilimsel çalışmaların bulgularından faydalanarak, Bakanlığımızca, ilgili kurumlarla işbirliği içinde sürekli geliştirilecek ve güncellenecektir.

**ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN)
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	1-İLETİŞİM VE SOSYAL BECERİLER		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; zihinsel engelli öğrencilere kendini ifade etme ve bulunduğu ortama uygun davranış becerileri kazandırma ve akranlarının sosyal kabulünü sağlama uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Zihinsel engelli öğrencilere iletişim ve sosyal beceriler kazandırabilme	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencilere iletişim ve sosyal becerilerin öğretimi için yapılandırılmış ortamlar düzenler. Zihinsel engelli öğrencinin iletişim ve sosyal becerileri öğrenmesinde, doğal ortamda ortaya çıkabilecek fırsatlardan yararlanmasına yönelik etkinlikler düzenler. İletişim ve sosyal becerilerin kazandırılmasına yönelik örnek etkinlikler planlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencilere iletişim ve sosyal becerilerin akranları aracılığıyla kazandırılması için öğretmenlere ve sınıftaki öğrencilere rehberlik eder. İletişim ve sosyal becerileri öğrenen zihinsel engelli öğrencinin bu becerileri gösterebileceği değişik fırsatların oluşturulmasında, öğretim ortamlarının geliştirilmesinde örnek etkinliklerle öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilere iletişim ve sosyal becerilerin kazandırılmasında okuldaki yönetici ve öğretmenlere öğretim ortamları geliştirebilmeleri için seminer ve sunu gibi etkinlikler düzenler. Öğrencilerin günlük yaşamda bağımsız iletişim ve sosyal beceriler geliştirmelerinde ailelere yönelik eğitici etkinlikler düzenler. İletişim ve sosyal becerileri sınırlı öğrencilerin özel gündelik etkinliklere katılımına yönelik olarak öğretmenlere ve velilere rehberlik eder.
2. Zihinsel engelli öğrencinin sosyal kabulünü sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencinin yapabildiği ve güçlü yaşadığı alanlar hakkında sınıf öğretmenini ve akranlarını bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. Zihinsel engelli öğrencinin akranlarıyla etkileşime geçmelerini sağlayarak karşılıklı yardım etme yollarını tanıtmaya yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlerin ve öğrencilerin zihinsel engelli öğrencilerin bazı alanlarda yaşadıkları güçlüklerin üstesinden ek yardıma gelebildiklerini anlamalarını sağlayacak etkinlikler planlar. Zihinsel engelli öğrencilerin sosyal kabulünü arttırmak için akranlarıyla yardımlaşmalarına fırsat oluşturma konusunda öğretmenlere rehberlik eder. Zihinsel engelli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmak için bulunduğu okuldaki personel, öğrenci ve ailelere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Özel günlerde, çevre kaynakları kullanarak engelli bireylerin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik etkinlikler düzenler. Öğrenci, öğretmen ve velilerin toplumda değişik alanlarda sosyal kabulünü sağlamış olan zihinsel engelli bireyleri tanımlarına yönelik tanışma ve tanıma etkinlikleri düzenler. Zihinsel engelli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmak için sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılmasında yönetici, öğretmen ve ailelere rehberlik eder.

3

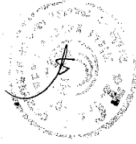
**ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN)
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRETİM PROGRAMINI UYARLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; öğrencilerin akademik ve akademik olmayan alanlarda yapabildiklerini belirleme ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP) hazırlama uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Zihinsel engelli öğrencilerin akademik ve akademik olmayan alanlarda yapabildiklerini belirleyebilme	<ul style="list-style-type: none"> Akademik ve akademik olmayan alanlarda mevcut görüşme formları ile kontrol listelerini uygular/geliştirir. Standartlaştırılmış bağıl ve öğretmen yapımı testlerin uygulanması sonucunda hazırlanan raporları yorumlar. Öğretim öncesi, öğretim sırasında ve sonrasında öğrencinin özelliğine uygun ölçü araçlarını kullanarak öğrencilerin eğitimsel gereksinimlerini belirler. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencinin farklılaşan gereksinimleri doğrultusunda ayrıntılı olarak değerlendirmelerde bulunur. Zihinsel engelli öğrencinin öğretim sırasında ve sonrasında değerlendirilmesinde kullanılabilecek ölçme araçları hazırlaması konusunda öğretmenlere rehberlik eder. Zihinsel engelli öğrencinin farklılaşan eğitim gereksiniminin planlanmasında öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Akademik ve akademik olmayan alanlarda yapabildiklerini ve eğitimsel gereksinimlerini belirlemeye yönelik örnek geliştirir. İhtiyaç duyulması durumunda zihinsel engelli öğrencinin sınıftaki akranların farklılaşan eğitimsel gereksinimlerini karşılamaya yönelik kaynak odanın düzenlenmesi ve çalışmaların planlanması konularında ilgilileri yönlendirir.
2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) na göre Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP) uygulayabilme	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrenci için yapılmış BEP doğrultusunda hazırlanan BÖP'ü akranları için hazırlanan eğitim programı ve planlarla uyumlu hale getirir. BÖP'te belirtilen yöntem ve stratejilere uygun öğretim materyalleri hazırlayarak bunların kullanımını konusunda öğretmenleri bilgilendirici etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrenci için hazırlanmış BÖP'ün uygulanması sırasında ortaya çıkan yeni gereksinimlere göre öğretim amaçlarını belirleyerek BEP' da gerekli düzenlemeleri yapar. Zihinsel engelli öğrencide ortaya çıkan yeni gereksinimlere göre geliştirilmiş BÖP'e uygun öğrenme ortamları düzenleme konusunda ilgili öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Okulda özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitimsel gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilebilecek değerlendirme araç ve yöntemler konusunda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik bilgilendirme etkinlikleri düzenler.

4

**ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN)
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

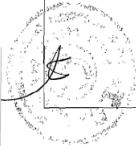
Yeterlik Alanı	3-OKUL, AİLE VE DİĞER MESLEK ALANLARI İLE İŞBİRLİĞİ YAPMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; sınıf öğretmenini, alan öğretmenlerini, okul yöneticilerini, aileyi ve diğer uzmanları bilgilendirmeyi ve onlarla iş birliği yapabilme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Zihinsel engelli öğrenciyle ilgili eğitim sürecinde yapılacak uyarlamalar ile mevzuat konusunda sınıf öğretmenini, alan öğretmenini, okul yöneticilerini bilgilendirme ve diğer uzman kişilerle iş birliği yapabilme	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenleri ve okul yöneticilerini zihinsel engelli öğrencinin düzeyine uygun öğretim süreç ve materyallerinin uyarlanması konusunda bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. Zihinsel engelli öğrencinin eğitim öğretimden yararlanmasına ilişkin yasa ve yönetmelikler hakkında öğretmenleri ve okul personelinin bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencinin eğitsel ihtiyaçlarının karşılanmasında BEP biriminin işbirliği ve eşgüdümünde çalışmalarını sağlar. Zihinsel engelli öğrencilerle ilgili yapılan yasal düzenleme ve değişikliklerin yorumlanmasında aile, okul yönetimi, öğretmenler ve okulun diğer personelinin bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında karşılaşılan eksiklikler ile ilgili önerilerini yetkililere iletir. Özel eğitime ilişkin yasa ve yönetmelikleri açıklayıcı toplantı ve seminer gibi etkinlikler düzenler.
2. Zihinsel engelli öğrencinin eğitim sürecinin sürekliliği ve özel eğitime ilişkin hak ve sorumlulukları konusunda aileyi rehberlik edebilme	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencinin eğitsel ihtiyaçlarını karşılayacak özel eğitim ve destek eğitim hizmetleri konusunda aileyi bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. Zihinsel engelli öğrencinin eğitim öğretimine ilişkin hak ve sorumlulukları konusunda aileyi bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencinin yapabildiklerini ve eğitim ihtiyaçlarını dikkate alarak, ailede çocuğa yönelik olumlu beklentilerin oluşturulmasında rehberlik eder. Zihinsel engelli öğrenciye yönelik eğitim sürecinin okul dışında da sürdürülmesi amacıyla ailenin eğitime etkin katılımını sağlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencilerin aileleri ile etkileşim gruplarının oluşturulmasında okul yönetimi ve aileleri yönlendirir. Zihinsel Engelli öğrenciler hakkında kamuoyu bilinci oluşturulması amacıyla etkinlikler düzenlenmesinde ailelere rehberlik eder.

5

**ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN)
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	4-DAVRANIŞ YÖNETİMİ		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; öğrencinin öğretim etkinliklerine katılımını düzenlemeyi ve sınıfta oluşan davranış problemlerini yönetebilme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Zihinsel engelli öğrencinin öğretim etkinliklerine katılımını düzenleyebilme	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencideki davranış problemlerinin nedenlerini belirleyerek çözümüne ilişkin düzenlemeler yapar. Problem davranışların nedenleri hakkında öğretmenlere rehberlik eder. Zihinsel engelli öğrencinin olumlu davranışlarının ödüllendirilmesi durumunda, olumsuz davranışlarının azalacağı konusunda öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencinin istenik davranışlarının sürekliliğinin sağlanması için, planlama ve uygulama basamaklarında öğretmenlere rehberlik eder. Zihinsel engelli öğrencinin öğretim etkinliğine akranlarıyla katılımını sağlayacak ortamların hazırlanmasında öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Okuldaki tüm öğrencilerin öğretim etkinliklerine katılımını sağlayan düzenlemeler konusunda öğretmenlere rehberlik eder.
2. Zihinsel engelli öğrencinin ve akranlarının öğretimsel etkinliklere katılımını engelleyen problem davranışları yönetebilme	<ul style="list-style-type: none"> Zihinsel engelli öğrencinin benlik saygısını geliştirmek ve öğretim sürecine katılımını arttırmak için olumlu pekiştirici verilmesi ve dönütler sağlanması konusunda öğretmenleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. Zihinsel engelli öğrencinin kaygı ve güçlükler yaşamasını önleyebilmek için uygun zorlukta öğretimsel yaşantıların oluşturulması konusunda öğretmenleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. Uygun olmayan öğrenci davranışlarını azaltmak için Davranış Sağaltım Planı hazırlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencinin problem davranışlarını sonlandırmak için Davranış Sağaltım Planının uygulanmasında öğretmenlere rehberlik eder. Problem davranışların oluşumunu önlemek amacıyla sınıf ortamında yapılabilecek düzenlemeler hakkında öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Okuldaki tüm öğrencilerin olumlu davranışlarını arttırmaya yönelik yapılabilecek düzenlemelerle ilgili öğretmenlere rehberlik eder.

6

**ZİHNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN)
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; Zihinsel engelli öğrencilerin öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme	<ul style="list-style-type: none"> Sahip olduğu mesleki yeterliklerini belirlemek için öz değerlendirme yapar. Mesleki yeterliklerini belirlemeye yönelik uygulamalarını kayıt altına alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlik mesleği yeterlikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar Meslektaşlarının eleştirileri ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler. 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki yeterliklerini belirlerken veli, öğrenci, meslektaş, yönetici ve ilgili meslek alanları görüşlerinden yararlanır.
2. Özel Eğitime ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitimi desteklemek amacıyla çeşitli yayınları takip etmede isteklidir. Alanıyla ilgili etkinliklerini izler. Bireysel mesleki gelişim planını oluşturur. 	<ul style="list-style-type: none"> Diğer özel eğitim alanlarında da kendini geliştirir. İlgi duyduğu özel eğitim ile ilgili diğer alanlarda eğitim alır. Özel eğitim ile ilgili kavramların yanlış kullanımına ve alanla ilgili yapılan yanlış uygulamalara karşı duyarlı davranır. Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiyi kullanır. Özel eğitim ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerdeki değişimleri ve gelişmeleri izler. 	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitim ile ilgili etkinlikler düzenleyerek çevresiyle paylaşır. Konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlerde bildiriyle, posterle veya konuşmacı olarak yer alır. Özel eğitim ile ilgili kaynak ve dokümanları inceleyip derleyerek kullanabileceği arşiv oluşturur. Özel eğitimin en az bir alanında akademik düzeyde çalışmalar yapar Konuşma ve yazma düzeyinde en az bir yabancı dil bilir. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında karşılaştığı eksikliklere yönelik çözüm önerileri geliştirir.
3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanabilme	<ul style="list-style-type: none"> Özel Eğitim süreci ve uygulamalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin gerekliliğinin farkındadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine göre hazırlanmış özel eğitime yönelik proje ve makale gibi ürünler ortaya koyar.

7

**ZİHNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN)
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; Zihinsel engelli öğrencilerin öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
4. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilme.	<ul style="list-style-type: none"> Bilişim teknolojilerinin kullanımının, birey ve toplum açısından önemi hakkında görüş ve deneyimlerini çevresiyle paylaşır. 	<ul style="list-style-type: none"> Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla arama motorlarını, internet sitelerini- portallarını ve veri tabanlarını kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilişim teknolojileri araçlarını öğrencileri, meslektaşlarıyla, yöneticilerle, ailelerle ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanır.

8

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

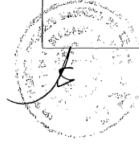
Yeterlik Alanı	1-İLETİŞİM VE SOSYAL BECERİLER		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; işitme engelli öğrencilere, dinleme ve konuşma becerileri kazandırabilme ve sosyal kabulünü sağlayabilme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. İşitme engelli öğrencilere, dinleme ve konuşma becerileri kazandırabilme	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencinin etkili iletişim becerilerini kazanımına yönelik yöntem ve teknikleri kullanır. Okulda işitme engelli öğrencilerin dinleme ve konuşma becerisi kazanmalarına olanak sağlayıcı kişisel eğitim için gerekli ortamları düzenler ve materyalleri hazırlar. İşitme engelli öğrencilerin eğitimde kullandığı işitme cihazlarının kontrolü, verimli kullanımı ve kullanırken dikkat edilmesi gerekenlere yönelik dokümanları gerektiğinde ilgililerle paylaşmak üzere dosyasında bulundurur. 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrenciye etkili iletişim becerilerinin nasıl kazandırılacağı konusunda öğretmenlere yönelik bilgilendirme etkinlikleri düzenler. Öğrencinin sahip olduğu dil gelişim düzeyini belirleyerek raporlaştırır ve sonuçları öğretmenlerle paylaşır. İşitme engelli öğrencilerin eğitimde kullandığı işitme cihazları ve ekipmanlarının kullanımı hakkında ailelere ve öğretmenlere yönelik bilgilendirme etkinlikleri düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencinin dil gelişim düzeyine uygun diyalogların kurgulanması için öğretmenlere ve ailelere yönelik eğitici etkinlikler düzenler. Kullanılan çeşitli iletişim yöntemleri konusunda öğrenci, öğretmen ve ailelere rehberlik eder.
2. İşitme engelli öğrencinin sosyal kabulünü sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencinin sosyal kabulünü artıran ortamların düzenlemesine yönelik etkinlikler planlar. Sınıftaki diğer öğrencilerin, işitme yetersizliği ve etkilerini anlayabilmeleri için bilgilendirici etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlerin ve öğrencilerin işitme engelli öğrencilerin bazı alanlarda yaşadıkları güçlüklerin üstesinden gelebileceklerini öğretmenlerin ve sınıftaki diğer öğrencilerin anlamasını sağlayacak etkinlikler planlar. İşitme engelli öğrencinin diğer öğrencilerle ortak çalışmasını sağlayacak etkinlikler düzenler. İşitme engelli öğrencilerin sosyal kabulünü artırmak için bulunduğu okuldaki personel ve öğrencilerle işbirliği yaparak ortam düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Akademi, sanat, spor ve iş yaşamı gibi alanlarda başarılı olan, çevreye uyum sağlamış olan işitme engelli bireylerin sınıfa davet edilmesi veya ziyaret edilmesi gibi etkinlikler düzenler. Öğrencinin işitme kaybının kabulünde, işitme engelli öğrencinin ve anne babasının kabul süreçlerine rehberlik eder. Okulda engelli nedeniyle yeterince kabul edilmeyen öğrencilerin sosyal kabulüne ilişkin seminerler düzenler.

3

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRETİM PROGRAMINI UYARLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; işitme engelli öğrencinin akademik ve akademik olmayan disiplin alanlarında yapabildiklerini belirleme ve değerlendirme, gereksinimine göre öğretim programını ve öğretim süreçlerini uyarlama ve zenginleştirme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Bireyselleştirilmiş eğitim programını (BEP) geliştirme, uygulama ve değerlendirme yöntemleri uygulayabilme	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrenci için yapılmış Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) doğrultusunda hazırlanan Bireyselleştirilmiş Öğretim Planını (BÖP) akranları için hazırlanan eğitim programı ve planlarla uyumlu hale getirir. Ders materyallerini öğrencinin dil gelişim düzeyine göre hazırlar. Değerlendirme yöntemlerini işitme engelli öğrencilere uygun olacak şekilde hazırlar. İşitme engelli öğrencinin değişen eğitim gereksinimlerine göre BEP' da yeni düzenlemeler yapar. 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıfta uygulanan öğretim yöntemleri ile işitme engelli öğrencilerin öğrenim süreçlerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin düzenlenmesi konusunda öğretmenlere rehberlik eder. Bireysel Öğretim Planında (BÖP) yer alan öğretim süreçleri konusunda öğretmenlere zümre çalışmalarında rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıfta uygulanan öğretim yöntemleri ile işitme engelli öğrenciler için kullanılan öğretim yöntem, teknik ve değerlendirme süreçleri hakkında seminer ve konferans gibi etkinlikler düzenler.
2. Akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde öğrenciyi değerlendirme sürecini geliştirebilme	<ul style="list-style-type: none"> İşitsel olmayan değerlendirme süreçlerine ilişkin öğretmenlere yönelik bilgilendirme etkinlikleri düzenler. Öğrencinin dinleme düzeyini belirleyerek sınıf ve okul ortamında düzenlemeler yapar. 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme kalıntısından yararlanılarak yapılacak dinleme eğitimi çalışmalarını planlanması konusunda öğretmenlere rehberlik eder. İşitme kalıntısından az yararlanan öğrenciler için, dinleme eğitiminin yanında dudaktan okuma ve işaret alfabesi gibi yöntemleri kullanılması için planlama ve düzenlemeler konusunda rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme kalıntısından yararlanılarak yapılacak dinleme eğitimi uygulamalarında ilgili öğretmenlere rehberlik eder. İşitme kalıntısından az yararlanan öğrenciler için uygun yöntem ve tekniklerin uygulamasında ilgili öğretmenlere rehberlik eder.

4

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRETİM PROGRAMINI UYARLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; işitme engelli öğrencinin akademik ve akademik olmayan disiplin alanlarında yapabildiklerini belirleme ve değerlendirme, gereksinimine göre öğretim programını ve öğretim süreçlerini uyarlama ve zenginleştirme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
3. Tıbbi ve eğitsel yönlendirme raporlarını yorumlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> BEP hazırlama sürecinde işitme kalıntısını odyogramdan okur ve yorumlar. BEP hazırlama sürecinde eğitsel değerlendirme ve yönlendirme raporlarını yorumlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Tıbbi değerlendirme raporlarının yorumlanmasında öğretmenlere ve diğer ilgililere rehberlik eder. Eğitsel değerlendirme ve yönlendirme raporlarının yorumlanmasında öğretmenlere ve diğer ilgililere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencinin işitme düzeyine uygun, öğretme-öğrenme sürecine ilişkin farklı uygulamalar önerir. Eğitsel değerlendirmenin, öğrenci başarısına etkisi ile ilgili olarak öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere toplantı ve seminer gibi etkinlikler düzenler.

5

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	3-OKUL, AİLE VE DİĞER MESLEK ALANLARI İLE İŞBİRLİĞİ YAPMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; sınıf öğretmenini, branş öğretmenlerini, okul yöneticilerini ve aileyi bilgilendirme ve tüm ilgililerle işbirliği yapabileceği uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. İşitme engelli öğrencilerin eğitimindeki yasal hak ve sorumlulukları bilgisine sahip olabilmeye.	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında okul idaresini, öğretmenleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. İşitme engelli öğrenciye karşı sorumlulukları konusunda okul idaresini, öğretmenleri ve aileleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitim ile ilgili zaman içinde farklılaşan yasa ve yönetmelikleri izler ve dosyasında bulundurmaya. Yasa ve yönetmeliklerdeki değişiklikler hakkında öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak işitme engelli olan öğrencilerin hak ve sorumlulukları ile ilgili bilgilendirme çalışmalarına destek verir. Özel eğitimle ilgili kaynak ve dokümanları toplar ve arşiv oluşturur. Yasa ve yönetmeliklere uygun olarak işitme engelli öğrenciler için en az kısıtlayıcı ortamı göz önünde bulundurarak İl Özel Eğitim Kurulu'na yerleştirme raporu ve uygulanan BEP hakkında geri bildirim verir.
2. İşitme engelli öğrencilerin eğitsel gereksinimlerini karşılamak amacıyla aile ve çevre ile etkin iletişim ve iş birliği kurabilmeye.	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencilere eğitsel ve destek hizmetleri sağlayan çeşitli meslek elemanlarının sorumluluk ve rollerine uygun yasa ve yönetmelikleri izler ve gerektiğinde ilgililerle paylaşmak üzere dosyasında bulundurmaya. Özel eğitimle ilgili kurum ve kuruluşların işlevleri hakkında öğretmenleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencilere eğitsel ve destek hizmetleri sağlayan çeşitli meslek elemanlarıyla iş birliğinde bulunur. Özel eğitimle ilgili kurum ve kuruluşların işlevleri hakkında öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi akustik ortamın düzenlenmesi için mevcut okul ortamında yapılabilecek uyarlamalar konusunda okul yönetimiyle iş birliği yapar. Özel eğitimle ilgili kurum ve kuruluşların işlevleri hakkında öğretmenleri ve aileyi bilgilendirerek okul dışı etkinliklerinin planlanması ve uygulanması için ailelere ve öğretmenlere rehberlik eder.

6

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	3-OKUL, AİLE VE DİĞER MESLEK ALANLARI İLE İŞBİRLİĞİ YAPMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; sınıf öğretmenini, branş öğretmenlerini, okul yöneticilerini ve aileyi bilgilendirme ve tüm ilgililerle işbirliği yapabilme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
3. İşitme cihazı ve kulak sağlığı rutin kontrolleri konusunda ilgili kişi ve kurumlarda işbirliği yapabilme.	<ul style="list-style-type: none"> İşitme cihazının günlük kontrolünün önemi konusunda öğretmene rehberlik eder. Belirlenen kulak rahatsızlığı ve işitme cihazı sorunu ile ilgili öğretmeni ve veliyi bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencinin işitmesinde her zamankinden farklı bir durum gözlemediğinde, aileyle görüşerek KBB ve Odyoloji bölümleriyle işbirliği yapması gerektiği konusunda rehberlik eder. İşitme cihazları ve Odyoloji konularında yapılan seminer ve konferanslara katılır 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme cihazları ve Odyoloji konularındaki yeni gelişmeler hakkında ailelere ve öğretmenlere yönelik bilgilendirme toplantıları düzenler.

7

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	4-DAVRANIŞ YÖNETİMİ		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; işitme engelli öğrencinin sınıftaki öğretim etkinliklerine katılımını düzenlemeyi ve sınıfta oluşan davranış problemlerini yönetebilme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. İşitme engelli öğrencinin öğretim sürecine katılımını sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencinin öğretim süreçlerine katılımını kolaylaştıran düzenlemeler yapar. İşitme engelli öğrencinin benlik saygısını geliştirmek ve derse katılımını arttırmak için pekiştirici verileri ve geribildirimler sağlanması konusunda öğretmenleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> İşitme engelli öğrencinin öğrenme süreçlerine katılımını kolaylaştıran düzenlemeler ile ilgili öğretmene rehberlik eder. İşitme engelli öğrencinin benlik saygısını geliştirmek ve derse katılımını arttırmak için pekiştirici verileri ve geribildirimler sağlanması konusunda öğretmenlere ve işitme engelli öğrencinin akranlarına rehberlik eder. Bağımsız çalışma becerileri kazandırma yöntemleri ve verilecek desteğin önemi hakkında öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilerin öğretim etkinliklerine katılımını kolaylaştıracak düzenlemelerde ilgili öğretmenlere yönelik eğitici seminer ve konferans gibi etkinlikler düzenler.
2. İşitme engelli öğrencinin sınıfta kendisinin ve akranlarının öğrenmesini engelleyen davranış problemlerini yönetebilme	<ul style="list-style-type: none"> Davranış problemlerinin sınıf ortamı düzenlemeleriyle ilgili olan nedenlerini belirler ve öğrenme ortamlarında gerekli düzenlemeleri yapar. Uygun olmayan öğrenci davranışlarını azaltmak için Davranış Sağaltım Planı hazırlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıftaki davranış problemlerinin çözümüne ilişkin işlevsel değerlendirmeye dayalı düzenlemelerde öğretmenlere rehberlik eder. Davranış Sağaltım Planında olumlu davranışların artırılması ile ilgili sürekliliğin planlanması ve uygulamasında öğretmene rehberlik eder. Öğretmenlere, istedik davranışların artırılması ile ilgili genellebilirliğinin planlanması ve uygulanmasını yaparak rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Okuldaki öğrencilerin problem davranışlarını azaltma ve istedik davranışlarını artırma ve davranışlarını genellenmesiyle ilgili olarak Davranış Sağaltım Planı hazırlama ve uygulamalarında öğretmenlere rehberlik eder.

8

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; İşitme engelli öğrencilerin öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme.	<ul style="list-style-type: none"> Sahip olduğu mesleki yeterliklerini belirlemek için öz değerlendirme yapar. Mesleki yeterliklerini belirlemeye yönelik uygulamalarını kayıt altına alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlik mesleği yeterlikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar Meslektaşlarının eleştirileri ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler. 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki yeterliklerini belirlerken veli, öğrenci, meslektaş, yönetici ve ilgili meslek alanları görüşlerinden yararlanır.
2. Özel Eğitime ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme.	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitimi desteklemek amacıyla çeşitli yayınları takip etmede isteklidir. Alanıyla ilgili etkinliklerini izler. Bireysel mesleki gelişim planını oluşturur. 	<ul style="list-style-type: none"> Diğer özel eğitim alanlarında da kendini geliştirir. Özel eğitim ile ilgili kavramları yanlış kullanımına ve alanla ilgili yapılan yanlış uygulamalara karşı duyarlı davranır. Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiden yararlanır. Özel eğitim ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerdeki değişimleri ve gelişmeleri izler 	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitim ile ilgili etkinlikler düzenleyerek çevresiyle paylaşır. Konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlerde bildiriyle, posterle veya konuşmacı olarak yer alır. Özel eğitim ile ilgili kaynak ve dokümanları inceleyip derleyerek kullanabileceği arşiv oluşturur. Özel eğitimin en az bir alanında akademik düzeyde çalışmalar yapar Konuşma ve yazma düzeyinde en az bir yabancı dil bilir. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında karşılaştığı eksikliklere yönelik çözüm önerileri geliştirir.
3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanabilme.	<ul style="list-style-type: none"> Özel Eğitim süreci ve uygulamalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin gerekliliğinin farkındadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine göre hazırlanmış özel eğitime yönelik proje ve makale gibi ürünler ortaya koyar.

9

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN ÖĞRETMENLERİN (GEZİCİ ÖĞRETMEN) ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Yeterlik Alanı	5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; İşitme engelli öğrencilerin öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
4. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilme.	<ul style="list-style-type: none"> Bilişim teknolojilerinin kullanımının, birey ve toplum açısından önemi hakkında görüş ve deneyimlerini çevresiyle paylaşır. 	<ul style="list-style-type: none"> Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla arama motorlarını, internet sitelerini- portallarını ve veri tabanlarını kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilişim teknolojileri araçlarını öğrenciyle, meslektaşlarıyla, yöneticilerle, ailelerle, ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanır.

10

**GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	1-İLETİŞİM VE SOSYAL BECERİLER		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; görme engelli öğrencinin kendini ifade etmesi ve sosyal kabulünü gerçekleştirme için gerekli düzenlemeler yapma uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Görme engelli öğrencinin sosyal becerilerin gelişimi ve sosyal etkileşimlerin artırılması için öğretim ortamları geliştirebilme.	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrencilere iletişim ve sosyal becerilerin öğretimi için ortamlar düzenler. İletişim ve sosyal becerilerin kazandırılmasına yönelik ortama uygun örnek etkinlikler planlar. Görme engelli öğrencinin iletişim ve sosyal becerileri öğrenmesinde, doğal ortamda ortaya çıkabilecek fırsatlardan yararlanmaya yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> İletişim ve sosyal becerileri öğrenen görme engelli öğrencinin bu becerileri gösterebileceği değişik fırsatların oluşturulmasında, öğretim ortamlarının geliştirilmesinde örnek etkinliklerle öğretmenlere rehberlik eder. Görme engelli öğrencilere, iletişim ve sosyal becerilerin akranları aracılığıyla kazandırılması için sınıftaki öğrencilere ve öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilere iletişim ve sosyal becerilerin kazandırılmasında okuldaki yönetici ve öğretmenlere öğretim ortamları geliştirebilmeleri için seminer ve sunu gibi etkinlikler düzenler.
2. Görme engelli öğrencinin sosyal kabulünün gelişmesi için düzenlemeler yapabileme.	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrencinin sosyal kabulünü artıran ortamları düzenlemesine yönelik etkinlikler düzenler. Sınıftaki diğer öğrencilerin, görme yetersizliği ve etkilerini anlayabilmeleri için bilgilendirici etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrencilerin sosyal kabulünü artırmak için bulunduğu okuldaki personel ve öğrencilere rehberlik eder. Öğrenme ortamında yapılacak çevresel düzenlemelerle, görme engelli öğrencilerin bağımsız hareket etme, kabarmaya yazı okuma gibi konularda yaşadıkları güçlüklerin üstesinden gelebileceklerini öğretmenlerin ve sınıftaki diğer öğrencilerin anlamasını sağlayacak etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Akademi, sanat, spor, iş yaşamı gibi alanlarda başarılı olan, çevreye uyum sağlamış görme engelli bireylerin sınıfa davet edilmesi/ veya ziyaret edilmesi gibi etkinlikler düzenler. Görme engelli öğrencinin sosyal kabulünü artırmak için sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılmasında yönetici, öğretmen ve ailelere rehberlik eder.

3

**GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	2-ÖĞRETİM PROGRAMINI UYARLAMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; görme engelli öğrencinin akademik ve akademik olmayan alanlarda yapabildiklerini değerlendirme, gereksinimine göre öğretim programını, araç-gereçleri ve öğretim süreçlerini uyarlama ve zenginleştirme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Görme engelli öğrenciler için akademik ve akademik olmayan beceriler ile ilgili plan (BEP, BÖP) hazırlayıp, uygulayabilme.	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrenci için yapılmış Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) doğrultusunda hazırlanan Bireyselleştirilmiş Öğretim Planını (BÖP) akranları için hazırlanan eğitim programı ve planlarla uyumlu hale getirir. Öğretim sürecinde öğrencinin araç-gereçleri etkili kullanması ve sürece etkin katılımını sağlayıcı etkinlikleri öğretmenlerle birlikte düzenler. Öğrenciyi bağımsız hareket edebilme becerileri kazandırır. 	<ul style="list-style-type: none"> BÖP uygulama sırasında öğretmenlere rehberlik eder. Öğrenme sürecinde görsel uyarıların görme engelli öğrencilere göre uyarlanmasına ilişkin öğretmenlere rehberlik eder. Öğrenciyi, bağımsız hareket edebilme becerisi kazandırılması ile ilgili öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Çok duyuya dayalı öğretim sürecine ilişkin okuldaki öğretmenleri bilgilendirmek amacıyla materyaller hazırlayarak eğitici etkinlikler düzenler. Özel gereksinimli diğer öğrenciler için BEP ve BÖP geliştirmede diğer öğretmenlerle işbirliği yapar.
2. Akademik ve akademik olmayan becerilerin kazanımında öğrenciyi değerlendirme sürecini geliştirebilme.	<ul style="list-style-type: none"> Görsel olmayan değerlendirme süreçlerine ilişkin araçlar geliştirir. Öğrencinin işlevsel görme düzeyini belirleyerek sınıf ve okul ortamında düzenlemeler yapar. 	<ul style="list-style-type: none"> Görsel olmayan değerlendirme araçlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında öğretmenlere rehberlik eder. Sınıftaki öğrencilerin, işlevsel görme düzeyine göre öğrenmede hangi ipuçlarını kullandıkları hakkında öğretmenlere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Görsel olmayan değerlendirme araçlarının geliştirilmesi ve uygulanması ile ilgili materyaller hazırlayarak eğitici etkinlikler düzenler.
3. Tıbbi ve eğitsel yönlendirme raporlarını yorumlayabilme.	<ul style="list-style-type: none"> BEP hazırlama sürecinde tıbbi değerlendirme raporlarını yorumlar. BEP hazırlama sürecinde eğitsel değerlendirme ve yönlendirme raporlarını yorumlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Tıbbi değerlendirme raporlarının yorumlanmasında öğretmenlere ve diğer ilgililere rehberlik eder. Eğitsel değerlendirme ve yönlendirme raporlarının yorumlanmasında öğretmenlere ve diğer ilgililere rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencinin görme düzeyine uygun, öğretim-öğrenme sürecine ilişkin farklı uygulamalar önerir. Eğitsel değerlendirmenin, öğrenci başarısına etkisi ile ilgili olarak öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere toplantı, seminer gibi etkinlikler düzenler.

4

**GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	3-OKUL, AİLE VE DİĞER MESLEK ALANLARI İLE İŞBİRLİĞİ YAPMA		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; sınıf öğretmenini, branş öğretmenlerini, okul yöneticilerini, aileyi bilgilendirme ve tüm ilgililerle işbirliği yapma uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Görme engelli öğrencilere hizmet veren kurumlar, yasa ve yönetmelikler hakkında öğrencilere, ailelere ve okul yönetimine rehberlik edebilme.	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrenciyse hizmetlerin sağlanmasını düzenleyen yasa, yönetmelik ve kurumlar ile ilgili okul yöneticilerini, öğretmenleri ve aileleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. Görme engelli öğrenciyse ilgili uzman kişilerden elde ettiği bilgileri ve öğrencinin gereksinimleri hakkında okul yöneticilerini, öğretmenleri ve aileleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler düzenler. 	<ul style="list-style-type: none"> Yasa ve yönetmeliklerin yorumlanmasında öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere rehberlik eder. İşlevsel görme değerlendirme sonuçlarına göre öğrencinin görme düzeyinde oluşan farklılıklara dayanarak, öğrencinin sağlık kurumlarına yönlendirilmesine rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitimle ilgili yasa ve yönetmelikleri açıklar; toplantı, seminer ve aile etkileşim grupları oluşturmak gibi etkinlikler düzenler. İşlevsel görme ile ilgili bilgilendirici ve uygulamaya yönelik seminer ve toplantı gibi düzenler. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında karşılaşılan eksiklikler ile ilgili önerilerini yetkililere iletir.
2. Görme engelli öğrencilere öz bakım ve günlük yaşam becerilerinin gelişimi için aile eğitim programı hazırlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrencinin, öz bakım ve günlük yaşam becerilerinin gelişimi ile ilgili aile eğitim programı hazırlar. Görme engelli öğrenci için hazırlanan BEP doğrultusunda öz bakım ve günlük yaşam becerisi kazandırır. 	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrenciyse, öz bakım ve günlük yaşam becerilerinin kazandırılmasında aileye rehberlik eder. Öğrencinin öz bakım ve günlük yaşam becerileri ile ilgili kazanımlar ve yaşantısında oluşabilecek farklılıklar hakkında aileye rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Öz bakım ve günlük yaşam becerilerinde yetersizlik yaşayan öğrencilerle ilgili bilgilendirici ve uygulamaya yönelik seminer ve toplantı gibi etkinlikler düzenler.

5

**GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

Yeterlik Alanı	4-DAVRANIŞ YÖNETİMİ		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; öğrencinin öğrenim etkinliklerine katılımını düzenleme ve sınıfta oluşan davranış problemlerini yönetme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Görme engelli öğrencinin sınıftaki öğrenme yaşantılarına katılımını düzenleyebilme	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrencinin, öğrenme süreçlerine katılımını kolaylaştıran düzenlemeler yapar. Görme engelli öğrencinin, öğrenme etkinliklerine katılımı için yapılacak düzenlemeler ile ilgili öğretmenlere rehberlik eder. Görme engelli öğrencinin, bağımsız çalışma becerileri kazanması için düzenlemeler yapar. 	<ul style="list-style-type: none"> Görme engelli öğrenci ile diğer öğrencilerin öğrenme etkinliklerine birlikte katılımını kolaylaştıran düzenlemeler yapar. Görme engelli öğrencinin öğrenme etkinliklerine katılımı için yapılacak düzenlemeler ile ilgili öğretmenlere rehberlik eder. Görme engelli öğrencinin, bağımsız çalışma becerileri kazanması için öğretmenlere ve aileye rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi düzenlemelerin öğrencilerin öğrenme yaşantılarına katılımına, etkileri ile ilgili öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere eğitici etkinlikler düzenler.
2. Görme engelli öğrencinin sınıfta kendisinin ve akranlarının öğrenmesini engelleyen davranış problemlerini yönetebilme	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilere körlük tiklerinin azaltılması ile ilgili uygun duruş becerileri kazandırır. Uygun olmayan öğrenci davranışlarını azaltmak için Davranış Sağaltım Planı hazırlar. 	<ul style="list-style-type: none"> Uygun olmayan öğrenci davranışlarının ve körlük tiklerinin, davranış azaltma süreçleriyle ortadan kaldırılabileceği konusunda öğretmen, yönetici ve ailelere yönelik uygulamalı etkinlikler düzenler. Davranış Sağaltım Planında olumlu davranışların artırılması ile ilgili sürekliliğin planlanması ve uygulamasında öğretmene rehberlik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Okuldaki öğrencilerin uygun olmayan davranışlarını azaltma ve uygun olan davranışlarını artırma ve davranışların genellenmesiyle ilgili olarak Davranış Sağaltım Planı uygulamalarında öğretmenlere rehberlik eder.

6

**GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA			
Kapsam	Bu yeterlik alanı; Görme engelli öğrencilerin öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme.	<ul style="list-style-type: none"> Sahip olduğu mesleki yeterliklerini belirlemek için öz değerlendirme yapar. Mesleki yeterliklerini belirlemeye yönelik uygulamalarını kayıt altına alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlik mesleği yeterlikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar Meslektaşlarının eleştirisi ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler. 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki yeterliklerini belirlerken veli, öğrenci, meslektaş, yönetici ve ilgili meslek alanları görüşlerinden yararlanır.
2. Özel Eğitime ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitimi desteklemek amacıyla çeşitli yayınları takip etmede isteklidir. Alanıyla ilgili etkinliklerini izler. Bireysel mesleki gelişim planını oluşturur. 	<ul style="list-style-type: none"> Diğer özel eğitim alanlarında da kendini geliştirir. Özel eğitim ile ilgili kavramları yanlış kullanımına ve alanla ilgili yapılan yanlış uygulamalara karşı duyarlı davranır. Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiyi yararlanır. Öz ele eğitim ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerdeki değişimleri ve gelişmeleri izler. 	<ul style="list-style-type: none"> Özel eğitim ile ilgili etkinlikler düzenleyerek çevresiyle paylaşır. Konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlerde bildiriye, posterle veya konuşmacı olarak yer alır. Özel eğitim ile ilgili kaynak ve dokümanları inceleyip derleyerek kullanabileceği arşiv oluşturur. Özel eğitimin en az bir alanında akademik düzeyde çalışmalar yapar. Konuşma ve yazma düzeyinde en az bir yabancı dil bilir. Özel eğitim ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında karşılaşılan eksikliklere yönelik çözüm önerileri geliştirir.
3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanabilme	<ul style="list-style-type: none"> Özel Eğitim süreci ve uygulamalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin gerekliliğinin farkındadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine göre hazırlanmış özel eğitime yönelik proje ve makale gibi ürünler ortaya koyar.

7

**GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN GEZEREK ÖZEL EĞİTİM GÖREVİ YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ**

5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA			
Kapsam	Bu yeterlik alanı; Görme engelli öğrencilerin öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	PERFORMANS GÖSTERGELERİ		
	A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
4. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilme.	<ul style="list-style-type: none"> Bilişim teknolojilerinin kullanımının, birey ve toplum açısından önemi hakkında görüş ve deneyimlerini çevresiyle paylaşır. 	<ul style="list-style-type: none"> Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla arama motorlarını, internet sitelerini- portallarını ve veri tabanlarını kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilişim teknolojileri araçlarını öğrenciyle, meslektaşlarıyla, yöneticilerle, ailelerle ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanır.

8

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Kürşat ÖĞÜLMÜŞ
Doğum Yeri: KIRIKKALE
Doğum Yılı: 1981
Mail Adresi: kursatogulmus@hotmail.com

Eğitim

- **Lise:** Kırıkkale Anadolu Öğretmen Lisesi (1995–1999)
- **Lisans:** Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği (1999–2003)
- **Yüksek Lisans:** Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı (2009–2012)
- **Yüksek Lisans:** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Özel Eğitim Bilim Dalı (2011–2014)

Mesleki Bilgiler

- **2003 -2011** Milli Eğitim Bakanlığı
- **2011–2013** Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi
- **2013-Devam** Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi

Görevlendirmeler

- **2006–2007** Müdür Yardımcısı
- **2007–2008** Okul Müdürü
- **2010–2011** İl Milli Eğitim Müdürlüğü /AR-GE Birimi/Uzman